

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tea Vidic

FRANCOSKO-AFRIŠKI ODNOSI PO DEKOLONIZACIJI

Diplomsko delo

Ljubljana 2008

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tea Vidic

Somentor: prof.dr. Vladimir Pogačnik

Mentor: doc.dr. Vladimir Prebilič

FRANCOSKO-AFRIŠKI ODNOSI PO DEKOLONIZACIJI

Diplomsko delo

Ljubljana 2008

Diplomsko delo z naslovom
Francosko-afriški odnosi po
dekolonizaciji, je izdelano s
soglasjem obeh fakultet
in urejeno po pravilniku
matične fakultete.

FRANCOSKO-AFRIŠKI ODNOSI PO DEKOLONIZACIJI

Pričujoče delo opisuje francosko kolonizacijo in dekolonizacijo v Afriki. Po osamosvojitvi držav od kolonialne velesile Francije, so nove neodvisne države pestile notranje vojne. Odmevnejša notranja vojna je potekala v Slonokoščeni obali, še vedno pa traja v Čadu. Državam pa so vladali tudi avtoritativni režimi. V negotovih in kritičnih razmerah so jim na pomoč priskočile mednarodne organizacije s Francijo na čelu. Mednarodne organizacije so s pomočjo humanitarnih intervencij poskušale izboljšati varnostne razmere v državah. Francosko-afriški odnosi se ustvarjajo s politiko. Sprva vsako leto, nato pa na dve leti potekajo srečanja "francosko-afriškega vrha", kjer razpravljajo o boljši prihodnosti Afrike. Francoski vpliv vse od kolonizacije naprej je pomemben tudi na jezikovnem področju. Francoščina je uradni jezik v bivših francoskih kolonijah, tudi v šolstvu, katerega stanje se izboljšuje. V stiku z drugimi afriškimi jeziki prihaja do mešanice afriškega in francoskega jezika. Tako poznamo lokalno, narečno francoščino itd. Te posebnosti pa se izražajo tudi v "črnski" literaturi Podsaharске Afrike.

Ključne besede: Francoska kolonizacija in dekolonizacija, vojne v Afriki, francosko-afriški odnosi.

RELATIONS BETWEEN FRANCE AND IT'S FORMER COLONIAL EMPIRE AFTER DECOLONISATION

The present work presents a description of french colonialism and historically its following process-decolonialisation in Africa. Since the independence of countries under french colonial rule, these new countries suffered from different long lasting inner wars, for example war in Ivory Coast or still ongoing war in Chad. These countries have more or less authoritarian regimes. That's why they have needed help from international organisations with France at the head. They intervene with humanitarian actions to improve the incertain and critical safety situation of the independent countries. Furthermore, the politics create the french-african relations. The meetings of "French -African Summit" where the futur of Africa is discused, took place every year at the beginning and later every two years. The french language is the official language in all former french colonies in Africa, also in all educational institutions whose conditions for an adequately teaching are getting better. A quite large number of african languages lead up to a mixture of african and french language. Those particularities are well seen in black literature of Sub-Saharan Africa.

Key words: French colonialism and decolonisation, wars in Africa, French-african relations.

KAZALO

1. UVOD.....	7
2. METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	8
2.1 Opredelitev predmeta preučevanja	8
2.2 Cilji preučevanja	8
2.3 Metode preučevanja.....	8
2.4 Hipoteze	9
2.5 Opredelitev temeljnih pojmov	9
2.5.1 Kolonizacija	9
2.5.2 Dekolonizacija	11
2.5.3 Konflikt	11
2.5.4 Vojna	12
2.5.4.1 Državljanska vojna	13
2.5.5 Humanitarna intervencija	13
2.5.6 Konfliktni management.....	15
3. FRANCOSKA KOLONIZACIJA.....	15
4. DEKOLONIZACIJA.....	19
5. NEOKOLONIALIZEM	21
6. VOJNE V AFRIKI	22
6.1 Vzroki	24
6.2 Značilnosti spopadov v Afriki	25
6.3 Konflikti.....	26
6.3.1 Varnostne razmere v Gabonu.....	27
6.3.2 Varnostne razmere v Senegalu.....	29
6.4 Državljanska vojna v Slonokoščeni obali.....	31
6.5 Državljanska vojna v Čadu	36
7. FRANCIJA KOT DRŽAVA	40
7.1 Francoski odnos do Afrike (vpliv in posredovanje)	40
7.2 Françafrique.....	43
7.3 FRANCOSKI POLITIKI.....	45
7.3.1 Francois Mitterrand	45
7.3.2 Jacques Chirac.....	47
7.3.3 Nicolas Sarkozy	47

7.3.4 Jacques Foccart	52
7.3.5 Francois-Xavier Verschave	53
8. FRANCIJA IN NJENA VLOGA V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH	53
9. SREČANJA FRANCOSKO-AFRIŠKEGA VRHA	56
10. ODNOS AFRIKE DO FRANCIJE	59
11. IZOBRAŽEVANJE	61
11.1 Izobraževanje v Senegalu	62
11.2 Izobraževanje v Čadu	64
11.3 Izobraževanje v Slonokoščeni obali	65
11.4 Izobraževanje v Gabonu	66
12. FRANCOSKI JEZIK V AFRIKI	67
12.1 Francoski jezik in Gabonski jeziki	69
13. LITERATURA PODSAHARSKE AFRIKE	70
14. VERIFIKACIJA HIPOTEZ	75
15. SKLEP	76
16. LITERATURA	77
16.1 Samostojne publikacije	77
16.2 Članki v revijah in zbornikih	78
16.3 Spletni viri	80

1. UVOD

Francosko-afriški odnosi so se s kolonizacijo začeli oblikovati v 19. stoletju. Francija si je podredila številne afriške države, katerim je podelila različne statute. Afrika je sicer tudi za druge evropske kolonizatorje predstavljala eksotičen svet. Zanj so se zanimali predvsem iz stateških interesov in trgovskega dobičkarstva. Nezadovoljstvo v kolonijah in prihod drugih svetovnih sil na francoski imperij, je postopoma privedlo do zahteve po neodvisnosti držav.

Proces dekolonizacije je potekal v treh fazah, vrh pa dosegel v 50. letih. Neodvisnost so države dosegle z oboroženim bojem in z narodnoosvobodilnimi vojskami. Številne države še dolga leta pestijo državni udari in vojaške diktature.

Francija še danes opravičuje kolonializem in ohranja odnos z bivšimi kolonijami. Četudi poudarja, da Afrika ne more brez njene pomoči, je jasno, da ima Francija mnogo interesov na tem kontinentu.

Oprijela se je Afrike, zadnjega koščka zemlje kjer lahko uveljavlja režim nadrejeni-podrejeni. Ta francoska politika oziroma t.i. "françafrique" traja že več kot 40 let. Gre za združenje ekonomskih, političnih in vojaških akterjev, delujočih v Franciji in Afriki, v senci uradnih politikov. Organizirani so v mrežo in lobije. Sestavljajo sistem, ki bazira na korupciji in dovoljuje odvratanje javne pomoči in zaustavljanje razvoja. Tako gre za pljenje surovin, predvsem fosfata, monopol nad uvozom in izvozom, goljufive transakcije davkov in mafije v Zahodni Afriki.

Tako se Afrika kar ne more znebiti spopadov. Diplomatska naloga opisuje konflikte v Slonokoščeni obali in Čadu. Omenjene pa so tudi varnostne razmere v Gabonu in Senegalu. Francija v konfliktih posreduje kot članica mednarodnih organizacij, predvsem pa, ker se čuti tudi odgovorno do svojih nekdanjih posesti.

Poleg tega je zanimiv vpogled v angažiranje francoskih predsednikov v zadevah v zvezi z Afriškimi državami, njihova prizadevanja, pretirano vsiljevanje v afriške zadeve, obiski in tako dalje. Nekoč vsako leto, danes pa na dve leti, potekajo srečanja Francosko-afriškega vrha, na katerih razpravljajo o trenutni situaciji v Afriki in predlogih za boljšo prihodnost črne celine.

Francoski vpliv je čutiti tudi na področju izobraževanja. Poleg številnih jezikov, je francoščina v bivših francoskih kolonijah uradni jezik. Vendar pa zaradi sobivanja številnih jezikov, nastajajo številne variante in mešanice jezikov. Le-te pa se kažejo tudi v literarnih besedilih. Najpomembnejša literarna dela in njihovi avtorji štirih že prej omenjenih držav, so naštetih proti koncu diplomske naloge.

2. METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev predmeta preučevanja

Glavni predmet preučevanja so francosko-afriški odnosi po osamosvojitvi držav izpod kolonialnega jarma Francozov. Vsebino diplomske naloge sem razdelila na trinajst poglavij. Prvo poglavje predstavlja uvod v diplomsko delo. V tem, drugem poglavju predstavljam metodološki okvir naloge s hipotezami, cilji in metodami dela ter predstavitev osnovnih pojmov, pomembnih za nadaljno pravilno razumevanje vsebine diplomskega dela. V tretjem poglavju je na kratko opisan potek francoske kolonizacije, v četrtem dekolonizacija in v petem neokolonializem. V šestem poglavju sem prešla na pereč problem vojn v Afriki in se osredotočila na vojne v izbranih državah. V sedmem poglavju je predstavljena Francija in njen odnos do Afrike, politika in posredovanje v nekdanjih francoskih kolonijah. Nato sem v osmem poglavju opisala vlogo Francije v mednarodnih organizacijah. Naslednje poglavje predstavlja francosko-afriška srečanja. V desetem poglavju sem dodala mnenja, odzive na dogodke in odnos nekdanj koloniziranih Afričanov do Francije. Zadnja tri poglavja pa zavzemajo izobraževanje v izbranih državah, položaj francoskega jezika med številnimi afriškimi jeziki in razvoj podsaharske črnske literature.

2.2 Cilji preučevanja

V diplomskem delu bom pregledala in preučila obdobje francoske kolonizacije in dekolonizacije v Afriki, poiskala vzroke za konflikte in vojne ter opisala današnje varnostne razmere v izbranih državah. Moj cilj bo tudi poglobiti se v francosko politiko in raziskati odnos zadnjih politikov do Afrike, vmešavanje v politične in druge zadeve afriških držav. Poskusila bom predstaviti prispevek mednarodnih organizacij v bivših francoskih kolonijah v Afriki, učinkovitost francosko-afriških srečanj ter poiskati tudi čimveč dokumentov, ki orišejo pravi odnos Afričanov do Francije. Nazadnje pa želim opisati stanje na področju izobraževanja, kjer imata pomembno vlogo francoski jezik in literatura.

2.3 Metode preučevanja

V nalogi so uporabljene naslednje raziskovalne metode:

- *Zbiranje virov.* Pred začetkom pisanja naloge sem pregledala, sistematično začela z

iskanjem ustrezne domače in predvsem tuje bibliografije o predmetu preučevanja, jo preučila in izbrala.

- *Kritika virov.* Da bi se izognila pristranskosti in se objektivno približala predmetu preučevanja, sem izbirala revije in spletne vire tako iz Francije kot iz Senegala, Slonokoščene obale in drugih afriških držav.
- *Analizo in interpretacijo sekundarnih virov* sem uporabila pri preučevanju knjig, člankov in spletnih virov
- *Deskriptivna metoda,* s katero poizkušam predstaviti vse parametre, ki sestavljajo mojo diplomsko nalogo

2.4 Hipoteze

V nalogi bom poizkusila potrditi naslednji hipotezi:

- 1) Proces dekolonizacije afriške celine je spremenil vsebino kakor tudi intenziteto francosko-afriških odnosov oziroma odnosov do nekdanjih francoskih kolonij
- 2) Zaradi nikoli dosledno izvedenega procesa dekolonizacije, je prisotnost Francije v nekdanjih kolonijah, tudi v procesu kriznega upravljanja in humanitarnih intervencij, v številnih primerih sprejeta z neodobravanjem.

2.5 Opredelitev temeljnih pojmov

2.5.1 Kolonizacija

Med seboj sem primerjala dve definiciji kolonializma. Oba vira sta internetna, izhajata celo iz iste domene, prva je sicer iz Wikipedie v angleščini, druga pa slovenske Wikipedie. Običajno gre za prevode tekstov, vendar sta tu definiciji precej različni.

Prva definicija kolonializma pravi, da je kolonializem razširitev suverenosti običajno močnejše države nad ozemljem šibkejše države, z ustanovitvijo kolonij ali administrativno odvisnostjo koloniziranih od kolonizatorjev. Prvotno prebivalstvo je pogosto tudi preseljeno ali pa ukazovano. Kolonizatorji imajo nadzor nad naravnimi viri, delovno silo, trgi in celotnim ozemljem. Kolonializem temelji tudi na miselnosti, da so morala in vrednote višje od koloniziranih. Iz kolonizacije izvira imperializem, tudi rasizem in socialni darvinizem, ki je bele ljudi postavljaj na najvišje mesto v kraljestvu živali, saj naj bi naravno upravljali z

neevropskim prebivalstvom.¹

Slovenska definicija pa pravi, da je kolonializem po najbolj splošni opredelitvi določena vrsta odnosov med človeškimi skupnostmi, ti odnosi pa temeljijo na popolni neenakopravnosti, so hierarhizirani tako, da ena človeška skupnost uveljavi nadzor ali neposredno oblast nad drugo skupnostjo ali večjim številom skupnosti. Gospodujoči razred vladajoče globalne družbe opredeljuje take odnose.

Kolonializem in kolonizacija sta različna pojava, ki pa sta lahko med seboj prepletene. Kolonizacija je neposredna naselitev obvladanega prostora, ne glede na njegovo poseljenost, medtem ko je kolonializem posredno vsiljena oblast, ki praviloma ne uveljavlja politike fizičnega in le deloma stremi za kulturnim uničenjem avtohtonega prebivalstva. V nekem smislu se pojava zlasti od 15. stoletja naprej dopolnjujeta.

Tako lahko govorimo o treh temeljnih zvrsteh kolonializma oziroma kolonizacije:

- Prva izhaja iz najbolj brutalnega odnosa do prebivalstva, na katero so kolonialisti naleteli na ozemljih željenega naseljevanja. Naseljenci so staroselsko prebivalstvo fizično uničili, da bi napravili prostor za novo naselitev. Govorimo torej o genocidu.
- Druga zvrst je manj skrajna in opisuje razmere, ko so osvajalci ali kolonizatorji skušali staroselsko prebivalstvo prisiliti k delu v okviru družbenogospodarskega sistema, ki so jim ga vsilili. Uveljavili so lastno ideologijo, uničevali staroselsko kulturo in sisteme vrednot. Ta zvrst je oblika etnocida in je značilna za misijonarsko vnemo oziroma vsiljevanje krščanstva.
- Tretji tip sodi nekako med prvi dve. Kolonizirano ljudstvo je kolonialna sila obvladovala s pomočjo najrazličnejših modalitet oziroma usklajevanj v odnosu do družbenogospodarskih in kulturnih sistemov. To je bilo značilno za območja, kamor niso bili usmerjeni tokovi neposrednega evropskega doseljevanja.

Analitično lahko govorimo tudi o posrednem in neposrednem kolonializmu. V slednjem primeru kolonialna metropola ni skrivala svoje dominacije (primer Alžirije, medtem ko se v drugem primeru dominacija skriva za različnimi protektorati² (zlasti značilno za angleški

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Colonialism>

² Protektorat je izsiljeno ali prostovoljno skrbništvo države. S protektoratom se omeji suverenost zaščitene države ali pa ta suverenost celo izgubi. Primerih držav so Čad, Gabon in v manjši meri Slonokoščena obala, kjer so francoska vojska, svetovalci in delna ekonomska kontrola velikih francoskih družb pripomogla, da so se vlade obdržale. Protektorat se od kolonizacije razlikuje v tem, da država, ki protektorat upravlja z diplomacijo, zunanjo trgovino in vojsko druge države.

kolonializem) in izsiljuje kolonialni odnos z neenakopravnimi pogodbami (primer Kitajske).³ V zvezi z obdobji kolonializma nas zanima drugo. Takrat so se dograjevali mnogi imperiji, kar je bilo značilno zlasti za Veliko Britanijo in Francijo v Aziji in Afriki. To obdobje je obdobje imperializma. Prihaja do deformacije kolonij, ki so ga diktirale kolonialne metropole.

Prva definicija iz slovenske Wikipedie, je precej bolj obširna kot druga iz angleške. Pri obeh ni najti enakih izrazov v definiranju pojma. Prva opiše kolonializem kot razširitev suverenosti močnejše države nad šibkejšo in nato razdeli vloge suverenemu in podrejenemu. Druga definicija pa kolonializem označi kot vrsto odnosov med človeškimi skupnostmi in poudari še, da gre pri tem za vsiljeno oblast. Kolonializem se deli na tri zvrsti. Nenazadnje pa definicija loči tudi med posrednim in neposrednim kolonializmom.

2.5.2 Dekolonizacija

Dekolonizacija je proces emancipacije kolonij. Kolonizirane države so tako postale neodvisne. Dekolonizacija je potekala v treh fazah:

- asimilacija
- notranja avtonomija
- neodvisnost (Porasla so političnih gibanja anti-kolonialistov za neodvisnost ali avtonomijo, na primer PPA in UDMA v Alžiriji, RDA ("Rassemblement démocratique africain) v črni Afriki.⁴

2.5.3 Konflikt

V splošnem pomeni spor, napetost, spopad. Sociološko pa je konflikt vsako družbeno nasprotje, ki izhaja iz strukture ali posameznih segmentov družbe. Konflikti so tudi družbeni procesi pri katerih poskuša ena stran odstraniti drugo z uničenjem ali onesposobitvijo. Pri socialnih darvinistih velja konflikt za temeljni družbeni proces.

Konflikte delimo v štiri glavne skupine:

- etnični konflikti, katerih vzroki se nahajajo v državnih mejah
- politični konflikti, katerih vzrok so neodgovorne vlade, ki postavljajo interese vladajočih pred tiste, ki jih zastopa revno lokalno prebivalstvo
- socialno-politični konflikti, ki nastanejo zaradi ekstremne revščine

³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Colonialism>

⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonisation>

- civilne vojne. Mednarodna pomoč in s tem komercializacija le redko obogati lokalno prebivalstvo.⁵

2.5.4 vojna

Vojna je oborožen spopad med dvema ali več državami za ureditev sporov, ki niso poravnani na miren način; cilj je premagati nasprotnika in urediti medsebojne odnose po volji zmagovalca. Začne se z oboroženim napadom na nasprotnikovo ozemlje s predhodno prekinitvijo diplomatskih odnosov in z vojno napovedjo. V novejši zgodovini so nekateri napadalci kršili to načelo in napadli nasprotnika brez napovedi vojne. Vojne so imele različne vzroke-od plenilnih namenov, prek dinastičnih in verskih motivov do izrazito izoblikovanih ekonomskih in imperialističnih ciljev ali zaradi notranjih političnih kriz. Politiki so razpravljali o pravičnosti vojn. Z listino OZN je označena za pravično obrambna vojna napadene države oz. njenih zaveznikov proti napadalcem.⁶

Vojna je oborožen spopad zaradi reševanja sporov, ki niso bili poravnani po mirni poti; napadalčev cilj je premagati nasprotnika in mu tako vsiliti svoje zahteve. Vojna med državama ali več državami se navadno začne z vojno napovedjo (lahko tudi brez nje), s prekinitvijo diplomatskih stikov in z napadom na nasprotnikovo ozemlje. Po ustanovni listini OZN je vojna prepovedana kot sredstvo zunanje politike; zdaj je v svetu prisotna predvsem preventivna vojna; pravična je obrambna vojna napadene države in njenih zaveznikov proti napadalcu.⁷

Vojna je nasilni konflikt večjega obsega. Sem spada plemenski boj in vojna med državami, narodi, imperiji. Bojevniki se borijo na kopnem, v zraku v morju. Vojne potekajo na enem ali večih bojiščih v enem ali številnih vojaških pohodih, ki zavzemajo ne le bojevanje temveč tudi razmislek, premike čet, oskrbo, propagando. Konflikt, ki traja dalj časa je bitka.⁸

Prvi dve definiciji sta si precej podobni. Prva dodatno našteje še vzroke vojne. Druga omeni še aktualnost preventivne vojne. Tretja definicija vojne ne imenuje spopad temveč konflikt. Našteje vrste vojne, načine bojevanja glede na prostor, vojaško strategijo.

⁵ Ogrizek, 2006, str.1202

⁶ Šafar in Snoj, 1976, str.651

⁷ Ogrizek, 2006, str.1202

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/War>

2.5.4.1. Državlјanska vojna

V civilni ali državljanski vojni se spopadeta dve ali več nasprotujočih se strani znotraj iste države. Vzroki se skrivajo v verskih ali političnih nasprotjih ali gospodarskih hotenjih.⁹

2.5.5 Humanitarna intervencija

“Odgovornost ščititi” je nedavno razvit koncept mednarodnih odnosov. Zagotoviti želi legalno in etnično bazo za humanitarno intervencijo: intervencijo zunanjih akterjev (mednarodne skupnosti preko Združenih narodov) v državah, katere so se nezmožne boriti proti genocidu, množičnim ubojem in drugemu nasilju. Z globalizacijo se je pojavil tudi moralni pritisk držav, da ščitijo človekove pravice izven meja svoje države. V kolikor država ni sposobna nositi odgovornosti za preprečitev kratenja človekovih pravic, se odgovornost prenese na mednarodno skupnost, ki reši probleme z mirovnimi sredstvi (diplomatski pritisk, dialog, sankcije) kot zadnjo možnost pa lahko uporabi tudi vojaško silo.¹⁰

Humanitarna intervencija je vojaško posredovanje v suvereni državi s ciljem zaustavitve ali zmanjšanja nasilja, ki je lahko posledica civilne vojne, humanitarne krize ali zločinov. Humanitarna intervencija ne sme priključiti države niti vplivati na ozemeljsko celovitost. Zagovorniki humanitarne intervencije se držijo ideje Deklaracije o človekovih pravicah iz leta 1948, ki pravi, da se umiranja ljudi ne sme dopustiti. Za te zagovornike je intervencija legitimna le, kadar pride do hudih kršitev človekovih pravic. Humanitarne intervencije se lahko izvedejo v dveh primerih. Ko imanarod pravico posredovanja, lahko oskruni nacionalno suverenost druge države, v kolikor je bil mandat podeljen od supranacionalne avtoritete. V praksi se zgodi, da je mandat podeljen retrospektivno. Francoska intervencija v Slonokoščeni obali je bila sprva izvedena brez mandata Združenih narodov. Posredovanje pa je lahko tudi dolžnost. Države tako zagotovijo pomoč na zahtevo supranacionalne avtoritete.

Humanitarne intrevencije imajo tudi svoje omejitve. Misija posredovanja včasih nasprotuje temeljnemu cilju Združenih narodov, kot je na primer ohranjati mir.

Na “zahodu” humanitarni intervenciji nasprotujejo. Preveč naj bi bila podobna kolonializmu iz 19. stoletja. Agresija proti drugim državam naj bi se izvajala iz drugih razlogov.

Drugi pa so mnenja, da vrednote liberalne demokracije vodijo v zavračanje drugih kultur. Spet tretji kritizirajo naravo koncepta, ki za zahodne televizijske gledalce pretirava v prikazovanju realnosti ter zanemarja konflikte, ki jih mediji ne objavljajo oziroma so

⁹ http://sl.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavljanska_vojna

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_intervention

prikazani kot stalne stiske namesto nenadnih kriz. Mirovniki pomagajo propadlim, neuspehim ali navidezno stabilnim državam s humanitarnimi intervencijami. Pripadniki teh držav, kjer gre za različne oblike nasilja, so priča državljanskim vojnám in drugim oblikam notranjdržavnih spopadov. Te spremljajo interesi sosednjih držav, regionalnih sil, nekdanjih kolonialnih matic in tudi velesil. V razmerah državne dezintegracije je varnostno okolje nestabilno in namestitev mirovnikov ob pravni podlagi mandatov je največkrat nujna. Neuspela država je na primer Slonokoščena obala. Za take države je značilna diktatura ali katera druga oblika totalitarnega režima, ki si vladanje zagotovi z represalijami. Te značilnosti dopolnjujejo notranje varnostne države, naraščajoč kriminal, nasilje in nezmožnost nadzora vladajočih nad omenjenimi razmerami.¹¹

Humanitarno intervencijo Grizold opredeli kot intervencijo v notranje zadeve države z namenom zaščiti varnost in blaginjo njenih državljanov. Obstajata namreč dve temeljni obliki kršitev človekovih pravic v omenjenih kategorijah držav: kršitve države oziroma vladajočih do lastnih državljanov ter kršitve državljanov do drugih državljanov, pri čemer država lahko predstavlja le opazovalko ali pa celo prikrito podpira eno ali drugo stran pri tem. Možnost humanitarnega posredovanja mora imeti največjo mero soglasja v mednarodni skupnosti. To lahko zagotovi le Varnostni svet OZN s svojo strukturo in pooblastili, ki mu jih zagotavljata Ustanovna listina in univerzalno članstvo. Posebnosti, ki lahko povzročijo odločitev za humanitarno posredovanje se razlikujejo od države do države. Zato je vsaka takšna intervencija posebna in je ni mogoče primerjati z drugimi podobnimi operacijami po svetu. Kljub temu je za intervencije v neuspeh in propadlih državah značilna poleg sistematične kršitve človekovih pravic, tudi odsotnost centralne oblasti. Tudi, če ta obstaja, se odpira vrašanje legitimnosti njenega obstoja in delovanja, še posebno v primerih, ko je sama neposredno odgovorna za kršenje človekovih pravic. Zato mora OZN v omenjeni državi največkrat posredovati pod določili VII. poglavja UL OZN. Mirovne operacije imajo visoko stopnjo tveganja. Države se zato nerade odzovejo pozivom generalnega sekretarja oziroma se največkrat odločajo za prispevek vojaškega materiala, orožja, hrane in denarja. Poleg tega je poseganje v krvave spore med posameznimi vojaškimi klani in milicami v neuspeli ali propadli državi za sprte strani pogosto nesprejemljivo in lahko se zgodita celo poenotenje med njimi ter skupni nastop proti prihajajočim mirovnikom. Sprte strani si ne želijo vrednot, ki jih v imenu OZN prinašajo mirovniki na njihovo območje, saj to neposredno pomeni konec njihovega obstoja ali vsaj oblik in načinov obstoja ter delovanja. Pripadniki mirovniških misij delujejo v spremenljivih in negostoljubnih razmerah. Čeprav potekajo številne predhodne

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_intervention

priprave vojakov, ti ne morejo spoznati resničnih razmer, zaradi česar se morajo vojaški kontingenti in osebnosti hitro prilagajati. Ključno pri tem je vprašanje vrednot, ki se zaradi kulturnih, verskih, gospodarskih in etničnih posebnosti pogosto bistveno razlikujejo od okolja, iz katerega prihaja posamezni pripadnik mirovne misije, to pa hitro povzroči deviacijsko vedenje pripadnikov, kar civilno prebivalstvo upravičeno razume kot zadnjo in dokončno izdajo njenih upov.¹²

2.5.6 Konfliktni management

Preprečevanje konfliktov je nadzor nad faktorji, ki vodijo v konflikt. Management zavzema zmanjšanje sredstev, ki vodijo v konflikt. Gradnja miru zavzema dolgotrajno, preventivno strategijo, ki se osredotoča na morebitne vzroke nevarnosti kot tudi na post-konfliktno rekonstrukcijo, da bi preprečila ponavljanje konfliktov. Konfliktni management pomeni dolgotrajno ukvarjanje s konflikti. To so različne poti, ki jih posamezniki izberejo za reševanje konflikta. Zagovarjajo stališča, ki se jim zdijo pravilna in nasprotujejo tistih, ki so napačna.¹³

3. FRANCOSKA KOLONIZACIJA

Kolonizacija v Afriki je oblikovala prostor in kolonije ekonomsko orientirala. Sprva države kolonizatorke niso imele interesa deliti ozemlj, vendar so želela le zaščiti svoja podjetja pred tujimi intervencijami. Afričani, ki so sprejeli francosko kulturo, tekoče govorili francoski jezik in se spreobrili v krščanstvo, so bili torej deležni francoskega državljanstva, vključno s trpljenjem.¹⁴

Francoska kolonizacija je v Ameriki, Antilih in Indiji potekala od 15. do 18. stoletja. Med leti 1830 in 1870 so osvajali Alžirijo, Senegal, Kitajsko in Indokino. Nato pa je prišel največji val kolonialnega osvajanja po letu 1870, katerega vzroki so nacionalizem, iskanje prestiža po porazu proti Nemčiji leta 1870. Prav tako je Francija želela potrditi svoj status velesile, ne da bi ogrozila mir na Stari celini. Nato sta tu še ekonomski in moralni razlog. Izpolniti so želeli civilizacijsko misijo: prinesiti izobraževanje in znanstveno umnost.¹⁵

Francoska kolonizacija je v grobem potekala na treh širših območjih. Prvo območje je severna

¹² Prebilič, 2006, str.26-28

¹³ http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict_management

¹⁴ Genet, 1947, str.447

¹⁵ Bourguignon, 2004, str.51-52

Afrika in zavzema Alžirijo, Tunizijo in Maroko. Drugo območje je črna Afrika. Leta 1895 se Slonokoščena obala, Gvineja, Senegal in Čad združijo pod AOF (Afrique-Occidentale française oziroma francoska osrednja Afrika). AEF (Afrique-Équatoriale française oziroma francoska ekvatorialna Afrika), je zavzemala Gabon, francoski Kongo in Oubangui-Chari. Orientalna Afrika je bila že pod Britanci. Tretje območje, kamor je Francija razširila vpliv, pa sta Laos in Vietnam.¹⁶

Na čelu kolonialne uprave in kolonialnih uradov so bili Francozi. Tako je bila, denimo, generalna vlada v francoski Zahodni in Ekvatorialni Afriki izključno v francoskih rokah. Z letom 1904 in nastankom FZA- Francoske zahodne Afrike, je imela Francija v upravi 4,473.00 kvadratnih kilometrov afriškega ozemlja oziroma področje, osem in polkrat večje od same Francije.¹⁷

Le najnižji »ešelon« vaških poglavarjev, nekakšnih županov je bil nekako posredno vključen v sistem kolonialne uprave. Francozi so v svojih kolonijah uvedli močno avtoritaren politični režim. Šlo je za veliko oddaljevanje od gesel francoskega republikanstva (»enakost, svoboda, bratstvo«). Po asimilirancih so poleg vsega kopali prepade med izobraženo elito in množico prebivalstva. Ko so spremenili tradicionalno vlogo poglavarjev in jih postavili v službo kolonialne uprave na najnižji ravni, so pravzaprav ločili tudi ta vladajoči sloj od prebivalstva.¹⁸

Prvo ozemlje, ki je bilo na začetku sporeda v kolonialni delitvi Afrike, je bila Alžirija. Bila je pridruženi del Francije(departma), a večina muslimanskega prebivalstva ni imela volilne pravice. Francija je po zlomu Napoleonovega cesarstva postopoma prešla v tip politične oblasti, ki ga je opredeljevala buržoazija. V letu 1830 pa je bila nemirna, ker je restavracija skušala napraviti nemogoč kompromis z aristokracijo, ki jo je revolucija gospodarsko pokopala, restavracija pa jo je vrnila v sfere politične moči. Da bi odvrnila pozornost od zapletene notranje situacije, je vlada kralja Karla X. izmislila kolonialno afero v Alžiriji. Francija je v Alžiriji že imela interese s posojili. Le-te je najemal »dej«, zastopnik sultanove oblasti iz Carigrada. Dolgove je bilo težko odplačevati. Povod za francosko oboroženo intervencijo v Alžiriji je bil banalen: dej naj bi žalil francoskega konzula, ki ga je spomnil na dolg. Prizadeta je bila francoska čast in tako prizadetost so kolonialne sile večkrat uporabljale za stopnjevanje pritiska na dežele, ki so jih želele podvreči svojemu nadzoru ali neposredni

¹⁶ Bourguignon, 2004, str.51-52

¹⁷ Savnik, 1960, str.375

¹⁸ Savnik, 1960, str.375

kolonialni oblasti.¹⁹

Francoski neposredni kolonialni oblasti v Afriki so se Alžirci uprli z učinkovito gverilo pod vodstvom emira Abd-el -Kadera, ki je postal legenda alžirskega antikolonialnega odpora. Francija je bila prisiljena pogajati se in podpisala sporazum, s katerim je Abd-el-Kader dobil delno neodvisnost na velikem delu alžirskega ozemlja. Vendar Francozi niso mirovali, dokler Alžirija ni bila popolnoma »pacificirana«. Sistematično so uničevali cele uporne vasi, požigali nasade oranževcev in pšenična polja, mučili so »umljive« in izvajali teror, ki je bil v tistem času še kar običajen spremljevalec kolonialnega podjetništva. Alžirija se je vdala leta 1847. Vendar pa so se pogosti upori v notranjosti dežele nadaljevali. Francoski kolonializem v Alžiriji je imel vsekakor daljnosežne načrte in že zgodaj se je kazala težnja po popolni priključitvi k metropolitanski Franciji. V tej luči je razumljiva poteza francoskega kolonializma, ki je z ukazom (Le décret Creminieux) podelil francosko državljanstvo Židom in jih s tem poistovetil s Francozi. Sledil je upor Alžircev pod vodstvom Sidi Mokranija. Upor so leta 1871 brutalno zatrli in Alžirija je bila priključena metropolitanski Franciji. Ostale pa so nekatere posebnosti, ki so kazale na dejansko kolonialno situacijo: Alžirijo je upravljal generalni guverner z ukazi (dekreti), le manjšina je imela volilno pravico.²⁰

Alžirija je kot del Francije razdeljena na tri departmaje. Ti departmaji so pošiljali poslance v francoski parlament. Za Alžirce niso veljali vsi francoski volilni zakoni. Dovoljeni so bili elementi islamskega verskega prava. Naselitveni tok Francozov, imenovanih »pied-noir«, ki so imeli v rokah temeljne gospodarske vzmeti in tistih iz Alzacije in Lorene, ki niso hoteli postati Nemci, je povročil nastanek številne evropske kolonije v Alžiriji. Alžiriji je sledila Tunizija. V letu 1881 je z bejem podpisan sporazum, na osnovi katerega je Tunizija postala francoski protektorat.²¹

Proti koncu XIX. Stoletja so se zaostriale kolonialne tekme za Afriko pod Saharo. Berlinska konferenca je potrdila načelo kolonialnega grebeža, »uti possedetis«, torej »vsakemu tisto, kar že ima«. Pri tej razdelitvi seveda niso upoštevali zgodovinskih, etičnih ali katerihkoli drugih dejanikov, ki so bili povezani z afriškim prebivalstvom. Pogosto so tako ločili homogene etnične skupnosti.

Francoska kolonialna doktrina se deli na avtonomijo, asociacijo ali protektorat. Asociacijo je uradna francoska kolonialna politika izključevala kot »britanski sistem«, in sicer na osnovi domneve, da gre za take kolonije, v katerih so beli Evropejci večinsko prebivalstvo, torej za

¹⁹ Južnič, 1980, str.98-100

²⁰ Južnič, 1980, str.98-100

²¹ Južnič, 1980, str.98-100

status dominiona. Francozi so take kolonije izgubili, denimo v Kanadi. Asociacija je pomenila ohranitev lokalnih običajev in pristojnosti, a hkrati prilagoditev zakonom kolonizatorja. Asimilacija pa je bila proizvod občutkov ogroženosti pred Nemčijo. Francozi so se želeli pomnožiti v kolonijah in v tem iskati kompenzacijo za večje nemško prebivalstvo. Politika asimilacije je teoretično predvidevala postopno pofrancozenje vseh prebivalcev kolonij. Želeli so »napraviti Francoze iz neciviliziranih ljudstev«. Asimilacija je predstavljala torej na eni strani osebno obravnavanje, na drugi pa administrativna, politična in ekonomska identičnost med metropolo in kolonijo. Cilj asimilacije je bil ohranjanje francoske avtoritete. Politiko osebne asimilacije so Francozi v praksi zamenjali za selektivno asimilacijo. Samo izbranci so postajali deležni francoske kulture. Obvladovanje francoskega jezika je postalo eden temeljnih instrumentov. Ob tem pa je pri asimilirancih prišlo do temeljitega oddaljevanja od množice prebivalstva, ki dejansko ni bila predvidena za dosledno asimilacijo. Vsi prebivalci kolonij so imeli enake pravice.²²

Proti koncu leta 1940 je bil francoski imperij razdeljen na dva sovražna tabora (kolaboracionizem vichyjske vlade maršala Petaina in Svobodna Francija generala de Gaulla). Leta 1944 je bila sklicana zgodovinsko pomembna konferenca v Brazzavillu, ki je razkrila nezdržljivost zahtev kolonij po samoupravi s kontinuiteto imperialnih slepil tudi znotraj de Gaullove vlade. Doseže se kompromis, da se izoblikuje kolonialni parlament in program reform od volilnega sistema do obljube industrializacije kolonij in priznanja enakih pravic vsem prebivalcem.²³

Sledila je Alžirska kolonialna vojna. Ustava iz leta 1958 je razglasila pravico kolonij, da o svoji neodvisnosti odločajo same, vendar bi to pomenilo osamitev in izločitev iz »francoske skupnosti« (Communaute). Prekinitev pa je pomenila konec gospodarske pomoči, tehnične pomoči itd. Gvineja je edina med afriškimi kolonijami glasovala za takojšnjo neodvisnot; Francija pa je s svojo grožnjo zoper »odpadnike« v celoti spremenila v strašen udarec za Gvinejo. Francozi so v Gvineji izpulili telefonske napeljave iz sten, odnesli zdravila iz bolnic itd.²⁴

V 19. in 20. stoletju je bil francoski imperij drugi največji na svetu, za britanskim. Med letoma 1919 in 1939 se je drugi francoski kolonialni prostor raztezal na 12 347 000 km² zemlje. Vključno s francosko prestolnico, je ozemlje pod francosko suverenostjo obsegalo med 1920 in 1940 kar 12 898 000 km². Dekolonizacija je zmanjšala Drugi kolonialni imperij.

²² L.Genet v Južnič, 1980, str.108

²³ Savnik, 1960, str.375

²⁴ Savnik, 1960, str.375

Francoski Uniji je sledila Prekmorska Francija, tej pa DOM-TOM²⁵. Danes je od kolonialnega imperija ostalo le še nekaj deset otokov in arhipelagov v atlantskem oceanu, Karibi, Indijski ocean, Južni pacifik in Antarktika kar obsega 123 150 km².

4. DEKOLONIZACIJA

Po drugi svetovni vojni je francoski kolonialni imperij začel propadati, saj so številne dele francoskega imperija zasedale druge svetovne sile. Dekolonizacija Afrike se je dejansko začela s tako imenovano afriško renesanso ob koncu devetdesetih let 20. stoletja. Nosilec dekolonizacije je bila akulturirana inteligenca, ki se je izobraževala predvsem v kolonialnih metropolah. Nadzor je končno prevzel Charles de Gaulle, ki je o kolonializaciji dejal, da je kolonizacija je v interesu Francije in posledično del francoske politike. Želel si je dekolonizacije, ker je videl, da je Francija nesposobna asimilirati prebivalstvo kolonij.²⁶

Med vzroke dekolonizacije štejemo torej drugo svetovno vojno, ki je hkrati simptom stanja v kolonialističnih metropolah in dogodek, ki je te metropole vojaško in gospodarsko izčrpal, prav tako je prinesel zmago antifašističnim gibanjem. Kolonije so kolonizatorjem pomagale v bitki proti namišljenemu sovražniku, kolonizator pa jim v zahvalo ni zagotovil samostojnosti. Drugi vzrok je razvoj izobražene elite v koloniziranih državah in tretji nastanek Sovjetske zveze, ki je predstavljala tako model kot podporo antikolonialistični revoluciji in gibanjem.²⁷

Francoska Unija z ustavo iz leta 1946 je nadomestila kolonialni imperij. Ta ustava naj bi spremenila dotedanje razmere tudi v afriških kolonijah. Propagirala je individualistične in demokratične šege, centralizacijo oblasti in izenačenje duha. Vendar pa so bili francoski podaniki v Afriki precej drugačni, med njimi je prevladoval kolektivistični duh, kar je bilo nasprotje francoskemu individualizmu. V tem se letu Afričani pričnejo sodelovati v francoskem političnem življenju. Prvi so bili iz štirih senegalskih občin. Blaisu Daigneju je sledil Galandou Diouf, nato pa sta bila izvoljena Lamine Gueye in profesor ter pesnik Sedar Senghor. Socialistična stranka je po the ljudeh razširjala svoj vpliv tudi na sosednje kolonije. Predstavnik Slonokoščene obale je bil Felix Houphouet-Boigny. Iz te države se je začelo širiti gibanje, namenjeno vsej francoski "črni" Afriki., "Rassemblement démocratique africain".

²⁵ Francija izven svoje države oziroma "La France d'outre-mer" Ta ozemlja so pravzaprav bivše francoske kolonije. DOM: Départements d'outre-mer, TOM: Territoires d'outre mer.

²⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonisation>

²⁷ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization>

RDA poskuša akcijo v Kongu, kjer je prisilno novačenje delovne sile zapustilo slabe spomine na Francijo. Gibanje se je naslonilo na komuniste z geslom: "Dol z imperializmom in kolonialnim izkoriščanjem". RDA se loči od komunistov in pridruži konzervativnemu delu francoske tradicionalne politike. Sedar Senghore se je ločil od francoske socialistične stranke in ustanovil "Senegalski demokratični blok". Senghor leta 1951 premaga Gueya kar pomeni zmago savane, podeželja nad mesti. Senghor je bil sekretar države leta 1955. Francosko Unijo nadomesti Francosko-afriška skupnost z novo ustavo iz leta 1958.²⁸

Afriški voditelji so spoznali, da z novo ustavo, ne bo večjih sprememb, če ne bodo dosegli neodvisnosti. Boigny je istega leta vodil konferenco afriških zastopnikov. Le-ta je zastopal stara načela francoskega kolonializma, v nasprotju s Senghorjem, ki je imel za sabo PRA (Parti du Regroupement Africain) in je poudarjal prelom s Francijo. V Parizu so nato s predsednikom de Gaulle na čelu ustanovili "Commonwealth à la française". Vendar pa afriške države niso pridobile dovolj suverenosti. Zaradi pritiska predvsem Federacije Mali, Gvineje in Madagaskarja, je de Gaulle leta 1960 popravil ustavo in predvidel, da članica "Francosko-afriške skupnosti" lahko postane neodvisna.²⁹

Ideologija antikolonialne revolucije je vsebovala nacionalizme (obračanje k preteklosti in iskanje samoidentifikacije za prihodnost), ki so bili v prvi vrsti odziv na kolonializem in njegove pritiske. Narodnoosvobodilne vojske so imele praviloma izrazit program družbene preobrazbe. Oborožen boj je bil dosežen na relativno miren način, ko so se kolonialne uprave umaknile brez upiranja.³⁰

Francija je izgubila Afriko, ker ni bilo več geopolitičnih pogojev za obstoj te francoske-afriške bitnosti. Pred tem je imela Afrika sistem, ki je deloval v prisotnosti vojaških sil, obrambnih sporazumov, močnega sodelovanja, znanstvenega sodelovanja, Frankofonije, političnega vpliva, prisotnosti izseljencev.³¹

Leta 1960 je samostojnost doseglo največje število držav. Istega leta je bila znana tudi ekonomska bilanca francoske kolonizacije v Afriki. Zgrajeno je bilo 2000 ambulant, 600 ginekoloških ambulant, 40 bolnišnic v črni Afriki in v Madagaskarju. Francija je zgradila 18 000 železniških tirov, 215 000 km prog prevoznih vse letne čase, več kot 50 000 km asfaltiranih cest, 63 pristanišč in 196 letališč. Istega leta 1960 se je napredek pokazal tudi na področju izobraževanja. Izšolalo se je dva milijona otrok v črni Afriki in Madagaskarju. Samo

²⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization>

²⁹ Savnik, 1960, str.379-381

³⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization>

³¹ Keumayou, 2005, str.8

v črni Afriki je delovalo 16 000 osnovnih šol in 350 srednjih šol, Gimnazij. 96% učiteljev je bilo Afričanov v času neodvisnosti. Zaostajanje v razvoju je postajalo čedalje večje, razlike med razvitimi in nerazvitimi so se še povečevale. Povečevala se je tudi nepravilnost mednarodnega ekonomskega reda. Svetovno tržišče je postalo kapitalistično. Ozemlja so tako dobila formalno politično neodvisnost, ne pa tudi dejanske možnosti samostojnega razvoja. Nekateri ocenjujejo, da je bila dekolonizacija po drugi svetovni vojni v Afriki prenapeta, posledica pa so nestabilni režimi v novoustanovljenih državah. Politična nestabilnost, ekonomska katastrofa in odvisnost od dolga, vse to je vodilo v civilno vojno, črnska nacionalistična gibanja so vodila v nasilne napade proti belcem s ciljem zaustaviti prevlado belske manjšine v vladi. Drugi konflikti so bili posledica geografskih razkrojov v času kolonizacije. Pogosti so bili obmejni konflikti npr med Čadom in Libijo, Etiopijo in Somalijo ter Nigerijo in Kamerunom. Od leta 1970 pa obstaja Frankofonija.³²

Afrika ima danes 53 neodvisnih in suverenih držav, večina katerih ima še vedno meje iz časa evropske kolonizacije. Vse od kolonizacije naprej so se afriške države srečavale z nestabilnostjo, korupcijo, nasiljem in avtoriteto. Večina afriških držav je republik, s predsedniškim sistemom odločanja. Le malo teh je obdržalo demokratično vlado, številne so doživele državne udare in posledično vojaške diktature. V številnih državah, je bila le vojska tista, ki je lahko vzdrževala red v državi in tako bila na oblasti od 1970 do 1980. Od leta 1960 pa do leta 1980, je Afrika doživela več kot 70 državnih udarov in 13 usmrtitev predsednikov.³³

5. NEOKOLONIALIZEM

Dekolonizacija nikdar ni bila v celoti dokončana. Čeprav danes ni mogoče govoriti o enakem kolonializmu, kot mu je bilo človeštvo priča še v 20. stoletju, je mogoče opaziti dramatične posledice. Ideološka opravičila kolonializma so upravičevala evropsko dominacijo in celo poudarjala prednosti, ki naj bi jih bila iz razmerja odvisnosti deležna neevropska ljudstva. Tako so nastali dihotomični pogledi na človeštvo, ki je s te perspektive razdeljeno med civilizirane in divjake, na kulturne in nekulturne, na večvredne in manjvredne rase. Ideološka opravičila so še danes tesno povezana z rasnimi in rasističnimi teorijami. Prav tako pa je še nedokončano obdobje neokolonializma, ki se ne veže toliko na dominacijo kolonialne metropole kot na dominacijo oziroma vpliv transnacionalnih družb.

Francoske intervencije v Afriki so za nekatere elite izraz francoskega neokolonializma. Širitev vojaške prisotnosti v Afriki zadnjih 6 let bi morala pripeljati do zmanjšanja številčnega stanja

³² <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonisation>

³³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonisation>

in baz nameščenih na kontinentu. Določeni viri govorijo tudi o hipotezi posebne reorganizacije francoskih čet na treh polih (treh regijah). V Dakarju naj bi nadzorovali zahodno-afriško regijo, Libreville naj bi bil ploščad za kopne, morske in letalske operacije v centralni Afriki. Tako bi delovali zaupno in hkrati zagovarjali interese Francije. Države, podpisnice obrambnih sporazumov, so se zavezale, da bodo ekonomski dobiček podarile zaščitnici-Franciji. Na vojaškem področju se morajo nekdanje kolonije zateči k Franciji v zvezi z nakupom, vzdrževanjem in posodobitvijo vojaške opreme. Sporazumi morajo odsevati današnjo Afriko in Afriko od včeraj.³⁴

Vzrok neokolonializmu gre iskati v redefiniranju francosko-afriških odnosov, saj se vse od osvoboditve Afrike, odnos oblikuje s plenjenjem afriških virov, razpršeno infiltracijo netolerantnih omrežij, tribalizacijo politične debate, francosko podporo afriškim diktaturam in klientelizmom.³⁵

Neokolonializem se v nadaljevanju diplomske naloge omenja pod pojmom "Françafrique".

6. VOJNE V AFRIKI

Značilnosti afriškega vojskovanja po dekolonizaciji so temeljili na nizki intenziteti, majhnem številu neposrednih smrtnih žrtev ter premišljenem in dodatnem siromašenju obsežnih območij, katerih prebivalci so potisnjeni pod rob preživetja. Te oblike vojskovanje prištevamo med notranje-državne in največkrat izhajajo iz etničnih razlik.³⁶

V predkolonizacijskem obdobju je bil mir odvisen od kolonizatorjev. Notranje, plemenske vojne so postopoma zamenjavale vojne med kolonizatorji. Oblikoval se je posebni paternalizem, ki so ga sprejemali tudi sami Afričani, saj se je večina dekolonizacijskih državnikov izobraževala na evropskih univerzah.³⁷

Velika rudna bogastva povzročajo meddržavne in notranje vojne. Pri zadnjih je število oboroženih skupin veliko in težko določljivo. Od konca 2. svetovne vojne do razpada Sovjetske zveze je v predelih med blokoma potekalo 172 vojn. V povprečju je bilo v vsakem desetletju po 34 vojn, največ med letoma 1955 in 1984. V petdesetih in šestdesetih letih 20. stoletja so bile razvite države vpletene v 38% oziroma 45% vojn, po dokončani dekolonizaciji v naslednjih desetletjih pa 13%, 14% in 11%. S padanjem vpletenosti razvitih držav je

³⁴ www.continentalmag.com

³⁵ www.afrique.ch

³⁶ Prebilič, 2006, str. 51-60

³⁷ Prebilič, 2006, str. 51-60

naraščal delež notranjih vojn brez zunanjega posredovanja, in sicer po zaporednih desetletjih: 59%, 45%, 76%, 57% in 79%. V vseh 107 notranjih vojnah v obdobju bipolarne delitve sveta, je bilo ubitih 10.534.000 ljudi. V 59% vseh primerov je zmagala vlada, v 17% opozicija, 24% vojn pa se je končalo s statusom quo. Danes lahko 9/10 vojn označimo za notranje in so povezane s stopnjo revščine v posamezni državi, vojskujoče strani pa se razlikujejo glede na etnična, verska in politična prepričanja. Večina žrtev ne umre zaradi sodobnih orožij ampak zaradi navadnega, konvencionalnega strelnega orožja, min in improviziranih orožij. Med žrtvami prevladuje civilno prebivalstvo, saj spopadene strani največkrat ne spoštujejo mednarodnega vojnega in humanitarnega prava ter vedno pogosteje uporabljajo metode in sredstva nekonvencionalnega vojskovanja³⁸ s poudarkom na atentatih, sabotajah, diverzijah, napadih na cilje, prepovedane po mednarodnem pravu. Notranji spopadi so danes dolgi približno 140 mesecev, meddržavni pa le 60. Med letoma 1989 in 1996 se je v Afriki zvrstilo 82 vojn, večina notranjih, ki so vzele prek 8 milijonov življenj. Podsaharska Afrika je povečala obrambne izdatke za 42% in število vojakov za 48%. Od leta 1970 se je v Afriki zgodilo več kot 30 vojn, od teh večinoma notranje.³⁹

38

Nekonvencionalno bojevanje je vsako bojevanje, ki se razlikuje od konvencionalnega. V mnogih primerih so akcije nekonvencionalnega bojevanja smatrane kot teroristične, oziroma kot vojni zločini. Nekonvencionalno bojevanje je postalo nekakšen zaščitni znak specialnih sil in tajnih služb, ravno tako pa je nekonvencionalno bojevanje osnova gverilskega in terorističnega delovanja. Večina metod nekonvencionalnega bojevanja so ponavadi ofenzivne akcije, ki temeljijo na mobilnosti bojnih skupin in presenečenju. Pri teh akcijah gre tudi za izogibanje močnejšim in številčnejšim nasprotnikovim silam. Akcije, ki temeljijo na nekonvencionalnem bojevanju, se začnejo z infiltracijo na nasprotnikov teritorij, akcija pa se izvede čim hitreje v ugodnem trenutku, da s tem preseneti nasprotnika in mu karseda onemogoči možnosti za uspešne protiukrepe. Situacija pogojuje izvedbo akcije v eni večji ali več manjših bojnih skupin. Ponavadi se uporablja več manjših skupin, ki z bojnimi akcijami na različnih lokacijah povzročijo več zmede in razdelijo nasprotnikove enote za hitro posredovanje. Po končani akciji sledi hiter umik, da se gverilci izognejo spopadu s številčnejšim in bolje opremljenim nasprotnikom ali zajetju. Orožje in oprema, ki se uporablja pri nekonvencionalnem bojevanju poleg strelnega orožja vseh vrst zajema tudi minsko-eksplozivna sredstva ter tudi drugo, bolj sofisticirano opremo (tako opremo po nekaterih podatkih precej uporabljajo specialne sile). V ta sklop se štejejo tudi druge oblike podtalnega delovanja, kot npr. propaganda, skrivno urjenje gverilcev s strani druge države ter netenje nereda in zmede.http://sl.wikipedia.org/wiki/Nekonvencionalno_bojevanje

³⁹ Prebilič, 2006, str. 51-60

6.1. Vzroki

Dekolonizacija, postopno osamosvajanje ter dokončno oblikovanje držav so predstavljali nekakšno prelomnico in pogojevali nastanek sodobnih vojn v Afriki. Dolgoročni cilji držav še niso bili oblikovani. Kratkoročni cilj je bil seveda neodvisnost, vendar pa se tudi ta proces oblikovanja političnih elit in struktur, ki so sposobne izvajati oblast v samostojni državi, zavleče. Na otežkočeno vzpostavljanje politične samostojnosti afriških držav je vplivala nizka stopnja politične kulture. V nerazvitih državah je namreč vojska progresivna sila, kar se je kazalo pri čezmerni uporabi sile pri reševanju družbenih problemov. Poleg tega je orožje v Afriki lahko dostopno. Države kolonizatorke so oblast v svojih kolonijah vzdrževale tudi z zagotavljanjem vojaške infrastrukture, ob dekolonizaciji pa se je nadzor nad orožjem zmanjševal, nazadovoljstvo zatiranih večalo in posamezne etične skupine so v nastajajoči samostojni državi oblikovale različne paravojaške skupine. V večini afriških držav se manjšinska stran izogiba demokratičnim oblikam in vidi zmago le v oboroženem spopadu. Vladajoča elita tako ne sloni na legalnih in legitimnih temeljih, zato je stalna tarča nasprotne strani. Takšna politika sčasoma pripelje do nasilnega prevzema oblasti in oddaljevanja od demokracije. Legitimnost nasilja pa razvrednoti vsebino človekovih pravic in s tem človekovega življenja. Tako smo bili priča krvavim zločinom, mobilizaciji, vključevanju otrok v vojsko in genocidu. Vsemu temu pa še danes ni videti konca.⁴⁰

Kot že omenjeno, sta kolonizacija in dekolonizacija neposredno negativno vplivali na razmejitve med novimi državami in končno do konfliktov ter spopadov. Kolonialne meje so največkrat umetno razdeljevale etnične skupine ter ustvarjale napetosti na obeh straneh meja in notranje neravnovesje moči, nekateri temeljni življenjski viri pa so za posamezne skupine postali nedostopni. Dekolonizacija je bila izvedena le delno saj so kolonizatorke ob umiku obdržale gospodarske, vojaške in druge strokovne svetovalce, ki ponekod še vedno pomagajo političnim elitam in tako ohranjajo svoj vpliv. Migriranje spopadov med državami torej pospešujejo majhna legitimnost in legalnost oblasti v državi, vsestransko pomanjkanje različnih virov, slabo razvit in organiziran varnostni sistem ter slab nadzor državnega ozemlja in mej.⁴¹

Problem stalnosti vojn v afriških državah lahko pojasnimo s paradigmo negativnega miru. Premirje med sprtimi stranmi je namreč dosežen zaradi trenutne slabosti ene izmed sprtih

⁴⁰ Tadić v Prebilič, 2006, str.51-60

⁴¹ Tadić v Prebilič, 2006, str.54

strani ali pa je vsiljeno. Upoštevati je treba tudi značilnosti gverilskega bojevanja različnih uporniških skupin in drugih paravojaških enot, ki največkrat temeljijo na kultu osebnosti poveljnika ali vodje, ki v vojni lažje koordinira največkrat izjemno partikularno naravnane skupine kot v miru. Mirovnimi sporazumi prinesejo konsolidacijo ene ali druge strani, lahko pa pride tudi do priprav za nadaljne spopade. Vojne se pojavljajo v različnih obdobjih, a v spopadih največkrat sodelujejo iste sprte strani.⁴²

Razlogi za spopade tičijo torej v demografiji in sledečih stresnih faktorjih:

1) starostna in spolna sestava prebivalstva

Možnost državljanske vojne naj bi bila v državah z več kot 40 % prebivalstva v starostni skupini med 19 in 29 let kar 2,3 krat večja kot v vseh ostalih državah. Mlado moško prebivalstvo med 15 in 29 let je v državah v razvoju najbolj izpostavljeno brezposelnosti, hkrati pa stremi k lastni samostojnosti. Kar 90% vseh aretacij zaradi umora v tej starostni skupini je moškega prebivalstva.

2) prehitra urbanizacija

Leta 1950 je v mestih živel 300 milijonov ljudi, leta 2003 že več kot 2 milijardi. Države z letno rastjo urbanega prebivalstva nad 4%, naj bi se srečevale z dvakrat večjo verjetnostjo državljanske vojne.

3) pomanjkanje obdelovalnih površin in pitne vode

Države z manj kot 0,07 ha in manj kot 1000m³ vode na človeka letno naj bi bile 1,5krat bolj izpostavljene verjetnosti državljanske vojne kot tiste, ki tovrstnih naravnih omejitev nimajo.

4) razširjenost AIDS-a in visoka stopnja infantilne mortalitete

Uvedli so AIDS davek, ki zagotavlja plačilo velike odsotnosti z dela zaradi zdravljenja, več dražjih zdravstvenih posegov in več pogrebov. Ta dejavnik deluje destabilizacijsko, saj neposredno siromaši državo in povečuje socialne razlike.⁴³

Eden izmed glavnih virov konflikta v Afriki je tudi dodelitev in distribucija socioekonomskih virov.⁴⁴

6.2. Značilnosti spopadov v Afriki

Za afriške spopade in notranje vojne so značilne že omenjene *paravojaške skupine* oziroma tako imenovane osvobodilne fronte, ki jih organizirajo posamezne etnične skupine ali

⁴² Tadić v Prebilič, 2006, str.54

⁴³ Cincotta in Engelman v Prebilič, 2006, str.54 in 55

⁴⁴ Busumtwi-Sam, str.258-307

nezadovoljna politična opozicija. Te enote ne poznajo enotnega poveljevanja, enotnih uniform in enotnih insignij kot tudi ne spoštujejo določil mednarodnega vojnega in humanitarnega prava. Na čelu enot je tako imenovani "gospodar vojne". Za doseg ciljev ne izbirajo sredstev. Pogosto napadajo prav tiste cilje, ki jih ščitijo Ženevske konvencije. Zato se število žrtev med civilnim prebivalstvom nenehno povečuje. Brutalnost notranjih vojn potrjuje podatek, da večina ljudi v Afriki ne umre v spopadu, temveč so žrtve brutalnih metod množičnih usmrtitev. Med razloge za nespoštovanje mednarodnega vojnega in humanitarnega prava v Afriki, štejemo nizko stopnjo politične kulture ter nezmožnost političnega sistema, da vzpostavi civilni nadzor nad oboroženimi silami. Vojaški sistem pa je prav tako v številnih državah šele v nastajanju. Konflikti izvirajo iz stroge definicije samoodločbe, ohranjanja ozemeljske celovitosti in nevmešavanja. Principa teritorialne povezanosti in nevmešavanja sta zmanjšala možnost konfliktov v Afriki, vendar pa sta pripomogla k podaljševanju in intenziteti določenih konfliktov z legitimacijo ohranjanja statusa quo. Problem civilnega konflikta v Afriki je predvsem v vladanju. Številne afriške države nimajo procedur in mehanizmov za mirno menjavanje oblasti in oblikovanje odnosov med vladajočimi.⁴⁵

Številne konflikte so še bolj poostrila vmešavanja tujih kolonialnih velesil, na prikrito ali odkrito podporo eni strani, npr. Francije v civilno vojno v Kongu leta 1960. Stopnjevanje etničnih in nacionalističnih napetosti, lahko privede ali do *separatizma* (želje ene etnične ali nacionalne skupine, da oblikuje svojo državo in tako zastopa lastne interese) ali *iredentizma*, kjer etnična skupina želi priključiti ozemlje ponavadi sosednje države, katero naseljujejo ljudje podobne etnične sestave. Tej zadnji situaciji sledi meddržavna vojna. Največji problem v Afriki pa je separatizem. Etnična rivalstva so obstajala že v času kolonializma, le-ta pa jih je še okrepil. Kolonializem je državam zmanjševal moč, kmalu pa so le-te želele obnoviti svojo moč, centralizirati vlado, uvesti avtoritarni nadzor in represijo. Tak način oblikovanja države je v Afriki vodil v vojne.⁴⁶

6.3. Konflikti

Zadnja leta so Afriko pretresali konflikti v Liberiji, Kongu, Somaliji, Sudanu, Sierr Leone, Slonokoščeni obali itd. Štirinajst od trinajstdesetih oboroženih konfliktov so povzročili več kot polovico vojnih žrtev na celem svetu, iz katerega izhaja 8 milijonov beguncev in

⁴⁵ Busumtwi-Sam, str.258-307

⁴⁶ Busumtwi-Sam, str.258-307

preseljenih ljudi.

Zdi se, da so vojna, državni udari in upori način reševanja sporov, h katerim se zatekajo protagonisti afriških kriz. Obroženi konflikt se pojavlja med državami, med vladnimi silami in eno izmed oboroženih sil ali med oboroženimi silami, katerih vlada ne more več nadzirati. Cilj OZN-a ni izogniti se konfliktu, temveč njenemu uničujočemu približku. Preprečevanje konflikta ima dve značilnosti: izravnati spor in zmanjšati tveganje v vojni. Konflikti so v večini primerov medetnični v obliki civilnih vojn, uporov...Sanje o miru se zdijo danes za številne Afričane še bolj utopične kot nekoč. Zato je potrebno misliti na preventivno kulturo. Pomembna pa je tudi konsolidacija miru, ki zahteva določeno število ukrepov vojaške in politične narave, ki so zadržati in ustaviti konflikt. To obsega še demilitarizacijo družbe⁴⁷, ki jo zajame konflikt.⁴⁸

6.3.1 Varnostne razmere v Gabonu

Gabon je država v zahodni Afriki, ki meji na Ekvatorialno Gvinejo, Kamerun, Kongo in Gvinejski zaliv. Glavno mesto je Libreville. Gabon se je izpod francoskega kolonialnega jarma osvobodil leta 1960. Državi sta vladala kar dva avtorska predsednika, Leon M'Ba in Albert Bernard Bongo. V zgodnjih 90.-ih letih pa je država uvedla večstrankarski sistem in demokratično ustavo. Država z manj kot dvema milijonoma prebivalstva ima bogate naravne vire in s tujimi finančnimi investicijami postaja najuspešnejša država v regiji. Marca leta 1991 je v veljavo stopila nova ustava, ki zavzema listino pravic. Ustanovljen je bil "Nacionalni svet za demokracijo", ki zagotavlja omenjene pravice ter vladni odbor za ekonomske in socialne zadeve. Leta 1993 so izvedli prve predsedniške volitve. Na pogajanjih v Parizu so leta 1994 v Librevillu sprejeli sporazume vlade nacionalne zveze in nove zakonodajne volitve za leto 1996.⁴⁹

Gabon je torej stabilna država, brez civilnih vojn ali političnih zapornikov. Imenujejo jo tudi

⁴⁷ Demilitarizacija družbe pa zajema zbiranje, kontrolo in odvzem orožja majhnega kalibra, municije(strelivo), eksplozivov, težkega in lahkega orožja. Programi razoroževanja so bili izvedeni v Angoli, Mozambiku, v Sierra Leoni, v Namibiji, v Eritreji, Liberiji. Stopnja uspešnosti je 20%. Preventivno razoroževanje mora biti izpeljano racionalno na celotnem teritoriju.

Afriški kontinent velja danes za pravi teater najbolj krvavih konfliktov neizrekljivih posledic. Najštevilčnejše so civilne žrtve. Demokratični procesi se še bolj nakrhajo zaradi ilegalnih posegov v oblast

⁴⁸ <http://www.memoireonline.com/>

⁴⁹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

“Bongoland” oziroma Živi muzej “Françafrique”.⁵⁰

Od leta 1967, je predsednik El Hadj Omar Bongo Ondimba, ki se je preimenoval po spreobrnjenju v islam. Kličejo ga kar OBO. V tretje je bil izvoljen leta 2005 in prejel kar 79,1% glasov. Predsednik ima veliko moč, in tako lahko razreši državni zbor, zadržuje sprejemanje zakonov, vodi referendum, imenuje ali razreši prvega ministra kot tudi člane kabineta. Demokratska stranka Gabona (PDG) je dobila kar 84 od 120 sedežev v parlamentu. Na zadnjih volitvah sta nasprotujoči strani spodbijali rezultate. Težili so k bojkotu in obtoževali podkupovanje in goljufijo. Kljub nasilju in protestom, so mednarodni opazovalci te volitve ocenili za demokratične.⁵¹

Gabon ima majhno, profesionalno vojsko, ki šteje 5000 vojakov, razdeljenih v pehoto, letalstvo, mornarico, državno policijo in “gendarmerie”⁵². Vojaške sile so izurjene le za obrambo Gabona. Varnost predsedniku pa zagotavlja 1800 oseb.⁵³

V Gabonu je približno 980 francoskih vojakov vse od leta 1960. Iz Gabona vodijo operacije v Čadu, Centralni Afriki in Slonokoščeni obali.

Gabon je sicer država, bogata z naravnimi viri. Izvaža magnezij, nafto, zemeljski plin, železo, les. Na področju religije je to versko pestra država. V preteklosti so verovali v živalske bogove in druge stare vere. Danes se prepletajo katoličanstvo, protestantizem, islam, ezoterika...⁵⁴

⁵⁰ Huguex, *Un Bongo millesime*, str.18

⁵¹ Huguex, *Un Bongo millesime*, str.18

⁵² Žandarmerija je vojaška organizacija, ki je zadolžena za opravljanje splošnih policijskih dolžnosti. Od regularnih policijskih sil se tako loči, da je zmožna opravljati vojaške naloge in obratno. Danes imajo nekatere žandarmerije civilni status oz. so združene z drugimi policijskimi organizacijami. Žandarmerije se ne sme zamenjevati z vojaško policijo, saj ima žandarmerija pristojnost tudi nad civilisti, medtem ko je vojaška policija zadolžena le nad vojaštvom. Beseda “gendarme” izhaja in stare francoščine gens d'armes. V poznem srednjem veku pa vse do zgodnje moderne dobe, se je izraz nanašal na težko oboroženega konjenika plemenitega rodu, ki je služil v francoski vojski. Po francoski revoluciji je maršalstvo starega režima prevzelo ime žardamerija. Žandarmeriji lahko poveljuje ministrstvo za obrambo (v Franciji), drugje pa ministrstvo za notranje zadeve (v Argentini) ali celo oba (v Čilu in Italiji). Žandarmerija se zaradi nalog, ki jih opravlja večkrat smatra za para-vojaško enoto, vendar pa ta opis redko ustreza uradnemu statusu in sposobnostim žandarmerije. Le-ta se uporablja v vojaških situacijah, včasih v svoji lastni državi in pogostost v humanitarnih akcijah v tujini. Države (omenjene v diplomski nalogi) s še aktualno žandarmerijo: Kamerun, Čad, Kongo, Evropska žandarmerija, nacionalna žandarmerija v Franciji, Gabon, Slonoščena obala, Senegal. <http://en.wikipedia.org/wiki/Gendarmerie>

⁵³ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

⁵⁴ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

Gabon ima preko 50 etničnih skupnosti. Tretjino predstavljajo Fangi.⁵⁵

Kot zanimivost naj omenim, da se srečanje, ki je po elizejskem programu imenovano “delovni obisk”, po protokolu Gabona preimenovano v “prijateljski in delovni obisk”, mediji pa pišejo o “uradnem obisku”.

6.3.2 Varnostne razmere v Senegalu

Senegal je država v Zahodni Afriki, ki pripada podsaharski Afriki. Na zahodu meji na Atlantski ocean, na severovzhodu na Mavretanijo, na vzhodu na Mali in na jugu na Gvinejo in Gvinejo-Bisao. Gambija sega kar 300 km v Senegal. Dakar je prestolnica države od njene neodvisnosti leta 1960. Prebivalstvo se vrti okoli številke 11,9 milijonov. Od leta 2000 je aktualni predsednik Abdoulaye Wade, ki je bil ponovno izvoljen 2007. Senegal je del Afriške Unije in Skupnosti sahelo⁵⁶-saharskih držav.⁵⁷

20. avgusta 1960 se Senegal umakne iz Federacije Mali (francoski Sudan-današnja država Mali in Senegal oblikujeta Federacijo Mali) in proglasi neodvisnost. Senegal in Gambija se združita leta 1982 v konfederacijo Senegambijo, vendar je bila ta tvorba le teoretične narave. Obstaja do leta 1989.

Že od leta 1982 so potekali konstantni spopadi med separatisti na jugu Casamance in vladnimi silami. Po številnih neuspešnih poskusih, je bil leta 2004 podpisan nov sporazum v Ziguinchoru med ministrom za notranje zadeve Ousmanom Ngomom in duhovnikom Augustinom Diamacounom Senghorom, šefom upora Gibanja demokratičnih sil Casamance (MFDC).⁵⁸

Novo konfliktno žarišče med prebivalci Casamance in Gvineje-Bisao se je razvilo v aprilu 2007. Svoboda izražanja je bila ogrožena. Veliko ljudi je zbežalo. Kar 8000 ljudi je bilo prisiljenih zapustiti svoje domove. Nekateri so zbežali proti Gvineji Bisao, drugi se se odmaknili stran od meja. Na stotine migrantov so ustavili na poti v Evropo. Avgusta je zbežalo še dodatnih 6000 oseb proti sosednji Gambiji. Začetek sega v februar 2007, mesecu predsedniških volitev, ko so se politične napetosti med partizani predsednika Wada in voditelji opozicije začele stopnjevati. Opozicija se je uprla, ker je želela spremembo ustave.

⁵⁵ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

⁵⁶ sahelo je pas med Saharo in podsaharskimi regijami. <http://eo.wikipedia.org>

⁵⁷ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Senegal>

⁵⁸ <http://www.thereport.amnesty.org/fra>

Napetosti so se še zaostriale po aretaciji Jean-Paul Diasa, predsednika centristov. Obtožili so ga, da je užalil predsednika države in spodbujal opozicijo, da se ne udeleži sklepa sodišča.⁵⁹

Politika in organizacija oblasti:

Senegal je ena najbolj demokratičnih in najstabilnejših držav na kontinentu, kjer so državni udar pogosti. Zakon o decentralizaciji, ki je stopil v veljavo leta 1997 pripisuje posebno moč regionalnim skupnostim. Izvršna oblast sestavljata predsednik republike, ki je izvoljen za 5 let z možnostjo ponovne izvolitve. Le-ta imenuje prvega ministra, ki izbere ministre svojega kabineta in jih za nominacijo predlaga predsedniku republike. Prvi predsednik je bil karizmatični voditelj Leopold Sedar Senghor. Leta 1981 ga nasledi njegov prvi minister Abdou Diouf, leta 2000 pa zmaga demokratična stranka z Abdoulayem Wadejem, ki je ponovno izvoljena leta 2007. Aktualni predsednik vlad je Cheikh Hadjibou Soumare. Na področju sodne oblasti je bilo leta 1992 uvedeno kasacijsko sodišče (sodišče najvišje stopnje, ki odloča o sodbah nižjih sodišč), državni svet in ustavni svet.⁶⁰

Senegal je na tretjem mestu po ekonomskem razvoju, za Nigerijo in Slonokoščeno obalo. Senegal je ena najbolj industrializiranih afriških držav s prisotnostjo multinacionalk, ki so večinoma francoskega izvora. Njeni najpomembnejši ekonomski partnerji so Francija, Indija, Italija, vedno bolj pomembna pa postaja tudi Kitajska. Sicer pa je Senegal je pretežno muslimanska država s sledmi krščanstva. Položaj žensk je eden najboljših v Afriki, saj ženske lahko delajo, se učijo, postanejo ministrice. Kljub temu, bi bilo potrebno še veliko postoriti na področju gospodinjestev in pohabljanja na podeželju.⁶¹

Dakar velja za obljubljeni dežel. Ušel je ksenofobični mrzlici, ki je zajela večino afriških prestolnic. Številni študentje iz centralne Afrike so prišli študirat na inštitute in privatne univerze, ki so zrasle kot gobe po dežju. Senegal je pridobil pozitiven pečat. V Dakaru se belec(toubab) lahko sprehaja ne da bi bil žrtev agresije. Senegal je še vedno ena redkih držav, ki z odprtimi rokami sprejema belce. V zahodni Afriki, kronično nestabilni zaradi vojn in ponavljajočih se državnih udarov, je Senegal prava oaza miru. Kljub temu je v Senegalu je 1200 francoskih vojakov od leta 1974. Njihova naloga je skrb za varnost države in podporo silam ekonomske skupnosti zahodno-afriškim državam.⁶²

⁵⁹ <http://www.thereport.amnesty.org/fra>

⁶⁰ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Senegal>

⁶¹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Senegal>

⁶² Barka Ba, *Le Senegal, nouvelle Terre promis, str. 14*

6.4 Državljska vojna v Slonokoščeni obali

Splošno situacijo v državi najbolj opiše intervju s pevcem Tiken-om Jah Fakoly-jem, ki pove, da velika večina populacije nima osebnih dokumentov, potrebnih za glasovanje na volitvah. Pravi, da predsednik volilne komisije ne sme biti državljani Slonokoščene obale, ker je danes že redkost, da državljani ni politično angažiran. Načrti za mir nešteto krat padejo v vodo, ker si nekateri želijo nadaljevanje vojne. Vsakič, ko se približuje mir, pride do incidentov. Fakoly opiše situacijo, ko so opozicijske stranke želele organizirati sestanek na sedežu demokratične stranke Slonokoščene obale in bile napadene s strani "mladih patriotov" povezanih z oblastjo. Vse to dokazuje, da Abidjan ne more organizirati volitev. Gbagbo je ustanovil FPI (slonokoščeno popularno stranko), da bi se maščeval za smrt svojih staršev, ki so bili ubiti leta 1970. Družbena slabost v Afriki je korupcija in nekaznovanost. Še vedno se čaka na svobodne volitve in na predsednika, ki bo zagotovil varnost vseh prebivalcev Slonokoščene obale, naj si bodo belci, črnci ali rdečkožci.⁶³

Civilna vojna v Slonokoščeni obali traja od leta 2002 in je povzročila najmanj 3000 žrtev. Vojaško-politična kriza v Slonokoščeni obali se je začela 19. septembra 2002, ko so uporniški vojaki iz Burkine Faso želeli zavzeti mesta Abidjan, Bouake in Korhogo. Abidjana jim ni uspelo zavzeti. Začetek rešitve te vojne se pokaže 24. januarja 2003 s podpisanim sporazumom Linas-Marcoussis. Na ozemlju Slonokoščene obale so prisotne 3 vojaške skupine: državne sile FANCI (Les forces armées nationales de Côte d'Ivoire), uporniške sile FAFN (Les forces armées des forces nouvelles) in zavzemajo 60% države s 7000 vojaki ter mirovne sile kamor štejemo ONUCI (Les forces de l'Operation des Nations unies en Côte d'Ivoire), francoske sile s 3000 vojaki leta 2003 in 4600 novembra 2004, ter vojaki CEDEAO (Bele čelade).⁶⁴

V Slonokoščeni obali je 2000 francoskih vojakov. V operaciji Licorne naj bi zagotavljali mir med uporniki in vlado Laurenta Gbagba.

Kronologija dogodkov:

1958 Slonokoščena obala postane avtonomna republika. Felix Houphouet Boigny je leta 1959 imenovan za predsednika, kar ostane vse do svoje smrti leta 1993. **1960** Slonokoščena obala postane samostojna. **1983** Yamassoukro postane glavno mesto države. Država pade v

⁶³ CHERRUAU, Organiser une election en Cote-d'Ivoire?Impossible!, str. 12

⁶⁴ http://fr.wikipedia.org/wiki/Crise_politico-militaire_en_C%C3%B4te_d'Ivoire

ekonomosko krizo. Marca **1990** se ustanovi večstrankarski sistem, pod pritiskom ulice. Država pade v krizo zaradi zaprtja trgovinskih tokov kakava in kave, ki sta temelja slonokoščene ekonomije. Novembra istega leta ustavni amandma določi, da Henri Konan Bedie, predsednik državnega zbora prevzame mandat predsednika v času odsotnosti oblasti. Alassane Ouattara pa postane prvi minister. Določi ga mednarodni denarni sklad.

Februarja **1992** Houphouet Boigny zavrne kaznovanje Roberta Gueija, sledi upor demokratskih sil. Nasprotniki opozicije, med njimi Laurent Gbagbo, so poslani v ječo. **1993** Boigny umre, nasledi ga Henri Konan Bedie. Ouattara ni več prvi minister. Pod vlado Boignya je bil Slonokoščena obala zelo dobro integrirana v svetovno trgovino: izvažali so kakav, kavo in bombaž ter zemeljski plin. Laurent Gbagbo zahteva pregled volilnega zakonika, da bi le pravim/izvornim prebivalcem države podelil omogočal voliti. **1995** Bédié je izvoljen za predsednika. Opozicija bojkotira glasovanje po lističih. Bédié ponovno uvede koncept "slonokoščeni", ki naj bi državi omogočil, da bolje ohranja svojo identiteto. Prebivalci severa, večinoma muslimani, se čutijo zavračane s strani prebivalcev iz juga. Njihova rodbinska imena so podobna tistim iz sosednjih držav, zato jim policisti uničujejo osebne dokumente. **1998** Sprememba ustave poveča predsednikova pooblastila. **1999** se upor vojakov transformira v državni udar. Ustanovi se CNSP. Januarja **2000** general Guei postane predsednik republike, predsednik CNSP-ja in obrambni minister. Vojaški revolucionarni odbor ali junta formira vlado v tranziciji z RDR(združenje republikancev) Alassana Ouattare in FPI(popularno slonokoščeno fronto) Laurenta Gbagba. 16. maja se uveljavi prepoved zapuščanja države političnim vodjem brez predhodnega dovoljenja. 23-24. julija stopi v veljavo nova ustava, katero soglasno sprejmejo vse stranke. 24. oktobra ministrstvo za notranje zadeve razglasi zmago generala Gueia, ki razglasi izredno stanje. Laurent Gbagbo se razglasi za predsednika države in pozove svojo vojsko na ulice. Sledi upor civilistov. Vojska se podredi Gbagbu. 26. oktobra se spopadejo vojaki s severa(RDR) in z juga(FPI) in povzročijo na stotine žrtev. Nacionalna volilna komisija razglasi zmago Laurenta Gbagba. Zmaga v prvem krogu, s 59%. 27. oktobra v Yopougonu najdejo 57 trupel. 1.12 zavrnejo kandidaturo Ouattari. 4.12 Gbagbo razglasi izredno stanje. Manifestacija RDR-ja povzroči okoli 20 žrtev. Leta 8.1.**2001** poročilo našteva 303 mrtve in 65 izginulih v nasiljih iz leta 2000. 9. oktobra se odpre "Forum za nacionalno spravo", ki želi narediti konec socialno-političnim napetostim. 30. novembra se Ouattara, ki živi v Franciji od novembra 2000, vrne v Abidjan, da bi sodeloval v tem forumu. Leta **2002** se pričnejo sodobni konflikti. Država se razdeli na 2 dela. Na jugu so spopadi zaradi nasprotovanja silam oblasti, sever pa kontrolirajo nove sile. Državni udar se zgodi 19.09.2002. 5. avgusta se sestavi vlada, ki združuje vse pomembne

politične tvorbe v državi, tudi RDR Alassane Ouattara. 19. septembra vojaška vstaja povzroči na stotine žrtev v Abidjanu in Bouake-ju. General Guei je ubit v Abidjanu. Uporniki s severa prevzamejo nadzor nad Bouakejem in Korhogo. 21. septembra požgejo revne četrti, kjer živijo predvsem priseljenci z zahodne Afrike. 26.-29. septembra kontingent francoske vojske posreduje v Bouakeju in Yamoussoukru, da bi evakuiral tuje državljane. Ekonomska skupnost zahodnih afriških držav (CEDEAO) ustanovi "Kontaktno skupino", ki zagotavlja mediacijo in pošilja mirovne sile (2500) za posredovanje med uporniki in vladnimi silami. 1. oktobra patriotsko gibanje Slonokoščene obale zahteva reintegracijo vojaških sil v azilu po poskusih vojaškega udara. 17. oktobra predsednik Gbagbo prosi Francijo naj nadzoruje zaustavitev ognja. 20. oktobra se tri tisoč francoskih vojakov razporedi vzdolž linije, ki prečka državo iz vzhoda proti zahodu v okviru operacije "Licorne". 30. oktobra prva pogajanja med vlado in uporniki v Lomu (Togo). 1. novembra vlada sprejme princip amnestije⁶⁵ in reintegracije upornikov v vojsko. 19. novembra se Ouattara iz francoske ambasade v Abidjanu zateče v Gabon. 28. novembra popularno slonokoščeno gibanje Velikega zahoda (MPIGO) in gibanje za pravičnost in mir (MJP), zahtevata zavzetje dveh uporniških gibanj (Man in Danane).⁶⁶ 23. septembra so Francozi zavzeli pozicije v Yamoussoukru, administrativni prestolnici Slonokoščene obale. Uradno je veljalo, da njihov cilj ni rešiti režim prijateljev temveč biti tam v primeru, če se stvari spreobrnejo v dramo za tisoče Francozev, ki prebivajo v tej državi. Šlo je za novo pariško vmešavanje v afriške zadeve. Slonokoščena obala je bil francoski biser, njen najlepši cvet. Glavna podjetja v Slonokoščeni obali so uspešno delovala zaradi prisotnosti francoskih kadrov (v začetku 80.-ih let je kar 50.000 Francozov živel v Slonokoščeni obali). Pariz je zatisnil oči pred korupcijo, ki je karakterizirala poslovni svet Slonokoščene obale.⁶⁷

Slonokoščena obala je bila nekoč imenovana tudi "afriška Švica". "Le journal du jeudi" piše, da smo priča vrnitvi Francafrique. Če se Pariz vmešava vojaško in politično, naj se še ekonomsko tako, da omili liberalno logiko, ki pelje to državo v propad.⁶⁸

V januarja **2003** se sklenejo prvi mirovni sporazumi. Deli države v konfliktu so mnenja, da jim je francoska intervencija preprečila zmago. Preprosto, ne želijo vsiljenega miru, niti razdeljene države. Sporazumi "Marcoussis" predlagajo dve rešitvi konflikta:

1) obe strani (sile juga in severa) naj se povežeta in sprejmeta politične reforme (o

⁶⁵ delna ali popolna oprostitev kazni, ki jo da najvišja oblast skupinam obsojencev

⁶⁶ GOUËSET, *Cote d'Ivoire, Chronologi*, str.14

⁶⁷ DIALLO, *Francafrique le retour*, str.14

⁶⁸ THUREAU-DANGIN, *Ethnique ou economique?*, str.19

državljanstvu, zemljiških vprašanjih in organizaciji volitev) ter se borita proti izključenosti severnjakov.

2) nacionalne sile se morajo razorožiti.

3) Predsednika Gbagba se pridrži do novih volitev

4) vojaki CEDEAO in 4000 francoskih vojakov iz Operacije Licorne se razporedijo med vojskujoče se strani, da bi preprečili nadaljne konflikte.⁶⁹

3. januarja v Abidjan prispejo prvi elementi zahodno-afriških sil, ki jih je CEDEAO poslal 29. septembra 2002. 24. januarja podpis sporazuma, da Gbagbo ostane na oblasti. Dan kasneje Gbagbo imenuje prvega ministra Seydoua Diarra. "Mladi patrioti" stopnjujejo anti-francoske proteste. Vendar predsednik Gbagbo nima nikakršnega interesa in zato odlaša, izniči obljubljenе reforme. Istočasno se formirajo sile pritiska (policija), ki so na predsednikovi strani in vsako nasprotovanje zatrejo (120 mrtvih 25.3.2004). "Nove sile" nasprotujejo slonokoščeni rasistični in genocidarni politiki, ki jo vodi Gbagbo. G7⁷⁰ se tako ubada s tremi oboroženimi in štirimi opozicijskimi gibanji. Sodeluje z Bediejem in Ouattano in tako uporniškim silam podeli nacionalno legitimnost in torej ne le severno. 21. oktobra je ubita dopisnica radia France International.⁷¹

Leta **2004** Laurent Gbagbo februarja obišče francoske mirovnike. Smrtonosna represija prepovedanih manifestacij opozicije v Abidjanu povzroči na desetine žrtev: po podatkih OZN-a je bilo žrtev 120, oblasti pa jih ocenjujejo na 37. Četrtega aprila se prične Operacija Združenih narodov v Slonokoščeni obali (ONUCI). Francija se znajde v neprijetni situaciji: lojalisti jo obtožujejo, da podpira upornike, uporniki pa, ker jim preprečuje, da bi zavzeli Abidjan. 26. junija vladni vojak ubije francoskega vojaka. 16. aprila izgine francosko-kanadski novinar. 30. julija podpišejo sporazum, ki predvideva začetek izvajanja političnih reform najkasneje 15. oktobra. Nove sile uvedejo policijsko uro in odredijo maksimalno alarmiranost na severu. Abidjan se odloči za protiofenzivo, ki jo poimenuje: "operacija dostojanstvo". 4.11. FANCI (nacionalne oborožene sile Slonokoščene obale) bombardira ozemlje, ki ga zasedajo "nove sile" (uporniki). 4.11. umre 85 civilistov. Ti napadi krhajo

⁶⁹ HUGUEUX, *La rupture peut attendre*, str.12

⁷⁰ G7 je srečanje finančnih ministrov sedmih industrializiranih svetovnih narodov. Ta skupina sedmih je bila ustanovljena leta 1976, ko se je Kanada pridružila Franciji, Nemčiji, Italiji, Japonski, Veliki Britaniji in Združenim državam Amerike. Voditelji omenjenih držav se sestanejo večkrat letno in obravnavajo politične in ekonomske teme. <http://en.wikipedia.org/wiki/G7>

⁷¹ HUGUEUX, *La rupture peut attendre*, str.12

mirovne sporazume. 6. novembra v letalskem napadu vladni sil na francoski tabor blizu Bouakeja umre 9 francoskih vojakov, 37 je ranjenih. 43. francoski pehotni mornariški nastopi proti vladnemu letalstvu. Napadi juga na sever se tako zaustavijo, začne pa se kvazi-vojna med Francozi in prebivalci Slonokoščene obale, ki traja nekaj dni in je poimenovana "smešnica slonokoščene vojne". 6-dnevna vojna povzroči pretrgano zvezo z vodo in elektriko. Izvedejo se številni napadi, masakri. Sledijo anti-francoska nasilna dejanja. Pariz 7. novembra okrepi vojsko na več kot 5000 moč. Francozi so uničili večji del državnih letalskih sil, kar je po drugi strani vodilo do tega, da so provladni aktivisti začeli z uličnimi protesti v Abidjanu in nadlegovali ter ustrahovali tujce, podtaknili ogenj v francoskih šolah ter plenili francosko lastnino. Oblasti slonokoščene obale so tudi prepovedale osem opozicijskih časopisov. Državna radio ter televizija sta spodbujala prebivalstvo k etničnemu nasilju in ksenofobiji, kar je sprožilo množičen odhod tujih državljanov. Razlogi za destabilizacijo razmer v Slonokoščeni obali so starodavni in globoki. V slabih humanitarnih razmerah je milijon prebivalcev odvisnih od mednarodne humanitarne pomoči. Le prisotnost mednarodnih sil ohranja ravnotežje. 15. novembra OZN uvede embargo na orožje.⁷²

Najbolj "strupeni" kritik afriške politike Francije, Francois-Xavier Verschave pravi, da bi se Gbagbo privadil politiki Francafrique, če bi ga le-ta pustila na miru. Chirac, Sarkozy, Bouygues in drugi pa mislijo, da mora Slonokoščena obala ostati njihova last. Iraški scenarij se lahko ponovi v Slonokoščeni obali, s Francijo v vlogi Američanov.⁷³

Januarja **2005** Gbagba in Sora osumijo še z drugimi 93. osebami za težke zločine. 6. aprila glavni akterji v slonokoščeni krizi v Pretorii sklenejo mirovni sporazum. Končajo se sovražnosti in začnejo postopki razoroževanja. 29. junija se sprejme Pretoria II, ki določi datum ta razorožitev in oblikovanje Neodvisne volilne komisije. Sledi sprememba zakona o volilni komisiji, državljanstvu in naturalizaciji (pridobitev državljanstva). 8. septembra generalni sekretar OZN-a oznani odpoved predsedniških volitev 30. oktobra. Gbagbo si še bolj utrdi svoj položaj, ko zavrne vsaka nova pogajanja v procesih miru. 4. decembra je za prvega ministra imenovan Charles Konan Banny, bivši guverner centralne banke zahodnoafriških držav. Volitev tega leta ni bilo, ker je bil država razdeljena na dva dela. Po ustavi, predsednik tako ohrani svojo funkcijo. Januarja **2006** Mednarodna skupina za delo, ki predstavlja mednarodno skupnost, nasprotuje podalšanju mandata nacionalnemu svetu.

⁷² <http://www.europarl.europa.eu>

⁷³ RANDRIANARIMANANA, *Non, la France n'est pas la patrie des droits de l'homme*, str.9

Sledijo nasilne manifestacije partizanov Gbagba proti Franciji in OZN-u. 1. marca se v Yamoussoukru zberejo Laurent Gbagbo, prvi minister Banny in njuna nasprotnika Alassane Ouattara in Henri Konan Bedie, kot tudi šef upornikov Guillaume Soro. Glavni akterji krize se tokrat zberejo prvič po septembru 2002. Konec julija proces identifikacije volilcev sproži nasilna srečanja med partizani Gbagba in opozicije. 8. avgusta upor novih sil zaustavi sodelovanje v dialogu o razoroževanju. 23. avgusta so oktobrske volitve zpet odpovedane zaradi zamud pri njeni pripravi. Septembra strupeni odpadki, pripeljani in razliti, so v Abidjanu zastrupili 1500 oseb, od katerih so trije umrli. 17. oktobra Afriška Unija Gbagba obdrži na oblasti za 12 mesecev, prvemu ministru pa podeli nekaj njegove moči. 1. novembra resolucija OZN podajša mandata Laurent Gbagbu za eno leto, prvemu ministru pa podeli potrebne moči, da organizira volitve še pred 31. oktobrom 2007. Sicer pa so po podatkih AFP(francoske tiskovne agencije) sile Licorne izvedle 47.000 medicinskih pregledov, 1.200 kirurških operacij in popravili 240 km cest, 52 šol in 18 mostov. 4. marca 2007 Gbagbo in Soro v Ouagadougou-u podpišeta sporazum, ki predvideva formacijo nove vlade in odhod francoskih vojakov, ki so v državi že od leta 2002. 4. aprila Guillaume Soro postane prvi minister. 16. aprila se poruši tamponska cona⁷⁴, ki je ločevala sever in jug Slonokoščene obale od konca leta 2002. Nadomesti zelena linija med severom in jugom. Soro uide raketnemu napadu na njegovo letalo v Bouakeju, na severu države.⁷⁵

Prvi minister Soro Kigbafori je 18.marca 2008 v svojem kabinetu v Abidjanu sprejel člane ONC-ja(mednarodnega posvetovalnega organa), ki ima sedež v Slonokoščeni obali. Cilj srečanja je bil priprava na srečanje s Komitejem za ocenjevanje in spremljanje(CEA),21.marca. Na že omenjenem srečanju so prvemu ministru predstavil konsenzualno operativni način za razorožitev bivših borcev in več faz za ustanovitev nove nacionalne vojske.⁷⁶

6.5. Državlјanska vojna v Čadu

Čad je država vklenjena med Centralnoafriško republiko, Libijo, Nigrom, Nigerijo, Kamerunom in Sudanom. Geografsko in kulturno predstavlja Čad prehod med severno Afriko

⁷⁴ država, ki zaradi svojega položaja med dvema državama preprečuje njune medsebojne spopade

⁷⁵ HUGÉUX, *Cinq ans de fièvre*, str.22

⁷⁶ <http://www.soirinfo.com/article.php3?id-article=5005>

in "črno" Afriko. Ima dva uradna jezika: francoščino in arabščino. Prestolnica je Ndjamena. Predsednik republike je Idriss Déby Itno, prvi minster pa Delwa Kassire Coumakoye. Meje Čada je izoblikovala francoska kolonizacija in pogajanja med Francozi, Angleži in Nemci v letu 1880. Brez dvoma je ozemlje Čada zibeljka človeštva (najdba lobanje izpred sedmih milijonov let). Čad je bila prva država, ki se je na pobudo Félix-a Eboué-ja pridružila Franciji leta 1940. Neodvisna republika postane 1958. Januarja 1959 je šlo za ostro politično obračunavanje med severom (nekakšen fevd "Afriškega socialističnega gibanja") in jugom ("Čadska progresivna stranka"). Dve leti kasneje pa se Čad osvobodi izpod francoskega jarma. 1968 se uprejo muslimani na severu države in tako mora takratni predsednik Francois Tombalbaye zaprositi za francosko pomoč. Leta 1975 ga ubijejo, nadomesti pa ga general Felix Malloum. Vendar je po prvi bitki v Ndjameni oblast prevzel Goukouni Oueddei. Z drugo bitko leta 1980 pa spomočjo libijskih enot izpodrine tudi drugega tekmeča Hissene-ja Habre-ja. Sledil je neuspešni poskus združenja Čada in Libije leta 1981. Kmalu potem Habre premaga Oueddei-ja in ponovno prosi Francijo, da zadrži libijsko vojsko. Leta 1987 čadske enote uspešno izpeljejo protiofenzivo proti libijskim enotam in jih prisilijo, da zapustijo ozemlje. Le tolpa Aozou-ja zapusti ozemlje leta 1994. 1990 oblast prevzame Idriss Deby. Leta danes uživa podporo Francije in Libije. Sledili so konflikti, katere je spodbujal Sudan, v povezavi s konfliktom v Darfurju. Februarja 2008 pa so uporniki želeli zrušiti vlado Idriss-a Deby-a, ko so po prečkanju države iz strani Sudana, vdrli v prestolnico Ndjamena. Čad je sicer uradno demokratična republika, vendar v njej vlada avtoritarni režim. Predsednik ima veliko moč. Parlament ima le eno zbornico. Že od zadnjih volitev 3.maja 2006, Čad pretresajo upori zoper oblast Idrissa Deby-a. Le-ta obtožuje Sudan, da podpira njegove nasprotnike. V Čadu se prepletajo notranje in zunanje napetosti. Prepletena je s številnimi geografskimi in etničnimi konflikti, ki so posledica strukturne odsotnosti države na področju izobraževanja, zdravja in sociale. Še več, naftno izkoriščanje ogroža državo v pogodbah med Svetovno Banko, Naftnim združenjem (Esso-Chevron-Texaco-Petronas) in Čadom.⁷⁷

Vse od izbruha civilne vojne v Darfurju leta 2003 je le-ta prodrla tudi v Čad, kjer se vrstijo vdori arabskih, sudanskih in čadskih miličnikov. Operacije letalskega obveščanja se izvajajo preko računalnika, v francoski bazi v bližini vojaškega letališča. V nekaj klikih, častnik določi pot francoskih letal. Ob povratku z misije poročnik z lupo pregleda filme iz kamer. Ugotovi premike in čas letal. Naloga je precej težka, saj uporabljajo Sudanske, Čadske in Francoske enote enake materiale, kamione in oborožitev. "Zveza sil za demokracijo in razvoj" je ena najbolj aktivnih uporniških gibanj na vzhodu. Vendar ne smejo delovati brez privoljenja

⁷⁷ <http://fr.wikipedia.org/wiki/Tchad>

Francije, ki pa podpira mafijski režim Idrissa Debya. Francija je vedno podpirala režime, ki niso bili vseh prebivalcem, saj so povsem anarhični in arhaični. Francija se je zapletla v diplomacijo, odvisno od zgodovinskih vplivov. Slepno podpira uničujoč Deby-ev režim. Trije zadnji dogodki ilustrirajo to politiko usmerjeno v strategije kraterega roka: ohranitev vojaške baze, prisotnost v strateški coni na stičišču muslimanskih in podsaharskih vplivov, odkritje številnih nahajališč nafte. Francoski ambasador Jean-Pierre Bercot je obtožil čadski tisk, ki po njegovem mnenju meša dejanja s komentarji, vzpodbuja k sovraštvu, spravlja v nevarnost demokracijo in stabilnost države. Čadske novinarje so ilegalno priprli v čadskih ječah. Francoska diplomacija ostaja pri starih pravilih. Ta politika ni le nevarna za francoske državljane, ki živijo v Čadu in postanejo tarča sovražnih dejanj, temveč predstavlja tudi splošno žalitev.⁷⁸

Čadski medetnični konflikt na vzhodu države se je vnel 31. oktobra 2006. V enem tednu je bilo v napadih ubitih več kot 200 oseb. Nasilje v taki obliki z vmešavanjem civilistov, je posledica režima Idrissa Debya, ki jim je razdelil orožje, da bi sami prispevali v boju proti čadskim upornikom (opoziciji). Prepričal jih je, da so to njihovi sovražniki, najemniški vojaki, ki delajo za Sudan. Njihov cilj je mednarodno skupnost prestrašiti, da sudanski konflikti iz Darfurja lahko prečkajo meje Čada. Predsednik Deby je naklonjen vojaški intervenciji OZN-a v Darfurju.⁷⁹

Čad bi moral preiti iz avtoritativne oblasti ene osebe, ki odloča o vsem, v polpredsedniški sistem, z močnim parlamentom, neodvisno sodno oblastjo in večjo močjo prvega ministra. Po desetih letih bi Deby resnično moral zapustiti oblast. Ahmat Yacoub, organizator mirovne konference v Addis Abebi marca 2007, ne verjame v iskrenost Deby-a. V šestnajstih letih so oborožene skupine in nasprotniki ločeno podpisovali sporazume z Deby-em. Določeni so bili umorjeni, drugi pa so še na begu. Francija je obljubljala konzularno pomoč, vendar na koncu ni pomagala pri organizaciji mirovne konference v Parizu.⁸⁰

3.2.2008 so v operaciji evakuaciji tujcev v Libreville sodelovali helikopterji in osebje ameriške in nemške ambasade. Konzulatske pisarne so zajeli boji. Prevoz Francozev v vojaško bazo so spremljali streljavi avtomatskega orožja. Dva vojaka sta bila lažje ranjena.

4.2.2008 so se Čadski uporniki prostovoljno umaknili iz čadske prestolnice N'Djamena. V spopadih, ki so se začeli 2.2. je bilo ranjenih 200 civilistov. Predstavnik upornikov Abderaman

⁷⁸ *Sombres perspectives pour la France au Tchad*, L'Observateur N°340, str. 4

⁷⁹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/ÄEad>

⁸⁰ <http://www.afrik.com>

Koulamalah je povedal, da so se uporniki odločili za umik, da bi ljudem dali priložnost za odhod iz mesta.⁸¹

Ko so številni civilisti bežali iz N'Djamene, so francoska oklepna vozila patroljirala v prestolnici. Letališče v N'Djameni ščitijo francoski vojaki. To letališče uporabljajo istočasno tudi državljani Čada. Letala Idrissa Deby-a (MI 24 in MI 17) zasledujejo kolone upornikov, ki kradejo na vzhodu prestolnice. Mešano letališče je že od leta 1986 pod vodstvom francoske operacije Epervier.⁸²

Predsednik Čada Idriss Deby je razglasil izredne razmere, ki naj bi trajale petnajst dni. Razlog za izredne razmere so upadi upornikov iz Sudana, v veliki meri sprejeti z nasmehi prebivalcev Čada, ki so trenutno potisnjeni nazaj na vzhod države s pomočjo francoskega orožja. Med spopadi so izginili trije opozicijski voditelji, enega, bivšega predsednika Lolo Mahamato Chouao so že odkrili. Vzpostavljena je policijska ura in nadzorne točke, obenem pa so začeli racije med prebivalstvom za katere je bolj ali manj znano, da so podpirali upornike.⁸³

Poleg tega so se francoski novinarji in španske stevardese znašli v neverjetni francosko-afriški epizodi, povezani z načrtovano ugrabitvijo otrok. Predstavniki francoske humanitarne organizacije *Zojina barka* so nameravali v drzni "človekoljubni" akciji iz Čada v Francijo prepeljati več kot sto majhnih otrok brez staršev iz Darfurja, kjer naj bi bili izpostavljeni nasilju. Čadska policija je akcijo pravočasno odkrila, jo preprečila, predstavnike organizacije pa skupaj z novinarji, s piloti in z letalskim osebjem zaprla. Preiskava je potrdila, da so vsi otroci, razen petih Sudancev, iz Čada in da jih ima večina vsaj enega bližnjega sorodnika. Vodja Zojine barke Eric Breteau in njegova prijateljica sta prepričala revne starše čadskih otrok, da jih bo organizacija zastonj šolala na ozemlju Čada in da se bodo čez nekaj let vrnil. Pozal je posnetke, kako so "humanitarci" otrokom nameščali povoje, jih mazali z umetno krvjo, da bi javnost verjela, da gre za otroke, ki jih je bilo treba rešiti.⁸⁴

Vse kaže, da francoskemu neokolonializmu zlepa ne bo zmanjkalo sape in zna se zgoditi, da bo Sarkozy čadskega predsednika Debya, v zameno za kak odslužen jedrski reaktor ali vojaško letalo, prej ali slej zagotovo prepričal, naj mu "humanitarce" izroči.⁸⁵

⁸¹ <http://24ur.com>

⁸² <http://www.afrik.com>

⁸³ <http://www.radiostudent.si>

⁸⁴ <http://www.parti-multiculturel-francais.fr/>

⁸⁵ ERZNOŽNIK, *Sarkozyeve nove ženske*, str. 48-50

Idriss Deby je pripravljen oprostiti šest Francozov, obtoženih v zadevi Zojina barka, v zameno za diplomatsko in vojaško podporo N'Djameni. Pariz pa med usmiljenjem in pomočjo ne vidi povezave.⁸⁶

V Čadu so bile z letom 1986 načrtno razporejene sile "Epervier". 12050 francoskih vojakov zagotavlja logistično podporo, medicinsko pomoč in hkrati obvešča čadsko vlado.

Pariz in N'Djamena sta podpisali vojaške sporazume, vendar Francija posreduje direktno v konfliktu. Čadske oborožene sile oskrbuje z informacijami in ostaja nevtralna. Uporniki francoske vojske obtožujejo, da otežujejo situacijo, ko čadskim helikopterjem dovolijo pristajati. Očitajo jim, da podpirajo stražo Debya. Napadom na predsedniško palačo so sledile grožnje napada na letališče. Delokalizirali so več deset letal Mirage in floto letal Atlantic. Francoske enote ščitijo francosko ambasado, nadzorujejo tri begunska zatočišča in dva hotela. Številni čadski civilisti so zbežali v Kamerun.⁸⁷

V času kolonizacije je bilo stališče francoskega generalnega štaba sledeče: "Kdor ima pod sabo Čad, ima pod sabo vso Afriko".⁸⁸

EU je operacijo za stabilizacijo nemirnih regij na vzhodu Čada in Srednjeafriške republike na meji s sudanskim Darfurjem zagnala na pobudo ZN. Poveljnik operacije, general Patrick Nash je na ozemlje poslal 3700 vojakov. iz 14 držav, od tega 2100 Francozov, 400 Poljakov in 400 Ircev. Slovenija je v Čad poslala 15 pripadnikov Slovenske vojske. Operacija bi se morala po prvotnih načrtih pričeti že konec lanskega leta. Namen misije, ki jo je septembra potrdil Varnostni svet ZN, je zaščititi begunska taborišča, v katera se je zateklo 240.000 beguncev iz sosednjega Darfurja, ter okoli 216.000 razseljenih prebivalcev Čada in Srednjeafriške republike, ki so morali svoje domove zapustiti zaradi notranjih spopadov.⁸⁹

7. FRANCIJA KOT DRŽAVA

7.1. Francoski odnos do Afrike (vpliv in posredovanje)

Omrežje francoskega vpliva v Afriki sestavljajo diplomatski odnosi med Francijo in njenimi

⁸⁶ <http://www.parti-multiculturel-francais.fr/>

⁸⁷ <http://www.afrik.com>

⁸⁸ Savnik, 1960, str.403

⁸⁹ <http://www.siol.net/eu/novice>

nekdanjimi kolonijami. V letu 1960 je Francija skušala igrati aktivno vlogo v tretjem svetu. General de Gaulle je govoril o moralni nalogi in odgovornosti Francije do svojih nekdanjih posesti. Francija je želela utrditi svoj položaj izven ameriško-sovjetskega kondominija⁹⁰.⁹¹

Številni dogodki v 90. letih in francosko-afriški vrh leta 1990 so dali misliti, da želi Francija prekiniti angažiranje v Afriki. Obramba svoboščin in človekovih pravic sta od tedaj prevladala nad brezpogojno podporo moči voditeljem države.⁹²

Francija v Afriki sodeluje v dejavnostih za ponovno vzpostavitev pravne države in v pokonfliktnih aktivnostih za razorožitev, demobilizacijo in rehabilitacijo. V tovrstne procese je bila vključena v DR Kongo v okviru operacije EU Artemis leta 2003, trenutno pa sodeluje v podobni operaciji Licorne v Slonokoščeni obali. Zaradi nizkega proračuna daje Francija prednost usmerjenim dvostranskim ukrepom na območjih, ki so zanjo pomembna (npr. zahodna Afrika).⁹³

Politika je danes svojo moč prepustila ekonomiji. Prišlo je namreč do privatizacije francoske politike v Afriki. Francoske multinacionalke so tiste, ki vodijo frankofonsko Afriko. Postale so primarni akterji v odnosih med Francijo in njenimi bivšimi kolonijami. Vse so se privatizirale in vlogo države izničile s politiko svojih organizacij. Francoske multinacionalke imajo sredstva za destabilizacijo kateregakoli afriškega režima. Afriška politika Francije je torej najprej politika francoskih multinacionalk v Afriki. Le-te imajo dovolj sredstev, da Afriki zagotovijo psihopatske voditelje, ki delujejo za njihove interese. Francoske oblasti se ne morejo zoperstaviti interesom multinacionalk.⁹⁴

Francija je podpirala diktature v bivših kolonijah v Afriki, kar je vodilo do izoblikovanja izraza „Francafrigue“, ki ga je zasnoval Francois-Xavier Vershave, član anti-neokolonialističnega Survie NGO, ki je kritiziralo način nudenja razvojne pomoči postkolonialnim državam, meneč da gre za podpiranje neo-kolonializma, notranje korupcije in trgovine z orožjem.⁹⁵

Zaradi nesrečnih učinkov politike “Francafrigue”, bi bilo moralno spremeniti odnose med Francijo in Afriko, da bi Afričani lahko pospešeno nadaljevali z razvojem. Morala ne določa

⁹⁰ politična in gospodarska oblast dveh ali več držav na istem ozemlju; skupna uprava

⁹¹ <http://www.oboulo.com/reste+influence+francaise+afrique>

⁹² <http://www.oboulo.com/>

⁹³ <http://eur-lex.europa.eu/>

⁹⁴ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

⁹⁵ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

interesov in ne vodi ekonomije, temveč to počne trg. Beda v Afriki je posledica posebnih odnosov med Elizejami, multinacionalkami in diktatorji. Ti odnosi favorizirajo korupcijo in diktature v Afriki.⁹⁶

Da bi Francija obdržala svoj vpliv, naloži bivšim kolonijam nalogo, da jo podpirajo na mednarodnem nivoju in promovirajo Frankofonijo. Ta Frankofonija je za Afričane postala način branjenja svoje kolonialne dediščine. V zameno, Francija na oblasti vzdržuje afriške voditelje, kolaboracioniste.⁹⁷

Vpliv Francije preko Francosko-afriškega sodelovanja preprečuje razvoj frankofonske Afrike, ker ohranja status quo za tiste, ki imajo od tega dobiček (afriški diktatorji, francoske multinacionalke in francoska država). Reforma afriške politike Francije bi lahko zmanjšala vpliv na svetovnem nivoju. Iz tega razloga, noben kandidat izvoljen za predsednika v Franciji ne upa tvegati. Francoski vpliv v svetu je eden izmed aspektov širjenja države. To je pravcata obsesija heksagona.⁹⁸

Mongp Beti v svojem delu: *La France contre l'Afrique: Retour au Cameroun* (Francija proti Afriki: Nazaj v Kamerun) ugotavlja, da se Francija ne more odlepiti od Afrike. Afrika predstavlja nujno potrebno pot do prestiža. Potrebuje jo za ohranitev svojih položajev v mednarodnih instancah. Nesrečno Afriko je naredila stagnacija. Ta paranoja je čvrsto zvezala črni kontinent.⁹⁹

Francija nima nikakršnega interesa in razloga, da bi spreminjala politiko, ki ji dovoljuje vse večji vpliv na zemeljskem nivoju in ohranja prestiž za ceno človeških žrtev. Tudi denar, valuta, ki je do danes nespremenjena, Le Franc CFA (frank afriške finančne skupnosti) je instrument ohranjanja francoske kolonizacije v Afriki. Politika se ne bo spremenila vse do takrat dokler bo obstajala omenjena valuta. Frank je pod političnim skrbništvom državne blagajne. Afriške elite ne znajo povezati denarja z razvojem. Francija ima preveč interesov v Afriki, da bi opustila valuto, ki ji prinaša številne prednosti, še posebno v dobi, ko se druge velesile (ZDA, Japonska, Kitajska, Brazilija) zanimajo za Afriko.¹⁰⁰

Na področju posredovanja v konfliktih oziroma vojaškega sodelovanja, obstajata dve kategoriji, in sicer tehnična vojaška pomoč ter obrambni sporazumi, podpisani leta 1960, ki bi nove neodvisne države zaščitile pred zunanjimi nevarnostmi. Ti sporazumi povezujejo

⁹⁶ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

⁹⁷ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

⁹⁸ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

⁹⁹ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

¹⁰⁰ http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm

Francijo z osmimi državami. Štiri od teh dovolijo Franciji intervenirati na njihovem ozemlju. 9000 francoskih vojakov je stacioniranih v vojaških bazah v Dakarju (Senegal), Djibouti-ju, v Port-Bouetu (Slonokoščena obala) in Librevillu (Gabon). V Čadu pa so v operaciji Épervier pomožne vojaške sile. Ti obrambni sporazumi so služili internim operacijam proti nasprotnikom režima in proti zunanjim invazijam. Na podlagi teh sporazumov je Francija intervenirala v Afriki. Danes, po skoraj 40. letih, še vedno leži senca na sodelovanju francoskih vojakov v masakru v Slonokoščeni obali.¹⁰¹

7.2 Françafrique

Izraz "Françafrique" je leta 1955 prvič uporabil nekdanji predsednik Slonokoščene obale Felix Houphouët-Boigny, da bi opisal dobre odnose s kolonizatorico Francijo, katere poslanec je bil, a se hkrati boril za osamosvojitve Slonokoščene obale. Françafrique predstavlja francoski neokolonializem. Nekdaj francoska Afrika, danes "Françafrique". Imena so se spremenila, a ideje ostajajo iste. "Françafrique" je politika Francije do Afrike. Francoski politiki podpirajo korupcijo afriških voditeljev. Le-ta traja že dolgih 40 let. Gre za združenje ekonomskih, političnih in vojaških akterjev delujočih v Franciji in Afriki v senci uradnih politikov. Organizirani v mrežo in lobije, sestavljajo sistem, ki bazira na korupciji, ki dovoljuje odvratanje javne pomoči in zaustavljanje razvoja. Vse to vodi v kriminal in bedo. Četudi Francija poudarja, da Afrika ne more brez njene pomoči, je jasno, da ima Francija mnogo interesov na tem kontinentu. Tako gre za plenjenje surovin, predvsem fosfata, monopol nad uvozom in izvozom, goljufive finančne transakcije davkov in mafije v zahodni afriki. Françafrique zadeva sledeče države: Angola, Togo, Kongo-Brazzaville, Demokratična republika Kongo, Ruanda, Senegal, Slonokoščena obala, Kamerun, Čad, Gabon, Burkina Faso, Nigerija, Benin. Kader "Françafrique" ima veliko omrežje svetovalcev predvsem na diplomatskem področju. S pomočjo v razvoju zgoraj naštetim državam delujeta dve organizaciji:

AFD ki vodi prenos sredstev iz ene države v drugo ter *Proparco* ki se ukvarja s prednostno posojilo za francoske ekonomske interese v Afriki. Na vojaškem področju so leta 1961 s sporazumom o obrambi med vladami Francoske republike, Republike Slonokoščene obale, Republike Benin in Republike Niger sprejeli namestitev francoskih vojaških sil v the treh državah, uvedli možnost cirkulacije in uporabe infrastrukture. Obudili so spomin tudi na "Posebne sporazume", v okviru katerih lahko te tri države zahtevajo pomoč Francije na

¹⁰¹ . <http://www.continentalmag.com/>

področju obrambe. Druga priloga tem sporazumom o obrambi zadeva primarne vire (les, kamen, bombaž,...) in strateške produkte (hidrokarbonati, uran, litij,...) in določa, da v kolikor obramba to zahteva, te države omejijo ali prepovejo izvoz vsem drugim državam razen Franciji. Trenutno v Afriki obstaja pet vojaški baz, situiranih v Dakarju, N'Djameni, Djiboutiu, Abidjanu in Librevillu.¹⁰²

Françafrique je že skoraj zamrla z generacijo ljudi, ki so jo ustvarili. Le nekaj mesecev po izvolitvi Chiraca, je Francija obnovila stare navade z afriškim kontinentom. Kot v postkolonialnem času "očeta Foccarta", tako je tudi Chirac pričel z vojaškimi intervencijami.¹⁰³

New statement ostro napade kršenje pravic Francije. Francozi se obnašajo kot bi posedovali blagajno bordela na daljnem zahodu, piše britanski časopis levice. "Ne samo, da nič ne obžalujejo, njihova prepričanost da ohranjajo rast izvoza orožja, jih postavlja izven svojih zakonov, da ne govorimo o mednarodnih konvencijah, ki so jih podpisali." Tudi njihova navidezna dobrotljivost-0,41% svojega BDP namenjajo afriškim državam in agencijam francoskega zavezništva, se izkaže, da je ta pomoč bolj namenjena projektom, kjer se dobro promovira francoska kultura kot pa spoštovanju človekovih pravic, dobremu vladanju in boju proti korupciji.¹⁰⁴

Z zmanjševanjem števila vojaških baz v Afriki, je dala Francija vtis, da je obrnila manj slavno stran v zgodovini svojih odnosov z afriškim kontinentom. Francija je posredovala v operaciji Skobec v Čadu, v operaciji Turkizno v Ruandi, ... Afričani se jezijo nad Francozi zaradi posredovanja v slonokoščeni krizi. Počutijo se večni otroci zaradi francoskega paternalizma. Francija je intervenirala tako vojaško kot diplomatsko. Vse to je počela iz in za lastne interese ter interese predsednika Gbagba.¹⁰⁵

Sistem Françafrique je ovaden in premagan. Še vedno pa so prisotna antifrancoska čustva v frankofonski Afriki. Številni Francozi si govorijo, da se jih Françafrique ne tiče. Kar je napaka.¹⁰⁶

Françafrique se je kot izraz bolj ponovno začela uporabljati leta 1997 z družbo Survie (Preživetje), da bi ovadila sprevrženo podobo francosko-afriških odnosov. Françafrique se

¹⁰² <http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7afrique>

¹⁰³ Diallo, *Françafrique le retour*, str.12

¹⁰⁴ Randrianarimanana, *la France n'est pas la patrie des droits de l'homme*, str.9

¹⁰⁵ N'PIENIKOUA, *Le grand retour de la Françafrique*, str. 14

¹⁰⁶ CHERRUAU, *Organiser une election en Cote-d'Ivoire?Impossible!*, str. 12

popularizira z Afero Elf¹⁰⁷ in krizo v Slonokoščeni obali, izraz uporabljajo tudi mediji (Le Monde, Liberation, L'Express), ko kritično opisujejo globalno specifične odnose med Francijo in njenimi bivšimi kolonijami.¹⁰⁸

Odnosi med Francijo in Afriko bi morali biti bolj transparentni. Potrebno bi se bilo znebiti mrež nekdanjega časa, uradnih odposlancev, ki nimajo drugega mandata kot tistega, ki so ga uvedli sami. V francosko-afriških odnosih je že 40 let kot usoda, močna vez, ki ohranja osebne odnose šefa s šefom, sokrivdo, tikanje in kulturo osebnega sporočila. Francijo in Afriko povezuje recipročna in nemirna strast.¹⁰⁹

Françafrique je še vedno realnost. To se vidi na primeru Toga, kjer je opozicija dobila kar 70% glasov na predsedniških volitvah leta 2005. Francoski vojaki so s pomočjo vojske Toga poskušali vse, da bi spremenili rezultat. In končno je na oblast prišel sin Eyadema, Faure Gnassingbe. Francozi ne bi nikoli sprejeli, da bi npr Mitterand-a namestil prav njegov sin. Chirac je ob smrti Eyadema izjavil, da je Francija izgubila prijatelja in on sam osebnega prijatelja. Ta "osebni prijatelj" mu je najbrž pred smrtjo omenil, da za svojega naslednika postavlja svojega sina. Francozi so še naprej prepričani, da je kolonizacija Afričanom več dala kot vzela, da jih je "civilizirala", jih ni pretirano izkoriščala in da jim je pustila najboljši pravni red in državno ureditev.¹¹⁰

7.3. FRANCOSKI POLITIKI

7.3.1 Francois Mitterand

Mitterand je prvi socialistični predsednik pete republike. Med vsakim izmed dveh mandatov, je razpusil parlament takoj po tem, ko je bil izvoljen in tako pridobil večino za prvih pet let in

¹⁰⁷ Afera Elf je obsežna in dolgotrajna politično-finančna afera iz leta 1994, ki izhaja iz ankete komisije za trgovanje na borzi o financiranju tekstilne industrije Bidermann s strani Elf-a med leti 1989 in 1993. Takoj se je ugotovila korupcija. Podjetje, ki ima sedež v Franciji, je postala naftni mogotec in se okoristila z ustrežljivostjo francoske izvršne oblasti, ki pa smatra oskrbo z nafto za strateško področje. Francija je izvršiteljica diktatur v Afriki, na primer v KonguBrazaville, da bi ščitila interese multinacionalke. Poneverili so več kot 300 milijonov evrov med 1989 in 1993. (<http://fr.wikipedia.org>)

¹⁰⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7afrique>

¹⁰⁹ SOUDAN, *Quand Sarkozy rehabilite Foccart*, str. 22

¹¹⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7afrique>

nato vsakič, ko je njegova stranka izgubila naslednje (zakonodajne) volitve. Bil je predsednik, ki je kar 14 let vladal Franciji. Klicali so ga "Papa m'a-dit". Mitterand je podpiral evropsko sodelovanje in ohranjanje francoskega posebnega odnosa z bivšimi kolonijami, za katere je bilo čutiti strah, da padejo pod anglo-saksonski vpliv. Njegova želja ohranjati francosko moč v Afriki je vodila v kontraverznosti, ki zadevajo vlogo Pariza v času genocida v Ruandi. Junija 1990 je imel svoj sloviti govor imenovan *La Baule*. Spregovoril je o tem, naj voditelji afriških držav upoštevajo želje svojih državljanov in naj odprejo pot demokraciji, ki vključuje predstavniški sistem, svobodne volitve, večstrankarski sistem, svobodo tiska in zavrnitev cenzure. Spomnil je na veliko pomoč Francije pri razvoju afriških držav in oznanil, da bodo najmanj razvite države dobile donacije z namenom, da se zmanjša dolg Tretjemu svetu v 80. letih. Kritiziral je tudi posredovanje v suverenih zadevah, kar je zanj predstavljalo le drugo obliko kolonializma. Kar pa ni zmanjšalo zanimanja Pariza za bivše kolonije. Mitterand nadaljuje afriško politiko de Gaulla iz leta 1960. Afriški voditelji so se na govor odzvali dokaj brezbrizno. Omar Bongo, predsednik Gabona je izjavil, da bi rajši videl, da "mu dogodki svetujejo". Abdou Diouf, predsednik Senegala je mnenja, da je najboljša rešitev močna vlada in dobra opozicija. Predsednik Čada, Hissene Habre, pravi, da je protislovno zahtevati od Afriških držav, naj nadaljujejo z afriško politiko ter socialno in ekonomsko politiko, ki omejujeta suverenost. Hassan II, bivši kralj Maroka, je izjavil, da je Afrika preveč odprta svetu, da bi ostala brezbrizna do dogajanj okoli sebe, vendar bi zahodne države morale pomagati mladim demokracijam, da se odprejo. Govor "La Baule" je na eni strani "eden ustanoviteljev politične prenovitve v francosko govoreči Afriki", po drugi strani pa "sodelovanje s Francijo" namesto "nepovezanosti in neobstoja".¹¹¹

Na Francosko-afriškem vrhu, leta 1990, je pokazal razumevanje za afriška ljudstva. Pripomogel je k razvoju nekdanjih francoskih kolonij na političnem področju in tako naredil konec enopartijskim režimom in diktaturam. Videl je tudi željo po demokratizaciji, ki se je oblikovala v intelektualnih in socialnopolitičnih sredinah. Mitterand je delikatno tranzicijo kolonialnih držav v neodvisne vodil taktično in vsaki državi posebej ponudil odgovor. V zgodovino se je zapisal kot pomemben graditelj demokratične preнове Afrike.¹¹²

¹¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Mitterrand

¹¹² TEIGA, *L'Afrique vote Mitterand*, str.23

7.3.2 Jacques Chirac

Francoski politik, z letom 1995 in ponovno 2002 prevzame funkcijo predsednika Francoske republike. Na srečanjih Francosko-afriškega vrha, nagovori zbrane o aktualni problematiki v Afriških državah. Leta 2003 pozove predsednika Slonokoščene obale, Lauranta Gbagboja, naj spoštuje mirovni sporazum, s katerim sta skušali sprti strani konec januarja 2003 končati državljansko vojno, ki od septembra 2002 pretresa to zahodnoafriško državo.¹¹³

Slonokoščena obala je v času predsedovanja Chiraca doživela največjo sociopolitično krizo v vsej svoji zgodovini. Država je doživela civilno vojno in delitev države na več con, ki so jih nadzorovale vladne sile. Afriški priseljenci, ki so živeli v času vladanja Chiraca v Franciji, so bili izpostavljeni najhujši diskriminaciji in nespoštljivemu ravnanju.¹¹⁴

7.3.3 Nicolas Sarkozy

Nicolas Sarkozy je aktualni francoski predsednik, ki je nasledil Jacques-a Chiraca 16.5.2007. Pred tem je bil minister za notranje zadeve. Nekaj tednov po izvolitvi za predsednika Francije, je Sarkozy potoval po Afriki, natančneje po Libiji in Zahodni Afriki. Na Univerzi Cheikh Anta Diop v Dakarju je imel daljši govor. Priznal je, da je bila kolonizacija napaka, vendar da glavni afriški problem tiči v afriškem človeku. Afrika živi preveč v nostalgiji igubljenega raja iz otroštva. V tem namišljenem svetu, kjer se vse vedno začinja, ni prostora za človeško avanturo niti idejo napredka. Govoru so sledile burne reakcije tako v Franciji kot v svetu in ga obtožile modernega rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in netolerance. Kasneje je predsednik obiskal še Gabon.¹¹⁵

Sarkozy je pravo nasprotje predsedniške figure, ki so jo pred njim utelešali Chirac, Mitteran in Giscard d'Estaing. Zdajšnji francoski predsednik naj bi bil samovšečen gizdalín, zaščitnik interesov svojih bogatih podpornikov, ki si za začetek potroji plačo, predsednika vlade spremeni v svojega oprodo in, če je le mogoče, zaobide protokol in varnostnikom para živce. V Elizeju doslej ni bilo v navadi, da bi predsednik tako pogosto sprejemal toliko navadnih državljanov. Sarkozy izpolnjuje predvolilne obljube, tudi tiste manj priljubljene.¹¹⁶

V nagovoru Afričanov, je Sarkozy izjavil, da povezava francoske in afriške mladine lahko naredi svet boljši. To zvezo imenuje "Eurafrique". Francija je del Evropske Unije in to

¹¹³ [http://sl.wikipedia.org/wiki/Jacques_RenÃ©_Chirac](http://sl.wikipedia.org/wiki/Jacques_Ren%C3%A9_Chirac)

¹¹⁴ TEIGA, *L'Afrique vote Mitterand*, str.23

¹¹⁵ http://fr.wikipedia.org/wiki/Nicolas_Sarkozy

¹¹⁶ Erznožnik, *Sarkozyeve nove ženske*, str. 48-50

Evropo prinašajo Afriki. Prav tako pa Afričanom dajo možnost, da pridejo v Evropo. Sarkozy priznava, da je njegova nacija zagrešila zločine proti človeštvu. Hkrati pa se brani z besedami, da jim Afričani tega niso preprečili. Krivi so, da se niso branili v času nevarnosti.¹¹⁷

Sarkozya opisujejo kot nevarnega politika, ciničnega in brutalnega, željnega moči, oblasti. To je človek, ki ne zna prisluhniti, pove vse in še več, ne skopari s sredstvi in na Afriko gleda s prezirom. Številni so ga bili pripravljene poslušati, radovedno opazovali politično znanje in po drugi strani dvomljivo učinkovitost s katero je deloval odkar je postal predsednik. Mnogi so bili presenečeni nad imenovanjem Rachide Dati in Rama Yade v vlado in se spraševali, ali to pomeni resnično priznanje večrasnega značaja francoske družbe.¹¹⁸

Sarkozyjev govor v Senegalski prestolnici je osvetlil moč škode, zavedne ali nezavedne, pasivne ali aktivne, ki v zadnjih desetih letih izhaja iz paternalističnega in obrabljenega pogleda novih francoskih elit v odnosu do Afrike. Sarkozyjeva politika izhaja iz zastarele intelektualne dediščine. Njegov govor kaže, da je zavrt v lahkomišelnost in eksotično vizijo kontinenta, nove francoske elite pa se pretvarjajo, da osvetljujejo realnost, ki se je sicer bojijo. V Dakarju je Sarkozy pokazal svoj pravi karakter: zaletav, jecljav in robot. V svojem dolgem monologu ni bilo videti pobude k spemembam. Skozi njegove besede je bilo zaznati napotke, klice k tišini, cenzuri, brezplačnim provokacijam, žalitvam,...¹¹⁹

Po njegovem mnenju je Afrika "novih francoskih elit" predvsem ruralna in pravljica dežela. Dežela prividov in nočnih mor. Poseljena s kmeti, ki so združeni v skupnost trpečih in katere povezuje enak položaj v zgodovini. Afrika predstavlja svet čarovnic in pravljicnih bitij, ki varujejo vodnjake, pojejo o rekah, se skrivajo v drevesih... Sliši se ravno priminule in pokojne. Maske in gozdovi so polni simbolov. Poznajo pa afriško solidarnost, duh skupnosti, toplino in spoštovanje do starejših.¹²⁰

Sarkozyjev govor je bil izrečen v namernem ignoriranju svojega objekta, kot bi v drugi polovici dvajsetega stoletja ne bili priča spektakularnemu razvoju poznavanja sprememb afriškega ljudstva.

Spregovoril je tudi o Lucien Levy-Bruhl-u, francoskem sociologu in antropologu, ki je umrl leta 1939. V zbirki esejev, ki so zadevali notranjosti družb ("Les fonctions mentales" iz leta 1960 in "La mentalite primitive" iz leta 1921) je podal psevdoznanstveno jamstvo za

¹¹⁷ Koulibaly, *President de l'Assemblée nationale de la Côte d'Ivoire: La reponse de la jeunesse africaine a Sarkozy*, str.24

¹¹⁸ MBEMBE, *L'Afrique de Nicolas Sarkozy*, str.21

¹¹⁹ DIOPA, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

¹²⁰ DIOPA, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

razlikovanje med zahodnjakom, nadarjenim za razum in ljudstvi ter rasami, ki so zaprte v cikel ponavljanja in mitično-cikličnega časa. Omenil je tudi Leona Viktora Frobeniusa, nemškega arheologa in etnologa, ki je potoval je po Afriki (Kongo, Sudan) in v tistem času spisal Afriško-atlantsko teorijo. Preučeval je afriško zgodovino in vplival na Senghorja, enega izmed ustanoviteljev "Negritude"(skupnosti posebne črnske rase), ki je nekoč izjavil, da je Frobenius Afriki vrnil spoštovanje in identiteto. Frobenius je v nasprotju s kolonizatorji menil, da so Afričani civilizirani. Izpostavil je afriški vitalizem. Vendar pa je bil črni človek zanj predvsem še vedno otrok.¹²¹

Sarkozy je mnenja, da so osvajalne vojne, masakri, izgnanstva, roparski napadi, prisilna dela, rasna institucionalna diskriminacija....vse to je bila korupcija neke velike ideje. Zahtevati priznanje Francije, da je bila kolonialna vlada trda, nasilna in arbitrarna ali zahtevati, da preneha podpirati pokvarjene afriške diktature, ne pomeni obrekovati niti sovražiti Francije. Pomeni prevzeti odgovornost za dejanja in opravljati svoje univerzalno poslanstvo.¹²²

Sarkozy v svojem govoru omeni še, da večina Afričanov ne živi v Franciji, niti v bivših francoskih kolonijah, ne nameravajo pa niti emigrirati v "Heksagon"¹²³. Milijoni Afričanov v vsakdanjih opravilih svojega poklica niso odvisni od francoske pomoči. Za preživetje Franciji ne dolgujejo ničesar in tudi Francija jim ne dolguje ničesar. Sarkozy meni, da naj bi bilo tako prav. Sarkozy pravi tudi, da je črnska duša proizvod belca, da črnci ni več kot belec. Po več kot pol stoletja formalne dekolonizacije, so mlade generacije spoznale, da od Francije ni pričakovati mnogo. V kolikor bi Francija igrala pozitivno vlogo v svojem pohodu na oblast v tem skupnem svetu, bi se morala rešiti vseh predsodkov. Nove elite bi morale opravljati težko intelektualno delo brez katerega politični razglasi prijateljstva ne bi imeli smisla. Afričani so zanj tisti, ki so druge Afričane prodali v suženjstvo. To je žalitev žrtev. Predsednik je presegel meje tolerance. Vloga sestavka, ki si ga je izmislil za obisk v Dakarju ("Mlad sem in govorim tebi, mlademu Afričanu") ni zvenela najboljšje glede na častitljive gostitelje. Tudi tikanje je pustilo slab pečat. Namesto besed o prihodnosti, je bilo slišati retrospektivo preteklosti.¹²⁴

V prvem predsedniškem potovanju v podsaharski Afriki, v Dakarju v svojem političnem govoru v imenu Francije pove, da ne podpira diktatur, niti držav, ki jim vladajo korupcijski

¹²¹ DIOPA, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

¹²² DIOPA, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

¹²³ izraz za Francijo, ki izhaja iz matematične oblike katero tvorijo meje te države

¹²⁴ DIOPA, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

režimi. Kliče po novem odnosu med Francijo in Afriko. Želel bi prekiniti s tradicionalno afriško politiko. Vendar pa je po prevzetju funkcije predsednik oddajal zelo kontradiktorne signale. Nepričakovano si je pridobil med obiskom notranjosti Afrike. Njegove besede o izbrani imigracij, ga ne bodo kar tako spravile v dobro luč.¹²⁵

Sarkozy se dobro zaveda, da je Pariz podpiral diktatorske režime in nadziral ekonomske vzvode in diktatorje. Njegov molk o politiki "Françafrique" pokaže, da nima namena prekiniti odnosov z Afriko. Francija je edina izmed starih evropskih velesil, ki je obsedena s svojo kolonialno preteklostjo. Le vest lahko človeka opomni naj obžaluje zločine svojih prednikov. Vendar pa izgubi vsako vrednost, če gre za zunanji poziv. Mrtvih ne moremo obuditi, niti popolnoma pozdraviti ran, vendar pa tisti, ki ima zadostne moči in funkcijo lahko pomaga novim generacijam, jim pomiri srca in duše. "Če pa nimamo sposobnosti, da bi se kesali, moramo vsaj molčati." Nicolas Sarkozy je afriško mladino nagovoril z besedami, da se ni prišel kesat. Kakšna zamenjava vlog! Odločitev o obujanju spominov na zločin je vendar v rokah žrtve in ne rablja! Pogodba o trgovini s sužnji (*Traite negriere*¹²⁶) je v večih stoletjih pozročila več kot dvesto milijonov žrtev.¹²⁷

Na obisku v Dakarju se Sarkozy veliko smeji, deluje razigrano, posmehljivo, igra se z vprašanji, obrača besede, izziva drugačemisleče, istočasno pa pravi, da nikogar ne kritizira. Sprašuje se celo, če lahko govori o določeni temi.¹²⁸

Na Univerzi v Dakarju nagovori mlade Afričane. Praktično ne pove nič konkretnega. Njegov konceptualen monolog je dolg, gostobeseden. Govori drzno, uporablja retorične prevare. Svoje prepričanje podaja z besedami nekoga drugega. V govoru se besede "Afrika" ali "afriški" pojavijo 157-krat. Mladini govori: "Poslušajte", "Ne poslušajte", "Morali bi", "Ne smete", ... Pravi, da jim ni prišel pridigati niti moralizirati, a kljub temu zveni zapovedujoče in ponavljajoče. 13-krat je bilo slišati "Kar hoče Afrika, je...", 7-krat "Problem Afrike je...", 6-

¹²⁵ Thiam, *Chiche Nicolas!*, str.12

¹²⁶ Te pogodbe so določevale trgovino s sužnji. Žrve so bili črnci. Pogodba je predvidevala omrežja z preskrbo z živili. Rodnost sužnjeve je bila majhna. Delo so opravljali izven domovine. Lastniki sužnjeve so lahko sužnje "gojili" in se ukvarjali s preprodajo. Ta pogodba se ne enači s suženjstvom. V določenih suženjskih sistemih ta pogodba ni pristona. Obstajale so 3 pogodbe: orientalska, atlantska (uvedli so jo Evropejci in Američani: 11 milijonov žrtev) in srednjeafriška (uvedli so afriška kraljestva, povzročila je 14 milijonov žrtev).(http://fr.wikipedia.org/wiki/Traite_des_Noirs)

¹²⁷ Thiam, *Chiche Nicolas!*, str.12

¹²⁸ Huguex, *L'homme qui en dit trop*, str. 15

krat”Afriška realnost”. Afriko je ožigosal z besedami “Tisti, ki imajo Afričane za odrasle otroke” in povedal še, da je ”problem Afrike, da živi preveč v nostalgiji izgubljenega raja otroštva.” Meni tudi, da je afriška drama v tem, da “afriški kmet, ki tisočletja živi z letnimi časi in kateremu življenjski ideal je ohranjati harmonijo z naravo, pozna le stalni ritem začetka in konca ob enakih gestah in besedah. V tem svetu, kjer se vse ponovno začneja, ni prostora za človeško avanturo niti za idejo napredka. Človek se ne zazre v prihodnost. Ne pride mu na misel, da bi prenehal s ponavljajočimi se dejanji in gradil na sebi, svoji usodi.”¹²⁹

Spomnil se krvi, ki so jo Afričani prelili za Francijo. Afrika po njegovem mnenju želi solidarnost, razumevanje, spoštovanje, sodelovanje, partnerstvo, demokracijo, svobodo, pravico in pravo. Afriška mladina pa si želi razvoja, rasti, višji življenjski standard, mir, želi konec samovoljnosti, korupcije, nasilja, birokracije, klientelizma, lakote, želi spoštovanje lastnine, finančnih investicij, vladavine pravičnosti, migracijske politike, o kateri bi odločila s pogajanjem.¹³⁰

16.maja 2007 nasledi Chiraca. Po izvolitvi, julija odpotuje v Senegal. Za provladni senegalski dnevnik *Le Soleil*, Sarkozy izjavi, da namerava “posodobiti stike z afriško celino”. Prav tako se želi znebiti “starih demonov klientelizma, paternalizma in odvisnosti od pomoči”. Zavzame pa se tudi za prijateljske in konstruktivne odnose, brez kompleksov.¹³¹

V intervjuju Sarkozy izjavi, da je v Bamaku, Cotonou-ju in Dakarju govoril o mednarodnem vprašanju življenja žensk, njihovih pravicah in fizični integriteti. Pravi, da se Afrika danes lahko pohvali s tem, da že premore več pravih demokracij, ki so se po mnogih uspešnih mejavah oblasti trdno zasedrale in okrepile. Nadalje spregovori o francoski prisotnosti v Afriki, ki ji vedno bolj ugovarjajo. Spozna, da je prisotnost francoskih vojaških baz za afriško mladino vedno manj sprejemljiva. Glavna naloga teh baz je sicer pomagati Afriški uniji, da vzpostavi mir in regionalno varnost, ki bo celini omogočila, da bo imela orodje za bolj učinkovito in solidarno zagotavljanje svoje stabilnosti. Francosko vojaško prisotnost opravičuje s pozitivnim nastopanjem Francije in sicer v humanitarnih krizah, ko ščiti civiliste in tuje državljane. Ta posredovanja so lahko v Afriki (kot v Franciji) napačno razumljena. Sarkozy ocenjuje, da Francijo obtožijo, če ne posreduje, češ da ne izpolnjuje svojih bilateralnih obveznosti in da vlade ter narode v hudi stiski pušča na cedilu. V kolikor pa posreduje, ji očitajo, da se vtika v notranje zadeve suverene države. Sarkozy pravi, da bodo v

¹²⁹ Hugeux, *L’homme qui en dit trop*, str. 15

¹³⁰ Thiam, *Chiche Nicolas!*, str.12

¹³¹ <http://www.delo.si>

prihodnosti morali bolje predvidevati krize, s tem pa okrepiti afriške kapacitete za vzdrževanje miru, pri tem pa “morajo tam prisotne francoske enote več prispevati”. Doda še, da bo morala biti francoska prisotnost zmanjšana na strogi minimum šele ko bo Afriška unija strateško in vojaško sama sposobna vzpostaviti mednarodni pravni red na celini.¹³²

Nicolas Sarkozy je 19.maja 2006 v svojem revolucionarnem govoru izrazil željo po spremembi odnosov med Francijo in Afriko, nasprotno kot prejšnji politični razred (od De Gaulla do Chiraca). Po njegovem mnenju lahko le demokracija odgovori na želje državljanov. Le demokracija lahko državi omogoči izhod iz notranje krize. Diktatura ne prinaša stabilnosti. Le demokracija lahko ustvari pogoje za globoko stabilnost. Večina afričanov ni poznala kolonialne dobe. 50 % Afričanov ima manj kot 17 let. Sprašuje se, kako si lahko po vsem tem predstavljajo nadaljevati z istim mišljenjem.¹³³

7.3.4 Jacques Foccart

Foccart je bil francoski politični svetovalec, generalni sekretar za afriške zadeve od leta 1960 do leta 1974. Klicali so ga “gospod Afrika”. Obstajala je tako imenovana *Foccartova mreža*, ki je bila dejansko francosko-afriška država, kjer so bile vladajoče elite med sabo tesno povezane. Leta 1952 je sodeloval v “Francoski uniji” in vodil odnose Francije s svojimi kolonijami. Leto kasneje je de Gaulla popeljal na popotovanje po Afriki. Smatrali so ga za hujškača številnih zarot in pučev v letu 1960. Bil je v dobrih odnosih z maršalom Mobutu iz Konga. Bil je pomemben igralec v francoski podpori nasledniku Biafre, dostavil je orožje in najemniške vojake. Predsednike afriških držav je redno gostil v svojem stanovanju v Parizu. Foccart je sodeloval s tajnimi službami (SDECE, DST). Foccart je bil tudi eden glavnih pobudnikov politike Francafrique. Foccart je ustanovitelj afriške “celice”. Imenoval ga je general de Gaulle. Pred skoraj petdesetimi leti so na Elizejah predsednik in njegovi svetovalci sprejeli odločitev o ohranitvi afriški režimov za interese Heksagona. Novembra 2006 je tako afriška celica poslala francosko vojsko, da bi podprla diktaturo Idrissa Deby, ki je bil takrat v brezupnem položaju. V Čad so torej poslali vojsko ne da bi obvestili državni zbor.¹³⁴

¹³² <http://www.ambafrance.si>

¹³³ <http://www.questionscritiques.free.fr>

¹³⁴ KEUMAYOU, Comment la France, est-elle perdue l'Afrique?, str.8

7.3.5 Francois-Xavier Verschave

Vershave je bil ustanovni član organizacije "Survie"(preživetje), ki ji predseduje od leta 1995. Bil je tudi direktor mesečne izdaje pism te organizacije: "Billets d'Afrique et d'ailleurs" (pisma iz Afrike in drugje). Zelo so ga zanimali francosko-afriški odnosi, zato je zasnoval in opisal koncept "Françafrique". Njegovi dve osrednji deli "La Françafrique, le plus long scandale de la République" in "Noir silence" sta postali priporočnika za organizacijo Survie. Verschave je delal kot francoski sodelavec v Alžiriji na Direkciji za prevoz po kopnem. Kar 10 let je bil predsednik organizacije Survie. Le-ta se zavzema za preusmeritev denarja iz javne pomoči na razvoj in za uveljavitev mehanizmov preprečevanja in zatiranja kriminala. Verschave je svoje knjige pisal na podlagi tiska. Zelo malo je hodil v Afriko. Bil je namreč mnenja, da mu ni treba hoditi v Afriko, da bi vedel kaj se tam dogaja. V knjigi "Noir proces", v kateri je zapisan proces treh predsednikov afriških držav, t.i. "prijateljev Francije" (Omar Bongo, Idriss Deby in Denis Sassou-Nguesso) proti knjigi "Noir silence". Ukloniti so se morali francoskemu pravosodju, z razlago, da zbrani dokumenti in pričevanja med procesom ne zagotavljajo dobrega dokaza. Sovražnosti nekaterih voditeljev držav pa ne pomenijo le pomembnosti in aktualnosti temveč tudi resnost izvršenih preiskav. Verschave je torej v tej knjigi priznal, da piše svoje knjige iz tekstov v tisku, iz dokumentacije in pričevanj Afričanov, žrtev diktatur. Objekt njegove preiskave je bila francoska politika v Afriki, vendar pa je bil mnenja da se njegova bitka začne v Franciji.¹³⁵

8. FRANCIJA IN NJENA VLOGA V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH

Francija podreja svojo finančno pomoč sporazumom z FMI. Na političnem področju se zdi, da je demokratizacija afriških držav vsiljena od zunaj hkrati pa je tudi odvisna od zunanje pomoči na vojaškem področju.¹³⁶

V Afriki operacije vzdrževanja miru niso omejene le na vojaško dimenzijo, ampak podpirajo tudi politični tranzicijski proces, organizacijo volitev, prestrukturiranje varnostnih sil in izgradnjo sodnega sistema. Francoska pomoč Afriki se je zadnja leta pokazala na vrhu G8 z odpravo dolga. Leta 2005 in 2006 so posredovali v prid afriškemu miru in izboljšali varnost, transparentnost in vladanje, prispevali k človeškemu razvoju, trgovinski in investicijski rasti,

¹³⁵ <http://www.denistouret.net>

¹³⁶ <http://www.oboulo.com/>

prilaganju in odgovornosti. Francija se je zavzela za izboljšanje afriškega predstavnštva predvsem v mednarodnih finančnih institucijah in Svetovni banki. V septembru 2006 je bila dana iniciativa za *UNITAID* s strani Brazilije, Čila, Francije, Norveške in Velike Britanije v prisotnosti generalnega sekretarja ZN. Cilj UNITAID-a je prispevati k solidarnosti pri letalskih kartah zaradi izjemnega stanja treh pandemij: pljučnice, tuberkuloze in AIDS-a. UNITAID je pravzaprav rezultat daljšega procesa na pobudo Jacques-a Chirac-a. Državam v razvoju želi olajšati dostop do zdravil z zniževanjem cen zdravil in zagotoviti zgodnjo diagnostiko. UNITAID-u pomaga tudi Fondacija Gates.¹³⁷

Evropska Unija pa je odnos z Afriko vzpostavila s sporazumom *ACP-CE v Cotonou*¹³⁸-ju leta 2000, predvsem z namenom, da bi poglobila svoje odnose z Afriko. Ta sporazum temelji na enakosti partnerk in prilagoditvi strategij razvoju. Člani partnerstva morajo izvrševati cilje tega. V Afriki se tako izmenjavajo številni instrumenti zunanje pomoči, od pomoči v razvoju do kriznega upravljanja. Pravzaprav gre za spodbujanje k demokratičnem vladanju, miru in varnosti, regionalnim integracijam in izmenjavam, ekonomskemu razvoju.¹³⁹

Francija sodeluje tudi pod okriljem Organizacije združenih narodov. *OZN* je mednarodna organizacija, katere članice so skoraj vse države sveta. Ustanovljena je bila 26. oktobra 1945 v San Franciscu. V okviru OZN-a delujejo številne operacije in misije za ohranjanje miru. V zvezi z Afriko deluje tudi regionalna komisija ECA-Ekonomska komisija Združenih narodov za Afriko. Na afriški celini, v okviru sekretariata OZN, deluje DPKO-Oddelek za operacije za ohranjanje miru in pa OCHA-Urad Združenih narodov za koordinacijo humanitarnih zadev.¹⁴⁰ OZN je edina mednarodna institucija, ki kolikor toliko uspešno preprečuje in sanira spopade v Afriki. Do leta 1999 je oblikoval 17 mirovni misij.¹⁴¹

V šestdesetih letih se je s pomočjo velikega angažiranja OZN začel postopek dekolonizacije.

¹³⁷ <http://www.elysee.fr/>

¹³⁸ Sporazum iz Cotonou-ja je bil podpisan v Beninu junija 2000. Nadomestil je konvencijo iz Loma, razširil članstvo na nove akterje: civilno družbo, privatni sektor, sindikate, lokalne avtoritete...Le-ti načrtujejo strategijo razvoja, imajo dostop do finančnih virov in so vpleteni v programe. EU je ustanovila deseti evropski fond za razvoj (FED) za obdobje 2008-2013, katerega s 19,55% financira Francija. Pomoč bo namenjena najmanj razvitim državam ACP, katerim bo podeljenih 90% kreditov. Države ACP so afriške, karibske in pacifiške države, ki so tudi podpisnice sporazumov iz Loma in Cotonouja. (<http://fr.wikipedia.org>)

¹³⁹ http://fr.wikipedia.org/wiki/Pays_ACP

¹⁴⁰ <http://sl.wikipedia.org/wiki/OZN>

¹⁴¹ Prebilič, *Humanitarne značilnosti sodobnih spopadov*, str.51-60

80 kolonij se je osamosvojilo. Z letom 2004, francoski vojaki delujejo pod okriljem OZN-a. OZN poskuša ščititi velike ideje kot so človeško dostojanstvo, zaščita otrok, trajni razvoj, pravica do življenja, ozemeljska integriteta. OZN posreduje v sporih, državnih udarih in vojnah. Njena glavna naloga je ohranjati mir in mednarodno varnost. Načrtovane in izpeljane so bile številne operacije za ohranjanje miru. Te operacije naj bi omilile napetosti. Generalni sekretar OZN je povedal, da OZN nima večjega cilja, niti večje obveznosti in ambicij kot preprečevanje oboroženih konfliktov in branjenje prihodnje generacije pred skupnim zlom, vojno.¹⁴²

Francija je pod okriljem Združenih narodov, posredovala v mirovni operaciji ONUCI v Slonokoščeni obali. Glede na prispevan delež k mirovnim operacijam je na petem mestu Francija podpira tudi mrežo ENVR(Écoles Nationales à Vocation Régionale), ki obsega 14 šol razpršenih v osmih afriških državah. Te ustanove so predvsem za oficirje in podoficirje afriške vojske, ki se lahko izobražujejo individualno za kvalificirana in specializirane poklice, najpogosteje v francoskem jeziku. Leta 2005 je bilo sprejetih 1300 pripravnikov, katerim je bilo v pomoč 38 francoskih vojakov. Zahodna Afrika ima potrebe predvsem po izobraževanju na področju taktike.¹⁴³

Francija je spodbudila EU h krepitvi afriških sposobnosti za preprečevanje, upravljanje in reševanje kriz (dokument iz leta 2006) in zraven želela dodati še del akcij programa *RECAMP*. Ta program iz leta 1997 pravzaprav pomeni krepitev afriških sposobnosti za ohranjanje miru. Francija sodeluje pri povečevanju vojaških sposobnosti afriških vojaških enot v operacijah za ohranjanje miru. Spoštujejo principe mnogostranskosti sodelovanja, odprtosti vsem afriškim državam in transparentnosti akcij. Francija sodeluje tudi pri usposabljanju afriških vojaških sil in hkrati oboroževanju v akcijah za podporo in ohranjanje miru. Francija spoštuje voljo afriških držav, da bi same rešile varnostne probleme, zato je iz sodelovanja pri obrambi prešla v povečanje financiranja za ohranjanje miru. Program spada pod OZN in razlikuje med prispevniki in darovalci. Prvi so potencialni afriški udeleženci v operacijah za ohranjanje miru. Drugi pa so države, kjer bi organizacije želele okrepiti afriške sposobnosti za ohranjanje miru. Program je sestavljen iz: 1) formiranja afriških vojakov za ohranjanje miru; predvsem tistih, ki so že delali v vojski. 2) usposabljanja afriških enot za ohranjanje miru v vajah na lokalnem nivoju in 3) oborožitve enot v boju za mir; sredstva so v treh francoskih bazah v Afriki in lahko zagotovijo vse potrebno za oskrbo treh bataljonov in podeželsko bolnico. Prvi cikel operacij ReCAMP, je bil izpeljan pod okriljem Ekonomske skupnosti

¹⁴² <http://sl.wikipedia.org/wiki/OZN>

¹⁴³ http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/crises-conflits_1050/index.html

držav Zahodne Afrike (CEDEAO) od leta 1996 do 1998. Združeval je 4 države prispevnice in 4 darovalke. ReCAMP 1 se je zaključil z vajo GUIDIMAKHA, na meji med Senegalom, Malijem in Mavretanijo. Drugi cikel pod okriljem Ekonomske skupnosti držav centralne Afrike (CEEAC) je bil izpeljan od 1998 do 2000. ReCAMP 2 pa je zavzemal 8 držav prispevnic in 8 darovalk, zaključil pa se je z vajo GABON 2000. Četrti cikel je bil izpeljan ponovno pod okriljem CEDEAO od leta 2002 do 2004 in je združeval 12 afriških držav, 13 držav prispevnic in 8 opazovalk. Zaključil se je z vajo BENIN 2004. Peti cikel pod okriljem CEEAC od 2004 do 2006, je prvič vključeval Evropsko Unijo in Afriško Unijo. ReCAMP 5 je zavzemal 33 držav, izmed katerih je 7 izvedlo operacijo SAWA 2006 v Kamerunu. Cikel ReCAMP 6 bo prvič pod političnim nadzorom Evropske Unije. Izvaja od leta 2007 pa vse do 2009.¹⁴⁴

Pod temo „Stabilnost in razvoj v Afriki“, je od 30.maja do 8.junija 2007, v Parizu, potekalo 8. zasedanje Inštituta za višji študij obramboslovja na Afriškem kontinentu(FICA) Sodelovalo je 75 poslušalcev večinoma z afriškega kontinenta. Razpravljali so o spremembi institucionalnih akterjev (držav, mednarodnih organizacij, regionalnih organizacijah), o sredstvih (Afriške sile v pripravljenosti, strateški partnerji,...), možnih iniciativah (dialog med regionalnimi organizacijami, dialog z EU,...), bilanci in pogledih na sodelovanje(nadomeščanje, partnerstvo, spremstvo,...)¹⁴⁵

9. SREČANJA FRANCOSKO-AFRIŠKEGA VRHA

Francija svojim nekdanjim kolonijam pomaga finančno, ekonomsko, tehnično in kulturno. Tako utrjuje svojo prisotnost v Afriki. S srečanji francosko-afriškega vrha pa še bolj precizno določajo področja delovanja in naravo tega bilateralnega sodelovanja.¹⁴⁶

Začetnika francosko-afriških vrhov sta nigerijec Diiori in senegalčan Senghor, ki sta v okviru začetniškega “Commonwealtha po francosko” dovoljevala udeležbo tudi Američanom in Azijcem. Odkar se je ta organizacija preimenovala v Frankofonijo, so srečanja postala le francosko-afriška.

¹⁴⁴ http://www.un.int/france/frame_francais/france_et_onu/france_et_maintien_de_la_paix/recamp.htm) in Http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/defense-securite_9035/cooperation-militaire-defense_9037/recamp_12534/index.html

¹⁴⁵ Http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/defense-securite_9035/cooperation-militaire-defense_9037/8eme-forum-ihedn-sur-continent-africain_50074.html

¹⁴⁶ <http://www.diplomatie.gouv.fr/>

Debate srečanj potekajo na neformalnem nivoju, sukajo pa se okoli glavne teme. Srečanja potekajo vsaki dve leti. Ob tej priložnosti se imajo predsedniki držav možnost izraziti o stanju, možnostih in vsem kar zadeva Afriko. Francija, zgodovinsko povezana z Afriko in glavna partnerka tega kontinenta pripisuje tem srečanjem veliko pomembnost.¹⁴⁷

Kronološko se tako imenovana srečanja "Les sommets France-Afrique" začnejo v Parizu leta 1973 s temo "Nov načrt dialoga", nadaljujejo leta 1975 v Banguiju ("Nov svetovni ekonomski red") in leto kasneje ponovno v Parizu ("Prednost razvoju"), v Dakarju leta 1977 ("Povečanje nevarnosti v Afriki"), že tretjič v Parizu leto kasneje ("Varnost in razvoj"). Leta 1977 je bila v Kigaliju tematika "Evro-afriški odnosi", v Nici leta 1980 "Trilogija časti (Evropa, Afrika, arabske države)", v Parizu leta 1981 "Solidarnost in razvoj". Do tu se je število udeleženk vrtelo okoli številke 20. Z letom 1982 v Kinshasi pa se število delegacij povzpne na 37 (tema: "Severno-južni dialog o svetovni krizi"). V Vitellu leta 1983 je bila tema "Integriteta Čada", v Bujumburi leta 1984 "Samozadostnost pri pridelavi hrane in koordiniran razvoj". Petič v Parizu so leta 1985 razpravljali o "Zadolženosti v Afriki". Sledila so srečanja v Lomu leta 1986 ("Marshallov načrt za Afriko"), v Antibesu ("Dolg in primarni viri"), Casablanci 1988 ("Reševanje regionalnih konfliktov"), La Baulu 1990 ("Izzivi v zadnjem desetletju 20.stoletja"), v Librevillu 1992 o "Ekonomski rigidnosti" in v Biarritzu leta 1994 s temo "Varnost in vojaške intervencije". Leta 1996 je bil spet porast v številu udeleženk: kar 46 delegacij v Ouagadougou (tema: Vladanje in razvoj), 49 delegacij v Parizu leta 1998 ("Varnost v Afriki").¹⁴⁸

Z letom 2001 pa se začne val novejših srečanj o katerih se tudi največ piše. Na tem srečanju v Yaoundu pod temo "Afrika in nevarnost globalizacije" so se ponovno spomnili na prodajo orožja Angoli in Kamerunu leta 1994. Predsednik Konga Laurent-Desire Kabila je bil umorjen tik pred odprtjem tega srečanja. Sodelovalo je rekordno število držav. Črna točka je bil prevzem oblasti Josepha Kabile. Po svojem očetu je nadaljeval z despotizmom. Tako je globalizacija, o kateri je bilo govora na srečanju, postala globalizacija brezbržnosti do demokracije. Francosko-afriški vrh je pošast, ki rani tiste, ki vanjo naivno verjamejo.¹⁴⁹

Leta 2003 v Parizu razpravljajo o novem partnerstvu med Afriko in Francijo.

Leto 2005 pa je odločilno leto srečanja predsednikov afriških držav in Francije. V Bamaku v državi Mali so izbrali temo "Afriška mladina: vitalnost, kreativnost in navdih". Afriška mladina je adut prihodnosti. Če jo bomo le znali poslušati, ji znali odgovoriti. Zadovoljiti

¹⁴⁷ <http://www.elysee.fr>

¹⁴⁸ <http://www.diplomatie.gouv.fr/>

¹⁴⁹ KEUMAYOU, *Un sommet France-Afrique qui n'augere rien de bon*, str.16

želje po izobraževanju, zaposlitvi, državljanstvu, novih tehnologijah, umetniškem izražanju, zdravju, pretoku idej in oseb prinaša Afriki večjo varnost, gospodarski razcvet in drugo blagostanje, ki je v interesu vseh. Mladino je treba poslušati, saj je mlad vsak sedmi od desetih Afričanov.

Leta 2007 se v Cannesu zbere 53 delegacij. Tema "Afrika in ravnotežje v svetu" je opozorila na nujnost vključevanja Afrike v svetovne zadeve in poudarjanja njene aktualne dinamike, njenih uspehov in načrtov za prihodnost. Kljub krizam, je ta kontinent na poti rasti, ki obeta z nekoliko truda in moči. Na tem srečanju razpravljajo tudi o oboroženih konfliktih v Afriki. Chirac pozove predsednike držav naj ljubijo svojo državo in spoštujejo njene prebivalce.¹⁵⁰

Na tem srečanju so potekale tri okrogle mize. Na prvi okrogli mizi o Afriki in surovinah so si zadali cilje ekonomskega razvoja in socialne pravičnosti, razpravljali o mineralnih in kmetijskih surovinah, modernizaciji tokov, ohranjanju narave, dobremu vladanju, solidarnosti in o mednarodnih trgovinskih pogajanjih. Na drugi okrogli mizi o Afriki v mednarodnih institucijah so govorili o teži afriškega kontinenta v svetu. Afrika s 53. državami predstavlja 13% svetovne populacije, četrtna teh je članic OZN-a. Razpravljali so o vplivu Afrike v mednarodnih organizacijah, predstavništvu v finančnih institucijah in odnosih z drugimi državami ter razvijanje dialoga jug/jug¹⁵¹. Tretja okrogla miza pa je bila na temo Afrika in informacijska družba. Le 3,6% Afričanov je povezanih z internetom, zato si želijo boljši dostop do informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Govorili so še o položaju medijev v Afriki, o pluralizmu in svobodi izražanja.¹⁵²

Vzporedno s srečanji Francosko-afriškega vrha pa potekajo srečanja pod vodstvom organizacije "Oxfam France-Agir", kjer sodelujoči opominjajo, da lahko obstaja tudi drugačna Afrika. "Oxfam France-Agir ici" se ukvarja z afriško politiko ukvarja vse od leta 1990. Sodeluje z organizacijo "Survie". "Oxfam France-Agir ici" je francoska nevladna organizacija, ustanovljena leta 1988 pod imenom "Agir ici", ki se je pridružila "Oxfam international" leta 2006, potem ko je bila članica opazovalka od leta 2003. "Agir ici" je bil leta 1998 ustanovni član "Attac-a" ("Združenje za cenitev finančnih transakcij in za pomoč

¹⁵⁰ MOKHARTI, *Le bilan de Chirac*, str.8

¹⁵¹ Dialog jug/jug" je politika o kvaliteti izobraževanja mladih in odraslih. Dialogi potekajo tudi o položaju žensk, predvsem muslimank. Le-te si izmenjujejo izkušnje, probleme in razvijajo skupno vizijo za kolektivno akcijo. Dialogi so v obliki simpozijev in okroglih miz. Te dialoge prenesjo na internet, CD-je, videokasete itd. (<http://www.learningpartnership.org/fr/advocacy/dialogues>)

¹⁵² MOKHARTI, *Le bilan de Chirac*, str.8

državljanom”). Cilji organizacije so ustanovitev bolj pravičnih mednarodnih trgovinskih pravil, zagovarjanje dostopa do osnovnih človekovih pravic za vse (pravica do zdravja, izobrazbe, vode...), nadzor in zmanjšanje trgovine z orožjem, reforma Mednarodne finančne institucije. Rezultati pa so sledeči. Organizacija olajša dolgove najrevnejšim državam, večji je javni prispevek razvoju, boljši dostop do medicinskega zdravljenja na jugu, uvedli so pravično trgovino in sprejeli kodeks o prenosu orožja.¹⁵³

Leta 1994 je bil organiziran prvi vzporedni vrh, zaradi zgroženosti ob ruandskem genocidu in drugih zločinih politike Francafrique v Sudanu, Zairu, Togu itd.¹⁵⁴

Leta 1998 so konferenco poimenovali “Exposition coloniale au Louvre: un autre echo au Châtelet”. Prišli so pričevalci iz Afrike in ovadili dvomljive odnose Francije s svojimi bivšimi kolonijami. Kampanja “La securité au Sommet, l'insecurité à la base“ je napovedala interpelacijo Chirac-u zaradu francoske politike, prav tako pa je bil na to temo izdan Dossier Noir št.12¹⁵⁵.

Leta 2003 sta Oxfam in Survie organizirali “Un autre sommet pour l'Afrique” v Parizu, kjer so državljani podajali strokovna mnenja, pričevanja in predloge za obnovljene francosko-afriške odnose. Na srečanju v Parizu leta 2007, je organizirala mednarodni kolokvij “Sommet citoyen” in dala besedo civilni družbi afriških držav. Organizirane so bile debate, spektakli in razne aktivnosti. Delegacija pa je šla v Cannes, kjer je tega leta potekal Francosko-afriški vrh, z namenom da bi opozorila novinarje in politike na alternative predloge organizacij in realnost francosko-afriških odnosov.¹⁵⁶

10. ODNOS AFRIKE DO FRANCIJE

Za realno ocenitev francosko-afriških odnosov je potreben tudi vpogled v stališča Afričanov do francoskih kolonizatorjev. Časopisa Slonokoščene obale *Soir Info* in *Notre Voie*, senegalski *Le soleil* in drugi so polni kritični člankov v zvezi z dejanji Francije na afriških

¹⁵³ http://fr.wikipedia.org/wiki/Oxfam_France-Agir_ici

¹⁵⁴ www.oxfamfrance.org/

¹⁵⁵

Dossier noir je mesečna informativna revija od novembra leta 2005. Analizira predvsem temne strani obsežnih belgijskih in tujih pravnih zadev. Dossier noir je prejel nagrado Dexia leta 2006 za najboljšo reportažo leta. (http://fr.wikipedia.org/wiki/Dossier_Noir)

¹⁵⁶ www.oxfamfrance.org/

tleh.

Afriški avtor je zapisal, da je črni kontinent je bogat in zaželjen. Da bo tak tudi ostal, mora Francija pozabiti na Chiracov paternalizem. Afrika je na številnih bojiščih prelivala kri za čast in slavo Francije, ji dala šampijone vseh vrste predvsem na nogometnem področju in atletskih stezah. Francija ne sme več odločati namesto Afričanov samih. Bolj kot kadarkoli, se Afrika zaveda, da ni revna. Razpolaga s številnimi pomembnimi viri za prehrano, zdravljenje, izobraževanje in ponuja svojim "otrokam" primerne zaposlitve. Njen problem je v tem, da se ne more pobrati iz stoletij izkoriščanja. Ni naključje, če Afričani svoje nezadovoljstvo izražajo proti Franciji, katera je brezbržna do v nebo kričeče bede prebivalstva, skrbi pa le za sebe in svojo slavo. Afričani, ki stopijo na tla evropskega heksagona, so priča ponižanjem: postanejo nadloga policistom, pristanejo v conah internacije (prisilnega bivanja pod nadzorstvom na določenem mestu, navadno v taborišču) in ponižujočih življenjskih razmerah. Vendar upanje ostaja. Ljudje lahko na temeljih resnice, pravičnosti, enakosti in svobode zgradijo novo pogodbo med generacijami Francije in Afrike.¹⁵⁷

O zadnjem francosko-afriškem vrhu, so v vladnem dnevniku Slonokoščene obale "*Fraternité Matin*" zapisali, da gre na tem srečanju bolj za prijateljski obisk, kot za debato o razvoju in prihodnosti črnega kontinenta. Dnevnik Slonokoščene obale "*Soir-Info*" je ob tej priložnosti objavil intervju s francosko ministrico Brigitte Girardin, delegatko za sodelovanje, ki je izjavila, da *Françafrique* ne obstaja več. Z afriškimi državami sedaj obstaja partnerstvo. Francija ne vsiljuje več projektov sodelovanja, ampak se o njih razpravlja. Chirac je odprl vrata inovativnemu financiranju za razvoj (takse za letalske karte). "*Notre voie*" pa je tako ali tako običajen zelo kritičen do Pariza. Izraz "sodelovanje", ki ga številni voditelji francoske države uporabljajo v svojih govorih, zakriva pravi obraz Francije: legitimacijo neokolonializma. Pomoč, ki jo ponujajo afriškim državam so v bistvu način vdževanja odvisnosti in povečevanja francoskega vpliva v Afriki. Ta vpliv je Franciji dovolil, da razpolaga z afriškim naravnim bogastvom. Francoske sile v Slonokoščeni obali kot tudi v Gabonu in Senegalu niso dobrodošle v času miru. Ko se razplamtijo nemiri in spopadi se Francija vmeša in marsikateri Afričan ji tega ne zameri, še vedno pa se najdejo tisti, ki bi bili namesto francoske intervencije rajši deležni pomoči južnoafriških sil.¹⁵⁸

Predsednik Gbagbo želi zrahljati primež francoskih podjetij v Slonokoščeni obali. Tako on kot Mugabe se ne želita skloniti pred tujimi kapitalisti. Predstavljata sadež postkolonizacije,

¹⁵⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Amath_Dansokho

¹⁵⁸ CHERRUAU, Organiser une election en Cote d'Ivoire?Impossible!, str.12

ki je masivno proizvedla intelektualni proletariat.¹⁵⁹

Dnevnik Burkine Faso "*Le pays*" meni, da se je Chirac redno osebno zavzemal za revne. Po drugi strani pa se dnevnik sprašuje o smislu teh francosko-afriških vrhov za afriško prebivalstvo. Stara kolonialna metropola, ki ima težava pri sprejemanju dekolonizacije, vsaki dve leti ocenjuje svojo prisotnost v Afriki in učinkovitost priporočil, ki so bila na teh srečanjih dana afriškim voditeljem. Vedno gre za ohranjanje francoskih interesov, ki so povezani z Afriko: političnih, diplomatskih, geostrateških in socialno-ekonomskih. Thomas Sankara, bivši predsednik Burkine Faso, je bil ubit leta 1987, ker je pripadal novi vrsti afriških voditeljev in ker je zavrnil sodelovanje z Mitterrand-om. Od Mitterrand-a je zahteval traktorje, ta pa mu je hotel prodati orožje. Danes je le malo Afričanov vključenih v politiko, tudi v opoziciji. Francija mora biti manj opazna, a bolj učinkovita. Sprva je imela vlogo tutorja, nato je Afriki pomagala. Čas je, da Francija preide v zavezništvo z Afriko in se ne govori več o javni pomoči razvoju Afrike. Novi vladajoči razred pričakuje, da se Afriko smatra kot realnega političnega in ekonomskega partnerja.¹⁶⁰

Ibrahim Coulibaly pravi, da se je treba nekdanji kolonialni velesili pokloniti. V trenutku največje krize v Slonokoščeni obali, bi se utapljali v kadi krvi, v kolikor Francija ne bi posredovala. Zagotovila je mir in stabilnost. Francijo poimenuje bratska dežela.¹⁶¹

Bivši predsednik komisije AU pravi, da je treba nujno odstraniti vojaške baze v Afriki. Mnogo je takih, ki ne najdejo vzroka vojaške prisotnosti Francije na afriškem kontinentu.¹⁶²

11. IZOBRAŽEVANJE

CEF (Centri za študij v Franciji) je razširil program na šest držav med katerimi je za diplomsko nalogo pomemben Senegal. Po letu 2006 je bila v načrtu ustanovitev CEFa tudi v Gabonu. Namen CEFa je olajšati postopke za tuje študente, ki so se odločili za Francijo. CEF zagotavlja vse informacije o študiju, vizah itd.¹⁶³

Cilj francoske zunanje aktivnosti je spodbujati izobraževanje Afričanov v Franciji in spodbujati izobraževanje in raziskovanje v Afriki. Kar četrtnina šolnin, ki jih ponuja Francija,

¹⁵⁹ BA, Dakar en sursis, str.19

¹⁶⁰ CHERRUAU, Organiser une election en Cote d'Ivoire?Impossible!, str.12

¹⁶¹ http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=4853?id=2

¹⁶² <http://www.continentalmag.com/>

¹⁶³ <http://www.info-france-usa.org/atoz/studyinfrance.asp>

pripada subsaharskim Afričanom, govorimo torej o kar 3000 štipendijah, ki jih dobijo od AUF-a, s frankofonskim multilateralnim dogovorom in od tujih vlad (Senegalskih in Gabonskih). V zadnjih petih letih se je število afriških študentov v Franciji povečalo. Med leti 2002 in 2004 so Grandes Écoles poročale o kar 40% porastu afriških študentov. Trenutno je v Franciji 8000 afriških študentov, od tega je 75% na poti k diplomi.¹⁶⁴

Študentje iz subsaharske Afrike, ki iščejo višjo izobrazbo so po poročilu UNESCA najbolj mobilni na celem svetu. Večina teh nima druge izbire kot, da gre v tujino, saj imajo doma omejen vstop na domače Univerze.¹⁶⁵

Željena kvaliteta izobraževanja danes kljub požrtvovalnosti profesorjev ni dosežena. Pestijo jo pomanjkanje učiteljev, preobilica učencev v razredih (med 50 in 70), neustreznost pedagoškega materiala in tehnične opreme. Privatne šole, ki niso poceni, že od zgodnjih let ločujejo bogatejše od revnejših. Poudarek bi moral biti na informatiki, sicer bo Afrika zaostala za ostalim svetom še bolj kot je že. Poleg teg, afriški intelektualci zelo redko ostanejo v podsaharski Afriki, da bi s svojim znanjem pomagali k boljšemu življenju in razvoju svojih ljudi. Večina jih oddide v svet belcev. Prišlo je tudi do t.i. trgovanja z afriškimi možgani! Afričani brez državljanstva, ki bi radi živeli kot belci, še hitreje napadejo črnsko skupnost, kot bi se sramovali, da ji sicer pripadajo. Da bi postali umetniki, pisatelji, univerzitetni izobraženci, kronani z belo evopsko roko, so pripravljene na različna ponižanja.¹⁶⁶

11.1 Izobraževanje v Senegal

Senegal ima kvalitetno izobraževanje. Diplome se lahko primerjajo z diplomami tujih prestižnih univerz v Franciji ali ZDA. Senegal prakticira tudi izmenjave študentov. Formalno izobraževanje Senegala sestavlja predšolska vzgoja, osnovna šola, srednja šola, tehnična šola ter višje šole. Na vsakem nivoju poučevanja najdemo tako javne kot zasebne šole. V osnovnih šolah se vse bolj uveljavlja posebno izobraževanje. Neformalno izobraževanje zavzema učenje branja, skupnostni programi za mlade in šole tretjega tipa. Branja se učijo otroci do 15. leta. Dobrodošle so različne iniciative: družbe in organizacije za razvoj, kulturna združenja ter ministrstva: za družino in socialne zadeve, za kmetijstvo, trgovino in obrtništvo, za zdravje,...Skupnostni programi za mlade od 9 do 14 let, ki niso šolani ali so šolo zgodaj

¹⁶⁴ <http://www.info-france-usa.org/atoz/studyinfrance.asp>

¹⁶⁵ <http://www.ippmedia/ipp/guardian/2006/11/28/79279.html>

¹⁶⁶ THIAM, *Chiche Nicolas!*, str.12

obesili na klin, zavzemajo celoten cikel osnovnega izobraževanja s poudarkom na praksi in jezikih predvsem pa na francoščini. Šolanje traja 4 leta. Šole tretjega tipa so "šole ulice". Organizirajo jih neformalne in nestandardizirane organizacije.¹⁶⁷

Predšolska vzgoja je namenjena otrokom med 3. in 5. letom. Razvija se le v mestih (72% ustanov je lokaliziranih v Dakarju, Thies-u in Ziguinchor-u). Zavzema 3 nivoje: majhen oddelek, srednji oddelek in veliki oddelek. Sektor mora razviti strategije prilagajanja in razvijanja sistema.

Osnovnošolsko izobraževanje je namenjeno otrokom med 7. in 12. letom, da se naučijo branja, pisanja, poznavanja okolice in uporabnih znanosti, nujnih za boljše delovanje v skupnosti. V šestih letih se razdeli na uvajalno leto(CI), pripravljalno leto(CP), prvo osnovno leto(CE1), drugo osnovno leto(CE2), prvo nadaljevalno leto(CM1) in drugo nadaljevalno leto(CM2).

Srednješolsko izobraževanje se izvaja v CEM (colleges d'enseignement moyen) in traja 4 leta (od 6.letnika do 3.). Gre za nadaljevanje osnovnošolskega izobraževanja. Sledi "L'enseignement secondaire general", ki zajema 3 leta (iz drugega letnika do zaključnega("Terminale")) in običajno sprejme 40% učencev iz prejšnjega "enseignement moyen". Ponuja dve smeri študija: literarno "L" z dvema opcijama (L1 in L2) glede na tuje jezike in pa znanstveno smer "S" z opcijama S1 in S2, ki zajema ekonomijo ali matematiko. Izobraževanje se zaključuje z maturo. Tehnično izobraževanje pa se izvaja v tehničnih Gimnazijah, izobraževanje za poklicno izobrazbo pa v za to primernih šolah. Višješolskega izobraževanja so deležni maturantje na Univerzah. Te Univerze vedno bolj sodelujejo s tujimi evropskimi in severno-ameriškimi univerzami. Sprejemajo tudi afriške študente.¹⁶⁸

Senegalski izobraževalni sistem je doživel pomembne trenutke v svojem razvoju z razvojem šolske karte, novimi univerzitetnimi smermi. Zakon 91-22 iz 16.2.1991 določuje 3 glavne cilje in sicer, da učenca se vrednoti tekom njegovega šolanja; drugi cilj je iskanje rešitev problemov neprilagajanja, tretji pa sodelovanje pri objektivnem vrednotenju izobraževalnega sistema. Ministrstvo za šolstvo je zadolženo za pripravo politike šolstva, izobraževanje otrok in mladih ter višješolsko izobraževanje ter znanstveno raziskovanje. Na Univerzah izvaja nadzor. Zadolžen je tudi za razvoj znanosti.

¹⁶⁷ <http://www.education.gouv.sn/>

¹⁶⁸ <http://www.education.gouv.sn/formations/index.html>

11.2 Izobraževanje v Čadu

Statistični inštitut UNESCO je v letu 2004 naredil raziskavo in prišel do zaključkov, da je v osnovni šoli 10,6% učiteljic, da na enega učitelja v osnovni šoli pride kar 69 otrok, in da osnovno šolanje zaključi 71% otrok.¹⁶⁹

Nacionalni delovni načrt izobraževanja za vse je bil zasnovan leta 2002. Projekt iz leta 2003 zavzema okrepitev sposobnosti učiteljev v izobraževalnih ustanovah Podsaharske Afrike. Marca 2006 pa je bilo Nacionalno poročilo TTISSA pripravljeno za predstavitev in analizo statuta Čadskih učiteljev (izobrazba, statut, delovni pogoji).¹⁷⁰

Ljudska Univerza je organizacija z nepridobitnim ciljem, ustanovljena junija 1.1994, oktobra '95 pa jo prizna tudi Ministrstvo za notranje zadeve. Pobuda za ustanovitev je bila čadska mladina, ki se je vrnila iz tujine po končanem študiju in začela s protesti za razvoj Čada. Prvotno pa je Ljudska Univerza delovala s ciljem spodbujati znanje in spretnosti sodelujočih.¹⁷¹

Stopnja šolanosti v osnovnih šolah je sledeča. Odstotek dečkov, ki so uspešno zaključili osnovno šolo je bil 2003 99,9%, 2004 105,7%, 2005 pa pade na 100,9%. Pri deklicah je leto 2004 enako najuspešnejše z občutno manj odstotki kot pri dečkih: 69,3%, leto prej 65,2%, leto kasneje pa 67,9%. Oba spola sta tako 82,5% uspešna v 2003, 67,6% v 2004 in 84,4% v 2005.¹⁷²

Učinkovitost šolanja pa se kaže v naslednjih podatkih. Število učencev v osnovni šoli iz leta 2000 z 914.011 učenci narašča vse do zadnjega popisa leta 2005, ko je bilo 126.393 učencev. Prav tako je porast viden v srednji šoli iz 133.959 na 224.661 leta 2005, leto kasneje pa upade na 215.543. V višjih šolah število študentov sprva pade iz 6.765 na 6.730 nato naraste na 7.397 leta 2003 vse do 12.300 leta 2006. Povprečno število učencev na razred v osnovni šoli je leta 2000 69,8, 2001 pa 63,2. Podatkov za sledeča leta ni. Povprečno število učencev na učitelja v osnovni šoli je 68,5 leta 2000, 71,2 leta 2001, 68 leta 2002, 72 leta 2003, 69 leta 2004, 63,1 leta 2005. Odstotek deklic v osnovni šoli se giblje med 24,5 in 39,7%, v srednji šoli med 20,4 in 30,5%, v visokih šolah pa med 6 in 14,5%.

Proračun za upravljanja države naraste iz 74.620 leta 1996 na 123.601 leta 2002. V proračunu

¹⁶⁹ <http://www.up-tchad.org/>

¹⁷⁰ <http://portal.unesco.org/education/fr>

¹⁷¹ <http://www.up-tchad.org/>

¹⁷² <http://www.inseed-tchad.org/>

je bilo za izobraževanje namenjeno od 16 do 21% v letih od 1996 do 2001.

11.3 Izobraževanje v Slonokoščeni obali

Osnovna šola se začne s CP1(pripravljalni razred1), nadaljuje s CP2, CE1(osnovni razred), CE2, CM1(srednji razred) in zaključi s CM2. Srednje šole in Gimnazije se začnejo s 6.letnikom, kjer predmetnik sestavljajo matematika, fizika, francoščina, angleščina, zgodovina in geografija, etika in morala, umetnost, glasba. V 5.letniku se doda še biologija in športna vzgoja. Nato sledita 4. in 3.letnik. 2.letnik pa se deli na drugi A in drugi C. Prvi letnik se deli na 1.A, 1.D in 1.C. Zadnji razred ("Terminale") pa se deli na "TerminaleA1", "TerminaleA2", "TerminaleD" in "TerminaleC". Študentje se lahko šolajo na sledečih Višjih šolah za: Tropsko poljedelstvo, Gospodarjenje v poljedelstvu, Upravljanje ozemlja, Hotelsko poslovanje, Arhivistika, Turistično in hotelsko poslovanje, Agro-živilska industrija, za Asistenta geometrije in topografije, Poslovna informatika, Pravo, Industrijska informatika, Kontrola kvalitete v kemiji, Vzdrževanje sistemov proizvodnje, Prehrambeni strokovnjak, Mehanik in industrijski avtomatik, Organizacija dela, Rudarstvo in geologija, Industrijska kontrola in avtomatično krmiljenje, Nova informacijska in telekomunikacijska tehnologija, Kozmetologija, Optika, Dokumentacija, Nepremičninsko posredništvo, Kvaliteta v prehrambeni in bio-industriji, Pisarniško tajništvo, Medicinska sestra, Varnostna-preventivna šola, Telekomunikacije, Tajništvo dvojezične direkcije, Računovodstvo, Gradbeništvo, Geometrija, Elektronika, Okolje, Elektro-bio-medicina, Javna dela, Turizem in prosti čas, Tranzit-prevoz, Logistični transport, Urbanizem, Upravljanje z okoljem in naravnimi viri, Trgovsko poslovodstvo, Upravljanje z ozemeljsko skupnostjo. Izbirajo lahko med Univerzami :Université de Cocody, Université d'Abobo-Adjame, Ures de Korhogo, Université de Bouake in Univerzo "Ures de Daloa". Privatne Univerze so: UCAO, Université Ivoirienne-Canadienne, Université de GD Bassam.¹⁷³

Leta 2006 je bilo čutiti primankljaj učiteljev in raziskovalcev. Pogoji za življenje in delo so težki tako za učitelje kot za učence. Prihaja do nasilja v študentskem okolju. Imeli so že 23 bilateralnih srečanj ministra za Visoke šole in znanstveno raziskovanje s šolami Fesci, Ageeci, Uneci, la Jeunesse étudiante de Cocody, Synares, Crou itd. Poleg že omenjenih težav so razpravljali o premestitvi Univerze v Bouakéju zaradi krize, ki je trajala 4 leta. Obnovitvena dela so omogočila začetek pouka in namestitevčasne administracije.¹⁷⁴

¹⁷³ <http://educationci.net>

¹⁷⁴ http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=1586

Ustanovitelj višje privatne šole "Cesta 2ep", M.Sidibe Pasta je istega leta oznanil sledeče reforme: povečanje plač na prvotno raven, podpisi delovnih pogodb in zagotovitev dela v boljših razmerah, uvedba novega pravilnika znotraj šole, plačevanje šolnine preko bančnih računov. (http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=2423)

11.4 Izobraževanje v Gabonu

Po raglasitvi neodvisnosti, Gabon ni ravno spodbujal k uporabi nacionalnih jezikov v izobraževanju, vendar pa njihove uporabe tudi ni prepovedal. Ob koncu šestdesetih let je Gabon začel promovirati svoje nacionalne jezike najprej z "Jezikovnim atlasom Gabona" in opisi vseh gabonskih jezikov kot tudi specializiranim besediščem. Poleg tega pa so spodbujali medije k uporabi teh jezikov. Vse to s ciljem, da bi nacionalne jezike vpeljali v osnovno šolo. V začetku osemdesetih let je gabonska vlada Ministrstvu za šolstvo dala nalogo, naj se zavzame za učinkovito jezikovno politiko in promovira poučevanje v nacionalnih jezikih. Vendar je francoščina ostala edini jezik poučevanja na vseh šolah. Z letom 1997 je minister za šolstvo povedal, da je učenje nacionalnih jezikov edini faktor utrditve odnosov med kulturno identiteto in nacionalno identiteto. Pobuda je bila tako dana. Leta 2000 je bil šolskemu ministru podeljen mandat za izdelavo modula nacionalnih jezikov v pedagoških šolah. Šolski programi v Gabonu so sicer zelo blizu francoskim. Cilj gabonskih oblasti ni v nadomestitvi francoščine z nacionalnimi jeziki, temveč urediti šolstvo do te mere, da bi le-to pripomoglo k razvoju gabonskih jezikov ob boku francoščine. Fundacija Raponda-Walker je prispevala sredstva za izobraževanje v nekaterih lokalnih jezikih. Nacionalni pedagoški inštitut je ustanovil Oddelek za nacionalne jezike. Določili so tudi znanstveno abecedo in pravopis gabonskih jezikov. V prihodnosti bodo morali še zakonsko urediti status nacionalnim jezikom. Zaenkrat je francoščina še vedno edini jezik poučevanja.¹⁷⁵

Nov generalni sekretar se zavzema za izboljšanje izobraževalnega sistema v Gabonu, predvsem zaradi katastrofalnih rezultatov v prejšnjem šolskem letu, ko je vlada morala šolarje v šestem razredu premestiti v privatne šole. Le mesec po njegovi izvolitvi, so študentje tretjega cikla Univerze Omar Bongo iz Librevilla protestirali proti višjim šolninam za magisterij. Policija se je branila s solzilnimi granatami. Isti dan so v srednji šoli Olivier Ambaye de Glass v prestolnici prekinili pouk, saj je več učencev padlo v trans. Obiskali naj bi jih slabi duhovi, natančneje dva v podobi moškega in ženske.¹⁷⁶

¹⁷⁵ <http://fr.wikipedia.org/wiki/Gabon>

¹⁷⁶ <http://www.bdpgabon.org/>

12. FRANCOSKI JEZIK V AFRIKI

Število ljudi, ki govori francoski jezik v Afriki, se povečuje, verjetno tudi zaradi rastočega števila rojstev. V afriških državah ima francoščina še vedno socialno funkcijo dostopa do znanja. Vendar pa je francoščina le redko materni jezik, pogosteje je drugi jezik, ki se ga večina nauči v šoli. Znanje francoščine je sredstvo v socialni promociji, ki odpira vrata v svet. Človek iz ulice izumi vsakodnevno nove izraze. V svetu obstaja kar 175 milijonov "solastnikov" francoščine. Današnji nosilci frankofonije so Senegalčan Leopold S. Senghor, Tunizijec Habib Bourguiba in Nigerijec Hamami Diori, ki so v francoščini videli skupno dediščino, ki jo je potrebno ohranjati in nadgrajevati. Sarkozy je mnenja, da promocija francoskega jezika in kulture, ne pomeni prisilne zaščite in zapiranja v rigidne kadre, temveč strmi k spodbujanju francoske kulturne ustvarjalnosti po celem svetu. Ta ustvarjalnost naj bi prinašala sporočilo, ki bi se dotaknilo ljudi. Frankofonija mora izražati privlačnost, komuniciranje in razumevanje.¹⁷⁷

Dva milijona novih Frankofoncev je Francozov, večina iz Afriškega kontinenta. Francoščina je eden izmed desetih jezikov, ki se v svetu največ uporablja. Ko je francoski jezik stopil v stik z afriškimi jeziki sta se rodili: mešanica afriških jezikov in mešanica francoskega jezika.

Mešanica afriških jezikov

Ne zgodi se redko, da srečamo francoske besede v besedišču afriških jezikov. To se zazna celo v strukturi stavkov in umovanju. Ta fenomen nastane zaradi vmešavanja, ki se pojavlja v različnih oblikah: prenosi, analogije, kalki med afriškim in francoskim jezikom. Afriški jeziki, ki so bolj dovzetni za izposojanje besed so zagotovo tisti, katere uporablja večje število ljudi in pa jezik sporazumevanja kot npr. *bambara* in *wolof*¹⁷⁸

Mešanica francoskega jezika

V Afriki je nemogoče govoriti o enotni obliki francoščine, vendar prej o različnih oblikah, ki jih oblikujejo govorniki številnih afriških jezikov. V isti državi imamo tako več konkurenčnih oblik.¹⁷⁹

Lokalna francoščina

¹⁷⁷ <http://www.senactu.info/>

¹⁷⁸ http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm

¹⁷⁹ http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm

V vsaki državi obstaja priznana različica francoščine, ki se razlikuje od standardne francoščine po posebnostih ali karakterističnih potezah. Ta francoščina upošteva fizično in socio-kulturno okolje, iz katerih se rodijo neologizmi. Ko na primer govorimo o vrstah dreves, se moramo nanašati na lokalna imena (le framire, le samba, le makore). Na podoben način, afriški govorec ni šokiran, ko sliši očitno gostobesednost: “Elle est montée en haut ou il est descendu en bas”(povzpela se je gor ali spustil se je dol), kajti takšna struktura stavka obstaja v njihovem jeziku. V tem smislu je afriška lokalna francoščina ekvivalentna regionalnim narečjem v drugih državah: provansalsščina, bretonski jezik, jezik na Korziki, v Belgiji in Quebecu. Vsak govorec razpolaga z različnim registrom, s katerim naziva sogovornika glede na socialni kontekst (od strokovne francoščine do slenga).¹⁸⁰

V *Doguićimi* avtorja Paula Hazoumeja je lep primer lokalne francoščine besedica *récade* in izpeljanka *récadere*. *Récade* je kraljevo žezlo, ki se prenaša iz roda v rod. V *Karim de Soce* so besede lokalne francoščine postavljene v narekovaje. Gre za “senegalizme”. V stavku: *Au bureau, il raconta à ses camarades les péripéties de son “attaque”* (V službi je sodelavcem pripovedal o svoji prvi ljubezenski izkušnji=“attaque”; dobesedno sicer “napad”). V *Fatou Cissé* pa so besede lokalne francoščine napisane poševno. “collecteur de la graine” pomeni nabiralec arašidov.¹⁸¹

V zahodno-afriških romanih poznamo tudi vzvišen slog pisanja. Uporablja se tudi nekonvencionalna francoščina, kamor spadajo domače besede (*kif-kif, poulet, boucan,...*), popularne besede in argotizmi (*pipe*:cigareta, *bordel*: vzklik, ko nam je kaj v nadlego, *balèze*: velika in močna oseba) ter narečne besede. Vsakdanji izrazi (“Elle est peut-être un peu vide de la caboche”: ni prav pametna), popularni izrazi (“T’as pas peur que son mec te refroidisse?”: Ali te ni strah, da te njen mož ubije”), trivialni izrazi (“Merde, vous autres!”: Presneto!), izrazi iz francoščine (“Gagner sa croute”: Zaslužiti), podeželski izrazi (“Vingte-te-deux”:22).¹⁸²

Govorica “le petit-negre”(majhnega črnca) je sprijenost besedišča in sintakse. V kolonialnem romanu so se Francozi zatekali k lažjemu procesu. Poševno je govornica uporabljena v delu Pierra Lotija: *Roman d'un spahi*. Črnski domačini govorijo francoščino tako kot jo slišijo(alii mislijo, da jo): A: “Toi tout à fait même chose comme singe!...B:”Ah!Toi n’y a pas dire ça, mon blanc! D’abord, singe, lui, n’y a pas connaît manière pour parler, et moi connaît très

¹⁸⁰ http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm

¹⁸¹ Gandonou, Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style, str. 164-165

¹⁸² Gandonou, Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style, str. 211-217

bien!”¹⁸³

Narečna francoščina

Imenovana je tudi “francoščina trga” ali “francoščina ulice”. Razlike med narečno francoščino in standardno francoščino so znatne. Na nivoju besedišča so spodrsaljaji v pomenih kar številni. Obstajajo celo slovnice in slovarji francoščine afriških jezikov. Kar pogosto pomeni, da nek Afričan uporablja francoske besede na enak način, a jim pripiše čisto drug pomen.

Sljedeči izrazi so včasih nerazumljivi v standardni francoščini:

Verser la figure de quelqu'un par terre. (honnir quelqu'un).

Son ventre est amer.(il est mechant)

V Afriki se dober govorec izkaže z uporabo metafor, pregovorov, z dobrim poznavanjem zgodovine in culture.¹⁸⁴

Jezik trgovcev

Ta nestabilen in heterogen jezik(gre za mešanico arabščine, francoščine, španščine in italijanščine) se govori v Severni Afriki.¹⁸⁵

12.1 Francoski jezik in Gabonski jeziki

Gabon ima kar petdeset jezikov, med katerimi *fang*, katerega govori kar 32% populacije, predstavlja enega najpomembnejših jezikov poleg jezika *mbédé* (15%) in *punu* (10%). Ostale jeziki govorijo manjše skupnosti, običajno okoli 500 govorcev. Večina gabonskih jezikov spada v skupino *bantoue*. Francoščina je sicer uradni jezik skupaj z jezikom *sabir* oziroma vojaško francoščino in *fang*. Franoščina je postala materni jezik kar 30% prebivalcem mesta Libreville in postaja pravzaprav gabonski jezik. Poleg francoščine, ki ji pravijo “châtié” in se uporablja v administraciji ter šolah, se vojaška francoščina govori na ulicah, trgih in je že precej drugačna od standardne francoščine. Pa poglejmo nekaj besed gabonske francoščine: musonfi, iboga, odika, nkoumou, mbolo, tchouoo, bonami(e), mouza, mangamba, dongo-dongo, foufou, tvhang, tchangueur, gari, nganga, mapanes, matitis, cabangondo, yamba, mwanas, malamba, toutou, kanguer, malien, cadeau (pridevnik in prislov), taximan, boy-chauffeur, clando, bedoum itd. Opazimo lahko, da vsebuje gabonska francoščina kar lepo

¹⁸³ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue francaise; étude de la langue et de style*, str. 218-219

¹⁸⁴ http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm

¹⁸⁵ http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm

število sposojenk iz lokalnih afriških jezikov (tsogo, fang, punu), druge besede pa izvirajo iz arabščine iz jezika ewe(iz Gane in Toga) iz lingala (iz Konga-Brazzaville) in španskega, angleškega ter portugalskega jezika.¹⁸⁶

Na področju zakonodajne, sodne oblasti in drugih vladnih služb ter izobraževanja, je francoščina uradni jezik. Vendar pa se na regionalnem področju precej uporabljajo gabonski jeziki, predvsem v besedni komunikaciji med državnimi uslužbenci in državljani, ki govorijo isti lokalni jezik. Tak primer najdemo tudi na sodiščih, ko sodnik lahko govori jezik obtoženca. V bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah pa zdravniki in drugo zdravniško osebje v pogovoru s pacienti uporablja lokalni gabonski jezik.¹⁸⁷

13. LITERATURA PODSAHARSKE AFRIKE

Afriška literatura je zelo povezana z afriškim ustnim izročilom, pesniško besedo afriških črncev-pesnikov in muzikantov ter pripovedovalcev. Rodila se je leta 1920. Govorimo o afriški literaturi v francoskem jeziku. Lahko rečemo, da gre pravzaprav za francosko literaturo, če je napisana v francoskem jeziku. "Les trois volontés de Malic" Senegalčana Ahmadou Mapaté Diagne-ja je še dodatno obogatila to literature.¹⁸⁸

V afriški literaturi se je potrebno ozreti na teme, ki jih uporabljajo v svojih delih, na odnos, ki ga imajo s tako slavno in bogato afriško tradicijo pa tudi na pisavo, razvoj le-te in odnos s francosko literaturo v Franciji. Zanimivo je preučiti tudi kako se avtorji izražajo. Velja pa omeniti, da vsa frankofonska literatura črnske Afrike izvira iz Zahodne Afrike. Prvi afriški roman v francoščini "Force-Bonté" je leta 1926 napisal *Bakary Diallo*. Gre za prvi fantastični roman v Afriki. Pisanje in tehnike *fantastičnega afriškega romana* v francoskem jeziku izhajajo iz kolonialnega romana iz 20.stoletja, ki pa izhaja iz eksotičnega francoskega romana iz 19.stoletja. Gérard Dago Lézou je nekoč napisal, da zvrst fantastičnega romana nima korenin v črni Afriki, kot na primer gledališče, poezija in pripovedke. Omenjeni roman so definirali po kriterijih zahodnega sveta. Vse do leta 1950 zahodno-afriški roman pripada kolonialnemu romanu in striktno upošteva norme pravilne francoščine. V zahodni Afriki pa na postkolonialni francoski roman vpliva klasicizem in spoštovanje do umetnosti Balzacovih del. Ahmadou Kourouma je ustvaril nov stil tako, da je čustva govorjene besede prenesel v

¹⁸⁶ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

¹⁸⁷ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>

¹⁸⁸ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue francaise; étude de la langue et de style* str. 7-21

pisano.¹⁸⁹

Leta 1968 pa afriška literatura preide v drugo obdobje, z *novim afriškim romanom*. Napisanih je bilo do 138 romanov, zahodno-afriških avtorjev. Romanom se priključijo še *novele*: *Diagne, Les trois volontés de Malic, Pliya, L'arbre fétiche, Le Chimpanzé amoureux*.

Trije najbolj poznani romani Zahodne Afrike so:

1) *Hazoumé P., Doguicimi, Paris, Larose, 1938*

Gre za enega prvih romanov afriške literature. Doguicimi spada torej med začetnike, hkrati pa je njegovo pisanje precej dobro.

2) *Sembene Ousmane, Le Docker noir, Paris, Nouvelles Editions Debresse, 1956; ponatis Paris, Presence Africaine, 1973*

Ta avtor, črnski delavec, živeč v Franciji, v črnski roman vključi besede in izraze popularne francoščine Francije.

3) *Ahmadou Kourouma, Les soleils des indépendances, Montréal, Presses de l'Université, 1968; ponatis Paris, Seuil, 1970*

Avtor izhaja iz Slonokoščene obale. V tem romanu francoski jezik doživi velik spremembe. Gre za nov način pisanja, saj pripovedovalec ali katerikoli drug govorec, govori z glasom ljudstva malinké Slonokoščene obale.¹⁹⁰

Glavni zahodno-afriški romani so:

Socé O., Karim, Paris, Nouvelles éditions latines, 1935

Laye C., L'enfant noir, Paris, Plon, 1953

Bhély-Quenum O., Un piège sans fin, Paris, Stock, 1960

Ouologuem Y., Le devoir de violence, paris, Seuil, 1968

Adiaffi J.-M., La carte d'identité, Paris, Hatier, 1980

Sow Fall A., La Grève des Battu, Dakar-Abidjan-Lomé, NEA, 1985

Kourouma A., Monné, outrages et défis, Paris, Seuil, 1990

Monénembo T., Pelorinho, Paris, Seuil, 1995

“Črnski romani”: *La Randonnee de Samba Diouf, Le roman d'un Spahi* ter *Batouala* so romani, ki govorijo o Afriki, o njeni realnosti in prebivalcih. *Batouala* izhaja iz avtentične francoske literarne tradicije, še posebno iz naturalizma. Afriško okolje nam prikaže neizprosno in zvestobo. *Batoualao* lahko primerjamo z Zolajevim *Germinalom*, ki prav tako

¹⁸⁹ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style* str. 7-21

¹⁹⁰ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 7-21

opisuje delavsko stanje ob koncu 19. stoletja.¹⁹¹

Francoski zahodno-afriški roman do leta 1968 spoštuje norme velikih romanopiscev iz 19. stoletja. Na področju izrazoslovja in sintakse so se poskušali približati Balzacu Flaubertu, Zolaju, Maupassantu in Lotiju. Trudili so se pisati v pravilni francoščini.¹⁹²

V afriških romanih se pogosto pojavljajo *eksotizmi*. Te besede zavedejo bralca na način, da misli, da gre pravzaprav za afriške besede. Afriški roman pa poleg tega uporablja tudi afriške podobe, podobe, ki jih navdihne afriško okolje, tudi izposojenke in prevode pregovorov, ki se uporabljajo v Afriki. Eksotične besede so za Francoze tiste besede, ki ne pripadajo njihovemu okolju niti vsakdanjiku. Afričan pa jih uporablja vsak dan.

1) besede za hrano:

manioc (maniok), mais, mangue, patate, goyave, banane, ananas, tapioca (hranljivi škrob)

2) splošne besede:

boubou (dolga tunika), pagne (kratek predpasnik), kaolin (bela glina), hamac (viseča mreža za ležanje), pirogue (drevak, kanu), percale (bombažna tkanina), kaki, cauris, pagaie (kratko veslo)

3) elementi okolja:

bambou (bambusova palica), savane, palétuvier (mangrova), teck (tik), jungle, rotin (steblo indijske palme), acajou, ouragan, moustique, caiman (aligator), toucan, chimpanzé, pangolin (luskavec)

4) versko in družbeno prepričanje:

fétiche (malik, predmet, ki prinaša srečo), marabout (gologlava afriška štorčija), totem, vaudou, tabou, palabre (razgovor s črnkim poglavarjem), tribu (pleme), balafon, bamboula (črnki bobni, v ženskem spolu tudi ples), tam-tam, kora...

Vse te besede, ki so afriškega izvora, pripadajo že dolgo časa francoskemu jeziku.

Leta 1982 je ekipa anketarjev izdala "Inventaire des particularités lexicales du français au Mali" (Popis besednih značilnosti francoščine v Maliju). Sledeče besede dajejo vtis, da izvirajo iz Malija, vendar pripadajo francoščini:

animisme, ambiance, arachide, brousse (grmovje, podeželje), caste, caleçon (kopalke), culotte (kratke hlače), engin (moped), fétichisme, gerboise (poljska miš), huile de palme, igname (jam-rastlina z užitnim koreninom), indigo, kapok (rastlinska volna), latérite, magnan (sviloprejka), mangue, marabout (dolgokraka ptica), marigot (usahel rečni rokav), matrone

¹⁹¹ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 155-157

¹⁹² Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 158

(starejša dostojanstvena gospa), mil (proso), mosquée, multiculteur, najja (naočarka), pagne (kratek predpasnik), pailote (slamnata koča), palabre (razgovor s črnskim poglavarjem), panthere (leopard), papaye, parcelle, pinasse (plitev čoln), piste, planton, sorgho (vrsta prosa), soudure (obdobje revščine), tam-tam, tornade, totem, tuteur, varan (zmaju podoben orjaški kuščar), vin de palme, zébu (grbasti vol).

Vse te besede najdemo v splošnih francoskih slovarjih, prav tako pa tudi arabske besede, razširjene na muslimanskem območju:

bismillah, cadi (muslimanski sodnik), calife, chèche, chéchia (čepica nekdanjih francoskih kolonialnih vojakov), chérif, coranique (koranski), hadj, erg, gandoura, goum (vojaška enota domačinov), henné, iman (vrhovni cerkveni poglavar muslimanov), inch'allah, médersa, méhari (enogrba kamela), moulod, muezzin (tisti, ki kliče k molitvi v muslimanskem svetu), ouléma, salamalikoum. (Gandonou 2002: 7-21)

Besede *fétiche*, *case in tam-tam* so del tistih, ki so najbolj uporabljene v afriških romanih v preteklosti in danes. *Fétiche* izhaja iz portugalsščine in pomeni amulet. *Case* je francoska beseda in pomeni prebivališče. *Tam-tam* pa izhaja iz besede tambour in pomeni boben.¹⁹³

Afriški roman ne more obstajati brez etničnih in lastnih imen, ki izhajajo iz Afrike. Antroponimom, toponimom in drugim etničnim besedam dodajo avtorji kanček nečesa, kar jih naredi afriške. Prav tako ne obstaja roman brez eksotičnega besedišča. Tako imenovane ksenizme ("xénismes") pa veliki meri uporabljajo predvsem črnski avtorji, da bi pokazali svoje poznavanje področja oziroma pokazali, da so avtohtoni prebivalci, ki najbolj poznajo stvari o katerih govorijo. Njihov namen je tudi zagotoviti si več bralcev, v nasprotju s kolonialno dobo, ko so bili bolj brani beli avtorji. Afriški avtorji si ne izposojajo preveč iz francoskega jezika. Vsak avtor ohranja svojo svobodo in posebnost.¹⁹⁴

SENEGAL

Literatura Senegala je bila v svetu dolgo poznana preko neverjetnega Leopolda Sedarja Senghora. Ta pesnik in državnik slavi "negritude"(skupnost posebne črnske rase) in frankofonsko figuro emblema (simbola pripadnosti). Med drugimi sicer klasičnimi avtorji velja omeniti sledeče avtorje: Cheikh-Hamidou Kane, Birago Diop, Boubacar Boris Diop,

¹⁹³ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 97

¹⁹⁴ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 146-149

Ousmane Sembene. Tudi ženske so precej aktivne. Mariama Ba je tenkočutno opisala poligamno družbo v *Le Ventre de l'Atlantique*, romanu, ki humoristično opiše sanje po begu mladih Senegalčanov.¹⁹⁵

GABON

Vse do 20. stoletja je v Gabonu prevladovalo ustno izročilo. Ohranile so se tradicionalne epopeje. *Andre Raponda-Walker* je izdal antologijo "*Contes gabonais*" (Gabonske pripovedke). Poezijo so zastopali *Ndoua Depenaud*, *Wisi Magangue-Ma-Mbuju*, *Georges Rawiri*. Šele 1980 prinese zanimanje za roman. *Robert Zotoumbat* napiše "*Histoire d'un enfant trouve*" (Zgodovino najdenega dečka), *Jean Divassa Nyama* "*La vocation de dignite*" (Spoštovan poklic/nagnjenje). Leta 1990 dobijo tudi prvo žensko delo. *Justine Mintsa* postane mednarodno priznana pisateljica. Romani odkrivajo teme kot so položaj ženske družbi in protislovja med tradicionalno in moderno kulturo. Omeniti velja še kratek roman *Freddy-Hubert Ndong Mbeng-a* "*Les Matitis*", ki zelo nazorno opisuje težko življenje mladih v Librevillu v začetku leta 1990.¹⁹⁶

Ob koncu 80. let so številni francoski sociologi, zgodovinarji in filozofi pisali tekste, da bi preučili afriško bedo. Številni so zamenjali Afriške države z afriško družbo. O afriški realnosti so imeli osnovno vizijo in se vrteli okoli nje, zanemarjali pa odnose realne politične moči in vpliva francoske države v boju za oblast v vsaki državi francoskih nekdanjih kolonij. Trmasto so vztrajali pri vidnih posledicah škode. Literatura je bila v principu namenjena Afričanom, vendar so jo veliko brali tudi zahodnjaki. Le-ti so uživali v branju in dobili občutek o francoski nedolžnosti. Ti avtorji se niso zavedali, da so naredili pot k negrofobiji. V Franciji so se ti esejisti posluževali najbolj neprimernih predsodkov. Nato pa so se skrivali za svojimi deli, da bi maloosveščeno publiko prepričali o čistosti svojih namenov. Težko jih je bilo obtožiti rasizma.¹⁹⁷

Problem v afriški literaturi je pisanje afriških avtorjev za zahodnoevropsko publiko. Čuti se določeno grupiranje afriške literature tako na nivoju izražanja kot stopenj legitimacije, kritike in književne ocenjevalne komisije.¹⁹⁸

Postavlja se vprašanje, ali se ne tvega dovolj že s tem, da imajo dva nivoja čtiva afriške

¹⁹⁵ Gandonou, *Le roman quest-africain de la langue française; étude de la langue et de style*, str. 7-21

¹⁹⁶ Niang, *L'engagement d'un écrivain senegalais. Pour un reveil des intellectuelles du continent noir*, str.22

¹⁹⁷ Diopa, *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*, str.20

¹⁹⁸ Niang, *L'engagement d'un écrivain senegalais. Pour un reveil des intellectuelles du continent noir*, str.22

literature, enega namenjenega zahodnjakom in drugega Afričanom. To naj bi bilo neizogibno, saj ti avtorji pišejo v tujih jezikih.

V državi Mali, dela napisana v jeziku *bambara* poidejo hitreje kot francoski teksti. Knjige in teksti se prebirajo in komentirajo v ruralnem okolju, kar pomeni pravcato revolucijo. Afriška frankofonska literatura je zelo mlada. Lahko jo smatramo za literaturo tranzicije. Literatura bo rasla s publiko, ki živi z razvojem. Še pred nekaj leti je obstajal črni svet kot homogeni blok. Danes vsak piše po meri svoje države. Črnska diaspora ne obstaja več.¹⁹⁹

14. VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Izhodišče za mojo prvo hipotezo leži v osamosvojitvi afriških držav okoli leta 1960. Francija je takrat svojim tedaj že bivšim kolonialnim državam prepustila, da si same oblikujejo in vodijo svoje države. Vendar pa se nikakor ni mogla popolnoma ločiti od nekdanje lastnine. V vojnah, ki so pestile samostojne države, je tako priskočila na pomoč. V vmešavanju je šla predaleč. Določene afriške vojaške enote je oskrbovala z orožjem in podpirala in podkupovala osrednje politične osebnosti, ki so bili običajno dikatatorji. Francija je tako delovala sama ali pod okriljem mednarodnih organizacij. Obnaša se precej materinsko. Predsedniki in ministri so vedno precej pogosto hodili obiskovat afriške voditelje in pridigat nedolžnim prebivalcem. Francija preprosto nikakor ne more pozabiti svoje kolonialne preteklosti. Poleg tega je sveto prepričana, da Afrika ne more brez nje. Res je, da se je vloga Francije v državah po dekolonizaciji precej zmanjšala, vendar pa so ostanki Francije tako francoski jezik, kot deloma tudi francoska kultura in drugo vplivi močno zaznamovali afriške države. Glede na *vsebinsko* se je odnos kolonizator-kolonizirani spremenil le do te mere, da uradno ta odnos ne obstaja več. Znano je, da obstaja neokolonializem v katerem Francija igra vlogo posredovalca, nove neodvisne države pa se trudijo delovati same, brez pomoči Francije. Ta proces se vedno traja, saj afriške države nimajo zadosti sredstev za lastno učinkovito vojsko, primerno stanje v izobraževalnih ustanovah itd. Največji problem pri vsem tem pa predstavlja politična diktatura. Afriko in Francijo še vedno povezujejo tudi bilateralni sporazumi. Za počasen proces napredka v teh odnosih lahko med drugim krivimo tudi zastarelost sporazumov. *Intenziteta odnosov* se je zmanjšala. Glavni razlog je razpad odnosa podrejeni-nadrejeni. Danes odnos temelji na občasnih posredovanjih na področjih politike, kulture, vojske, itd. Nekateri bi želeli francosko-afriške odnose poimenovati "partnerstvo", vendar je zaradi zgodovine in neenakosti materialnih virov to zaenkrat še nemogoče. Hipotezo lahko potrdim.

¹⁹⁹ Niang, *L'engagement d'un écrivain senegalais. Pour un reveil des intellectuelles du continent noir*, str.22

Druga hipoteza je poudarila nedokončan proces dekolonizacije in s tem obstoj prisotnosti Francije v nekdanjih kolonijah, ki je sprejeta z neodobravanjem. Vsekakor je francosko vmešavanje pretirano. Ta brezbrizna evropska država na vojaškem področju še danes iz vojaških baz nadzoruje glavne afriške regije, podpira diktature in si prilašča nekatere vire. So humanitarne intervencije in krizno upravljanje le občasna "slaba vest" Francozov? Vojaški nadzor moti prebivalce, ki imajo komajda občutek, da je kolonizacije konec. Zaradi slabih izkušenj s Francijo, se ob vsaki, tudi humanitarni akciji, odzovejo z neodobravanjem. Ker jim primanjkuje vsakršnih sredstev, pomoč sprejmejo, vendar nezaupljivo. Zdi se jim, da se morda za na videz prijazno gesto skriva zlonamera, korupcija. Hipotezo lahko delno potrdim. Afričani, ki so ostro nastrojeni proti Franciji so mnenja, da spore lahko oziroma morajo rešiti sami. Spet drugi pa bolj pozitivno razumejo francoske akcije za mir v državah in oskrbovanje z vse prepotrebni isredstvi.

15. SKLEP

Francosko-govoreča Afrika je danes prazapprav razvalina, izčrpana in odpovedujoča. Posesivni Francozi so za afriško ozemlje dolgo tekmovali z Američani. Danes jim hudo konkurenco delajo Kitajci, ki pospešeno investirajo. Francija se je izkazala nesposobna še naprej voditi Afričane. Francoska prisotnost je vidna le še na primer vsako jutro ob vzletu letala iz vojaške baze. Francois Barateau, prvi svetovalec francoske ambasade, se sprašuje zakaj so Francozi sploh še tam. "Iz naivnosti, nostalgije?" Najbrž zaradi tega, ker so bili tu vedno prisotni. V operacijah vzdrževanja miru so nudili vojaško pomoč, sodelovali v procesih oblikovanja politike, pri organizaciji volitev, v izgradnji sodnega sistema in prestrukturiranju varnostnih sil. Tudi številna srečanja Francosko-afriškega vrha niso srečanja za dobro Afričanov, pač pa so srečanja dobičkonosnežev, ki bodo uničili Afriko z izkoriščanjem njenih naravnih virov, z diktatorji, predsedniki držav in trgovskimi potniki. Tuji kapitalizem je nenasiten. Novejše generacije Afričanov ne razumejo več starega odnosa med Francijo in Afriko. Da bi "skupaj zrl v prihodnost", bi bilo potrebno spremeniti model francosko-afriških odnosov. Politika "preloma" oziroma "prekinitve odnosov" kot se je izrazil aktualni predsednik Sarkozy, temelji na strateških interesih Francije in njenih afriških partnerjev. Vsi obrambni sporazumi med Francijo in afriškimi državami naj bi bili v celoti objavljeni. V nasprotju s preteklostjo bo francoski parlament sodeloval pri obsežnih operacijah francoske politike v Afriki. V prihodnosti Afrika nima večje želje obdržati oboroženih sil v Afriki, vendar pa mora Afriki

pomagati ustvarjati lastno politiko kolektivne varnosti s podporo projektu "Okrepitev afriških sposobnosti za ohranitev miru" (Recamp), ki bo izpeljan med letom 2010 in 2012. Afriška prihodnost je negotova. Sarkozy je javno oznanil, da ni več sprejemljivo, da se francoska vojska vmešava v notranje konflikte. Pa vendar po podatkih Inštituta političnih znanosti iz Bordeaux-ja, še vedno obstaja več vojaških sporazumov med Francijo in njenimi nekdnjimi kolonijami na področju vojaških baz, obrambnih sporazumov in sporazumov o vojaški tehnični pomoči. Prva dva se prekrivata. Druga dva delujeta kot eno. Obramba izhaja iz suverenosti vsake države. Zakaj si Sarkozy želi ponovnih pogajanj o sporazumih?

Afriki danes še vedno močno primanjkuje sredstev, da bi sama reševala konflikte. Dodatno pa jo ovira Francija. Edouard Bustin, predsednik Skupine za raziskave frankofonske Afrike meni, da bodo vedno obstajali privilegirani odnosi med Francijo in določenimi afriškimi državami.

Poleg tega se Indija, Brazilija, Kitajska in ZDA borijo za Afriko. Te države bi morale izvesti tolikšen pritisk na Francijo, da bi le-ta prenehala biti tako svetohlinska do Afrike. Afrika pa bi morala jasno izraziti svoja pričakovanja do Francije. Vsaka afriška država bi si pri Franciji morala pridobiti spoštovanje, ki si ga zasluži. Sarkozyja pa bi bilo potrebno opozoriti, da se je že odločil za "prelom".

16. LITERATURA

16.1 Samostojne publikacije

- BUSUMTWI-SAM, J.: *Redifining "Securitthey" after Cold War: The OAU, the UN, and Conflict Management in Africa*, str. 258-307
- CHAFER, T.: *The end of empire in French West Africa: France's successful decolonization*
- GANDONOU, A. (2002): *Le roman ouest-africain de langue francaise; étude de langue et de style*. Editions Karthala
- GENET, L. (1947): *L'Epoque cntemporaine 1948-1939*, Paris-Hatier: Nouveau ours d'histoire, str. 447
- Global studies; Africa-6th edition (1995): *Promise and Uncertainty*. Connecticut:

Duskin Publishing Group/Brown and Benchmark Publishers. Str 178-239

- JUŽNIČ, Stane (1980): *Kolonializem in dekolonizacija*, Maribor: Obzorja
- LEB, A. (2006): *Cote d'Ivoire, La "drole de guerre"*, Ramses 2006: Institut francais des relations internationales. Str.188-190
- LUGAN, Bernard (2003): *African legacy; Solutions for a Community in Crisis*, New York:Carnot USA Books. Chapter 3: *The balance sheets of decolonization*, Chapter 2: *Colonialism;Good deeds, not good business*, Chapter 5: *The Peoples in Africa; A territory of Conquest*
- MACQUEEN, N. : *U.N. Peacekeeping in Africa since 1960*
- OGRIZEK, Maja (2006): *Leksikon Sova*, Ljubljana: Cankarjeva založba
- SAVNIK, Dušan (1960): *Afrika včeraj in danes*, Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 375-381 in 393-396 ter 403-425
- TAISIER, M.Ali in ROBERT O. Matthews (1999): *Civils wars in Africa, Roots and resolutions*: McGill-Queen's University Press
- ŠAFAR Franček in SNOJ Jože (1976): *Mala splošna enciklopedija*, Ljubljana: Državna založba Slovenije

16.2 Članki v revijah in zbornikih

- BA, Barka (9.06.2005): *Le Senegal, nouvelle Terre promis*, Courrier International, str. 14
- BA, Barka (15.02.2007): *Dakar, eden en sursis*, Courrier International, str. 19
- BOURGUIGNON, Didier (2004): *Cours de civilisation 2- Histoire de la francophonie*, Ljubljana: Faculté des lettres, str.51-52
- CHERRUAU, Pierre (1.09.2005): *Organiser une election en Cote-d'Ivoire?Impossible!*, Courrier International, str. 12
- DIALLO, Semba (26.09.2002): *Francafrigue le retour*, Journal du jeudi, str.9
- DIOPA, Boubacar Boris (26.07.2007): *Sarkozy en Afrique: chevalie blanc ou nouvel homme de l'ombre*, Courrier International, str.18
- DIOPA, Boubacar Boris (21.08.2007): *Le discours inacceptable de Nicolas Sarkozy*. L'express, str.20
- ERZNOŽNIK, Jure (Foto Reuters) (23.11.2007): *Sarkozyeve nove ženske*, Revija

- MladinA. Ljubljana, str. 48-50
- GOSSET, Ulysse (13.9.2007): *Je ne me suis jamais senti prisonnier*, L'express, str.23
 - GOUESSET, Catherine (2.7.2007): *Cote d'Ivoire, Chronologie(1958-2007)*, L'express, str. 14
 - HUGEUX, Vincent (1.08.2007): *La rupture peut attendr.*, L'express, str.12
 - HUGEUX, Vincent (30.07.2007): *Un Bongo millesime*, L'express,str.18
 - HUGEUX, Vincent (26.07.2007): *Cinq ans de fièvre*, L'express, str.22
 - HUGEUX, Vincent (27.07.2007): *L'homme qui en dit trop*. L'express, str.15
 - HUGEUX, Vincent (27.07.2007): *Sorcellerie*. L'express, str.8
 - KEUMAYOU, Louis Magloire (14.06.2005): *Comment la France a perdu l'Afrique*. Paris: Le Messager, str. 8
 - KEUMAYOU, Louis-Magloire (25.01.2001): *Un sommet France-Afrique qui n'augere rien de bon*, Courrier International, str.16
 - KOULIBALY, Mamadou (21.08.2007): *President de l'Assemblee nationale de la Cote d'Ivoire; La reponse de la jeunesse africaine a Sarkozy*, L'express, str. 24
 - MBEMBE, Achille Mbembe (21.08.2007): *L'Afrique de Nicolas Sarkozy*. L'express, str. 21
 - MOKHTARI, Mouna El (15.02.2007): *France-Afrique: Le bilan de Chirac*, Courrier International, str. 8
 - NIANG, Doudou Sarr in DEMBA, Fall Habib (8.03.2001): *L'engagement d'un ecrivain senegalais: "Pour un reveil des intellectuels du continent noir,"* Courrier international, str. 22
 - N'PIENIKOUA Serge-Felix (16.01.2004): *Le grand retour de la Francafrique*, L'express, str. 14
 - PREBILIČ, Vladimir (2006): *Vojne v Afriki*, Gospodarski vestnik 78-1, str. 51-60
 - PREBILIČ, Vladimir (17.08.2007): *Humanitarne značilnosti sodobnih spopadov (1.del)*, Slovenska vojska, str. 26-28
 - RANDRIANARIMANANA, Philippe (10.11.2004): *Les Francais pris dans l'engrenage de la guerre*, L'express, str.13

- RANDRIANARIMANANA, Philippe(1.06.2004): *Non, la France n'est pas la patrie des droits de l'homme*, L'express, str.9
- SOUDAN, Francois (7-13.10.2007): *Quand Sarkozy rehabilite Foccart*, Jeune Afrique, str. 22
- TEIGA, Marcus Boni (19.01.2006): *L'Afrique vote Mitterand*, Courrier International, 23
- THIAM, Habib (21.08.2007): *Chiche, Nicolas!*, L'express, str. 12
- THUREAU-DANGIN, Philippe(26.09.2002): *Ethnique ou economique?*L'express, str.19
- neznani avtor (27.7.2005): *Sombres perspectives pour la France au Tchad*, L'Observateur N°340, str. 4

16.3 Spletni viri

- Africatime, Le rendez-vous de l'Afrique sur Internet (2006):Paris retrouve ses vieux reflexes africains. Dostopno na http://www.africatime.com/cameroun/nouv_pana.asp?no_nouvelle...(3.marec 2008).
- Afrik.com, journal sur l'Afrique (2006): Les violences à l'est du Tchad sont dues au régime Deby. Dostopno na <http://www.afrik.com/article10693.html>(21.februar 2008).
- Afriquechos.ch; Magazine Interculturel(2008): France-Afrique: continuité historique ou rupture systématique? Dostopno na <http://www.afriquechos.ch/spip.php?article2148>Courrier International (3.05.2007): Vu du Senegal: La Francafrique de papa, c'est fini! Dostopno na http://www.courrierinternational.com/article.asp?obj_id=73456(21.februar 2008).
- Ambassade de France en Slov énie (2007): Pogovor Nicolasa Sarkozya, predsednika republike, za revijo "Politique internationale". Dostopno na http://www.ambafrance.si/article.php3?id_article=605(3.marec 2008).
- BongoDOitPartir, mouvement politique gabonais pour la Construction d'un Gabon Nouveau (2008): L'UOB sur le pied de guerre. Dostopno na <http://www.bdpgabon.org/content/blogcategory/20/48/>(6.marec 2008).
- BongoDOitPartir, mouvement politique gabonais pour la Construction d'un Gabon Nouveau(2008): Les forces de l'ordre dispersent a coups de grenades lacrymogenes une manifestation des etudiantnes a Libreville. Dostopno na

- [http://www.bdpgabon.org/content/blogcategory/20/48/\(3.marec 2008\)](http://www.bdpgabon.org/content/blogcategory/20/48/(3.marec 2008)).
- BongoDOitPartir, mouvement politique gabonais pour la Construction d'un Gabon Nouveau(2008): Le CES Ambya de Glass sous l'emprise des esprits malefiques. Dostopno na [http://www.bdpgabon.org/content/blogcategory/20/48/\(6.marec 2008\)](http://www.bdpgabon.org/content/blogcategory/20/48/(6.marec 2008)).
 - Continental; Le Mensuel Panafricain d'Information (2008): Une militaire afrique. Dostopno na [http://www.continentalmag.com/archive/articles/70_une_militaire_afrique\(21.februar 2008\)](http://www.continentalmag.com/archive/articles/70_une_militaire_afrique(21.februar 2008)).
 - Courrier International (26.01.2006): Gbagbo n'est plus credible.Dostopno na l(3.marec 2008).
 - Courrier International (2006): La langue francaise progresse en Afrique. Dostopno na http://www.courrierinternational.com/article.asp?obj_id=66394 7.marec 2008.
 - Časopis Delo (2007): Sarkozy v Senegalu o francoskem partnerstvu z Afriko. Dostopno na [http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,396,228705\(21.februar 2008\)](http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,396,228705(21.februar 2008)).
 - Éducation Côte d'Ivoire(2008): Dostopno na [http://www.educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=2\(7.marec 2008\)](http://www.educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=2(7.marec 2008)).
 - Éducation Côte d'Ivoire(2008): Dostopno na [http://www.educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=2\(7.marec 2008\)](http://www.educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=2(7.marec 2008)).
 - Éducation Côte d'Ivoire(2008): Dostopno na [http://educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=30\(21.februar 2008\)](http://educationci.net/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=30(21.februar 2008)).
 - Éducation Côte d'Ivoire(2008): Dostopno na [http://www.educationci.net/index,php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=3\(7.marec 2008\)](http://www.educationci.net/index,php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=3(7.marec 2008)).
 - Embassy of France In the United States(2008): Dostopno na [http://www.info-france-usa.org/atoz/studyinfrance.asp\(3.marec 2008\)](http://www.info-france-usa.org/atoz/studyinfrance.asp(3.marec 2008)).
 - European Parliament (2004): Resolucija Evropskega parlamenta o razmerah v Slonokoščeni obali. Dostopno na [http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2004-0066+0+DOC+XML+V0//SL\(3.marec 2008\)](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2004-0066+0+DOC+XML+V0//SL(3.marec 2008)).
 - Figaro, Le (2008): L'armeée française consolide sa base au Tchad. Dostopno na <http://www.lefigaro.fr/international/2008/02/05/01003-20080205ARTFIG00245-1->

- armee-francaiseconsolide-sa-base-au-tchad.php(3.marec 2008).
- France diplomatie; Ministère des affaires étrangères et européennes(2008): Sommets Afrique-France. Dostopno na http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/pays-zones-geo_833/afrique_1063/sommets-afrique-france_326/index.html(30.januar 2008).
 - France diplomatie; Ministère des affaires étrangères et européennes(2008): Recamp. Dostopno na http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/defense-securite_9035/cooperation-militaire-defense_9037/recamp_12534/index.html(6.marec 2008).
 - France diplomatie; Ministère des affaires étrangères et européennes(2008): 8ème forum de l'IHEDN sur le Continent Africain. Dostopno na Http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/defense-securite_9035/cooperation-militaire-defense_9037/8eme-forum-ihedn-sur-continent-africain_50074.html(21.februar 2008).
 - France diplomatie; Ministère des affaires étrangères et européennes(2008): Côte d'Ivoire. Dostopno na Http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/crises-conflits_1050/afrique-ouest_1090/cote-ivoire_10607.html(3.marec 2008).(6.marec 2008).
 - France diplomatie; Ministère des affaires étrangères et européennes(2008): Crises et Conflits. Dostopno na Http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/actions-france_830/crises-conflits_1050/index.html(21.februar 2008).
 - France Watcher(2007): Tattered French African empire looks toward China. Dostopno na www.francewatcher.org/images/tatteredfrench.pdf(3.marec 2008).
 - Ippmedia; Tanzania's premiere information provider(2007). Dostopno na <http://www.ippmedia/ipp/guardian/2006/11/28/79279.html>(6.marec 2008).
 - Journal Chrétien; service de Libre diffusion des nouvelles chrétiennes sur Internet(2008):More than 30 doctors graduate from CAR University. Dostopno na <http://www.journalchretien.net/spip.php?breve/2419>(21.februar 2008).
 - La France à l'ONU; Représentation permanente de la France auprès des Nations Unis a New York(2008): RECAMP Dostopno na http://www.un.int/france/frame_francais/france_et_onu/france_et_maintien_de_la_paix/recamp.htm(13.februar 2008).
 - L'express, magazine sur l'actualite(2007): L'Afrique est fatigee de la France.

- Dostopno na www.lexpress.fr (21.februar 2008).
- L'express, magazine sur l'actualite(2007):Le paix en pointille. Dostopno na www.lexpress.fr(13.februar 2008).
 - Le Parti Multiculturel, une representation politique jeune pour plus de cohesion et de justice sociale (2008). Dostopno na <http://www.parti-multiculturel-francais.fr/news.php?item>(13.februar 2008).
 - Libération, journal quotidien généraliste national français du presse écrite(2007): Au Tchad, l'armée française impliquée et critiquée.Près du Darfour, ses informations aident le régime à contenir les rebelles.Dostopno na <http://www.liberation.fr/actualite/monde/257503.FR.php?rss=true>(6.marec 2008).
 - Liberation Afrique; Solidarite internationale et luttes sociales en Afrique subsaharien (2007): Sarkozy en Afrique: chevalier blanc ou nouvel homme de l'ombre. Dostopno na <http://www.liberationafrique.org/spip.php?article1881>(6.marec 2008).
 - Memoire Online 2007 (2007): Franck Armel O. Afoukou, L'organisation des Nations Unies face aux conflits armes en afrique: Contribution a une culture de prevention. Dostopno na <http://www.memoireonline.com/11/06/270/onu-conflits-afrique-contribution-a-une-cultur-de-prevention.html>(13.februar 2008).
 - Mondalire, un groupe populaire d'alphabétisation (2008): Le français d'Afrique. Dostopno na http://www.cecif.com/projet/la_francophonie.htm(3.marec 2008).
 - Oboulo.com, publication et recherche de documents(2008): Influence française en Afrique. Dostopno na <http://www.oboulo.com/reste+influence+française+afrique>(21.februar 2008).
 - Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.(2008): Éducation. Dostopno na http://portal.unesco.org/education/fr/ev.php-URL_ID=44250&URL_DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html(11.marec 2008).
 - Oxfam France, Agir Ici-organisation non gouvernementale française(2008): Actions en Afrique. Dostopno na www.oxfamfrance.org/php/actions_afrique.php(3.marec 2008).(11.marec 2008).
 - Portail de l'éducation au Sénégal (2008): Éducation. Dostopno na <http://www.education.gouv.sn/>, <http://www.education.gouv.sn/systeme/index.html>(14.april 2008).
 - Portail de l'éducation au Sénégal (2008): Formations. Dostopno na <http://www.education.gouv.sn/formations/index.html>(14.april 2008).
 - Portail de l'éducation au Sénégal (2008): Orientations. Dostopno na

- <http://www.education.gouv.sn/orientations/index.html>(11.marec 2008).
- Portail de l'éducation au Sénégal (2008): Administration. Dostopno na <http://www.education.gouv.sn/administration/index.html>(11.marec 2008).
 - Presidence de la Republique (2007): 24 conférence Afrique - France. Dostopno na http://www.elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/actualites/deplacement_en_france/2007/fevrier/fiches7conf_france_afrik/dossier_de_la_xxive_conference_afrique-france.72091.html(14.april 2008).
 - Questions critiques; Un autre regard sur le monde (2007): Presidentielles française 2007: Quelles consequences pour l'Afrique noire francophone? Dostopno na http://questionscritiques.free.fr/France_2007/Afrique_180207.htm(21.februar 2008).
 - Rapport 2007 d'Amnesty International; la situation des droits humains dans le monde (2007): Conflict in Casamanca. Dostopno na <http://thereport.amnesty.org/fra/Regions/Africa/Senegal>(21.februar 2008).
 - Senactu, magazine d'actualité sénégalaise (2007): Comment Sarkozy rime avec francophonie. Dostopno na <http://www.senactu.info/>(14.april 2008).
 - Siol portal (2008): EU uradno zagnala operacijo v Čadu in Srednjeafriški republiki. Dostopno na http://www.siol.net/eu/novice/2008/01/eu_uradno_zagnala_operacijo_v_cadu_in_srednjeafriški_republiki.aspx(24.januar 2008).
 - Site Officiel de l'Institut National de la Statistique, des Études économiques et demographiques(2008). Dostopno na <http://www.inseed-tchad.org/>(15.april 2008).
 - Soir Info; Quotidien ivoirien d'information (2008): Soro dit non a l'opposition. Dostopno na Http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=5005(21.februar 2008).
 - Soir Info; Quotidien ivoirien d'information (2006): Le Sergent-chef IB se rapproche de la France . Dostopno na http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=4853?id=2(24.januar 2008).
 - Soir Info; Quotidien ivoirien d'information (2006): La présidence de l'université est prête à y retourner. Dostopno na http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=1586(14.april 2008).
 - Soir Info; Quotidien ivoirien d'information (2006): La rentrée universitaire fixée au 25 septembre. Dostopno na http://www.soirinfo.com/article.php3?id_article=2423(21.februar 2008).
 - Université Populaire de Tchad(2008). Dostopno na <http://www.up->

tchad.org/(24.januar 2008).

- Uradni list C 171 , 22/07/2006 str. 0001 – 0020. Dostopno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:171:0001:01:SL:HTML>(14. april 2008).
- Zavod Radio Študent (2008): Eyoum Ngangue: Francija: Vzroki revolta. Dostopno na <http://www.radiostudent.si/article.php?sid=7611>(10.april 2008).
- Zavod Radio Študent (2008): Dostopno na <http://www.radiostudent.si/article.php?sid=14334>(21.februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Affaire Elf. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Affaire_Elf(30.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Armed conflict. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/Armed_conflict(10.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Chirac. Dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Jacques_Ren%C3%A9_Chirac(8.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Colonialism. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Colonialism>(6. Februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Convention de Lomé. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Convention_de_Lom%C3%A9(8.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Čad. Dostopno na <http://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%86ad>(8.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Decolonisation. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonisation>(6.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Decolonization after 1918. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization>(11.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): DOM TOM Dostopno na <http://fr.wikipedia.org/wiki/Outre-mer>(15.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Državljanska vojna. Dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavljanska_vojna(15.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Empire colonial francais. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Empire_colonial_fran%C3%A7ais(15.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Empire colonial francais. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Empire_colonial_fran%C3%A7ais(10.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Empire colonial francais. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Empire_colonial_fran%C3%A7ais(6.marec 2008).

- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Françafrique. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7afrique>(11.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Gabon. Dostopno na <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gabon>(6. Februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): G7. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/G7>(6. februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Humanitarian Intervention. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_intervention (8.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Humanitarna intervencija. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_intervention(15.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Influence française en Afrique. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/R%C3%A9seaux_d'influence_fran%C3%A7ais_en_Afrique(6. Februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Kolonializem. Dostopno na <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kolonializem>(21.februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Konfliktni management. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict_management(6.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Les francophones. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Langue_fran%C3%A7aise(10.april 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Mitterand. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Mitterrand(30.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Nekonvencionalno bojevanje. Dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Nekonvencionalno_bojevanje(30.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Odgovornost ščitenja. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Responsibility_to_protect(11.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Oxfam France, Agir Ici. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Oxfam_France-Agir_ici(11.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): OZN. Dostopno na <http://sl.wikipedia.org/wiki/OZN>(30.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Pays ACP. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Pays_ACP(30.januar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Protektorat. Dostopno na <http://fr.wikipedia.org/wiki/Protectorat>(6.marec 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Sahelo. Dostopno na

- <http://eo.wikipedia.org/wiki/Sahelo>(21.februar 2008).
- Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Sarkozy. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Nicolas_Sarkozy(11.marec 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Senegal. Dostopno na <http://sl.wikipedia.org/wiki/Senegal>(21.februar 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Tchad. Dostopno na <http://fr.wikipedia.org/wiki/Tchad>(30.januar 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Unconventional warfare. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Unconventional_warfare(30.januar 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Union africain. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Union_africaine(6.marec 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Verschave. Dostopno na <http://www.denistouret.net/textes/Verschave.html>(30.januar 2008).
 - Wikipedia, prosta enciklopedija (2008): Xavier Verschave. Dostopno na http://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois-Xavier_Verschave(11.marec 2008).
 - World Health Organisation (2006): Situation in Cote d'Ivoire, Briefing for Executive Committee on Humanitarian Affairs (ECHA). Dostopno na http://www.who.int/hac/crises/civ/sitreps/sitrep_1Feb2006/en/index.html(11.marec 2008).
 - Yahoo France (2007): Nicolas Sarkozy denonce le systeme colonial mais ne s'excuse pas. Dostopno na http://fr.news.com/rtrs/20071203/tts-france.algerie-sarkozy-ca02f96-ca02f96_3.html(8.januar 2008).
 - *24ur.com, slovenska On-Line revija* (2008): *Umik čadskih upornikov. Dostopno na http://24ur.com/naslovnica/novice/svet/20080204_3116603.php*(6.marec 2008).